

ગુજરાતી

ફીરદોસ્તી-શાહનામું

બચ્ચેતોમા.

જાલુમ & કું.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૭૧૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ હીરદોસ્ત શાહજાનપુર

વિષય ૬૩૬૪:૧

બનામે યજ્ઞદાં.

ફીરદોસી-શાહાનામું.

તમામ

ગુજરાતી રંગીન બચ્ચેતોમાં

ભાગ ૬ મો.

રચનાર

રૂસતમ નચ્ચોશેરવાન માસ્તર

અ તખલ્લુસ

બ

આદીલ.

ક. સ. ૧૯૨૩, મે.

કીંમત રૂ. ૨.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીસાઈટ-સંગ્રહ
૧૦૭૧૦

૬૧૬૪૧૧

(આ પુસ્તક સંબંધી સર્વ હક કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યા છે.)
આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં એક્ટ મુજબ
રજીસ્ટર કર્યું છે.

આ શીરદોસી શાહનામું ગુજરાતી બચ્ચેતોમાં ભાગ ૯ મો.
નંબર ૨૩૭, બજારગેટ સ્પીટ, કોટ, મુંબઈ મધે આવેલાં “નવરંગ
પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ”માં તેના માલેક મીં અરદેશર ખરશેદજી દેશાઈએ
છાપ્યું છે, અને ભીંમરડીવાલા ખીલ્ડીંગ, વાડયાસ્પીટ, તારદેવ, મુંબઈ
મધેથી મીં રસ્તમ નઓશેરવાન માસ્તર “આદીલે” પ્રગટ કર્યું છે.

દીખાયો.

(બએત)

શુકર હું કરું છું તે દાવર તણું,
ખુદા ખદ્કના પાક ખાવર તણું.
કીધી તેજ જેણે ઝંઘડે આં કલમ,
થયું સેહેલ જેથી નસરતું નઝમ.
દીધું સાંન જેણે, દીધું ધ્યાનગ્રી,
કીધું કામ મુશ્કીલને, આસાનગ્રી.
તો આં રંગીં મઝમુનગ્રી સર બ સર,
અને કુલ લખાઈ સતર પર સતર.
જેનું ભારે અહેસાંન મુજ પર થયું,
ખતમ જેથી નવમું આં દફતર થયું.

(આદીલ.)

સદો લાખ શુક ! યા સૃષ્ટિના સરજણહાર, કુદરતના
ફીરદોગાર, ખારી-ઓ-ખરતર, પાક પરવરદોગાર તુજ
રહેંમતના, કે ફીરદોસી ફારગ્રી શાહનામાના ગુજરાતી
તરજુમાનું રંગીન બએતોથી ભરપુર માહાફ નવમું વોદયું મ
પણ આજે તાહારી અને તાહારીજ કરમ બક્ષીશથી ખાહાર
પાડવાને માટે ખરેજ હું ભાગ્યશાળી નિવડયો છું આમીન !

આં માહારા ખીકટ સાહાસને સરળ અને સરળ
 બનાવવાને કાળે જેજે સખી વજુદ માનવંત બાનુઓ,
 અને ગ્રહસ્થાએ મને ધરખમ આસરો, અને સંગીન
 જિ-તેજન આપ્યું છે તેઓ દરેક માનવંતોનો, તેમજ
 હરેક પ્રિય વાંચકોનો, તથા દરેક ધારમીક મંડળોનો
 આં તકે હું ખરાં અંતકરણપુર્વક આભાર માનું છું.

આં માહારા અદના નવમું વૈદ્યુમ આપણી કાંમના
 જાણીતા અગ્રેસર સખી તબેહ માહાન નર મરહુમ
 સર શાપુરજી ખરજેરજી લડ્યાને, કાંમ પ્રત્યની
 તેઓ શેઠની તિક્ષણ માયા, અને અથાગ કાળજી,
 તથા હઝારો અહેસાનોના અદના બદલામા, મુજ
 દીલના સાચ્યા જિલરા સાથે દીલોબનથી અર્પણ કરૂં
 છું. ખુદા પાક તેઓના અશોડ્ધને શાન્તિ બક્ષો
 આમીન !

ખાકસાર,

રૂસતમ નઓશેરવાન માસતર

(આદીલ)

સાંકળ્યું.

પાનું.

ગુરગીનનું ઇરાન પાછું ફરવું અને તેનું ખીઝનને માટે જુદું બોલવું	૧
કયખુસરૂનું ગુરગીન બિપર ગુસ્સે થવું અને તેને બંદીખાને મોકળવું	૮
કયખુસરૂનું જામે ગેતીનુંમાયમાં ખીઝનને જોવું	૧૩
ગીવનું ખીઝનના છુટકારા માટેનું કયખુસરૂનું નામું રસતમની નઝદીક લઇ જવું	૧૬
ઇરાનના ખુઝર્ગોનું રસતમને એસ્તેકબાલ જવું અને તેનું કયખુસરૂની નઝદીક પોંદ્યવું	૨૮
રસતમની લલાંમબુથી ગુરગીનનું છુટકારો પાંમવું	૩૪
રસતમનું વેપારી તરીકે બેઝનના છુટકારા માટે તુરાનમાં જવું	૪૦
મનીઝેહનું રસતમને ખીઝનનો અહવાલ કેહવું	૪૪
ખીઝનને રસતમના આવવાની ખબર થવી	૪૯
રસતમનું ખીઝનને ગારમાંથી બાહર કાઢવું	૫૫
રસતમનું સાત પહલવાનો સાથ અમ્રાસિયાબના અયવાનમા શબીખુન મારવું અને તેનું પાછું ફરવું	૬૦

પાત્રું.

અક્રાસિયાબનું' રૂસતમની પછાડી લશકર
જે'યવું અને તેની સાથે લડાઈ કરવી તથા
રૂસતમના હાથથી અક્રાસિયાબનું હારી
જવું ૬૩

इसतमनुं तुरानथी क्यथुसइनी हरगाहमां
पाधुं आववुं ७०

અક્રાસિયાબનુ' ઇરાન તરફ લશ્કર મોકળવુ' ૭૮

કચ્છસરૂનું તુરાની લશકરના આવવાથી
ખબરદાર થવું અને તેનું શુદ્ધર્ષને તેઓની
લડાઈ માટે મોકળવું ૮૨

ગેવનું ગોઢઝં તરફથી પીરાનની નઝદીક
પથગામ લઈ જવું ૮૬

જેવનું પીરાનના જવાબ સાથે પાછું ફરવું અને
બંધે લશ્કરે સફ સમારવી ૯૭

બીજનનું લડાઈની ઢીલ માટે શુરસે થવું અને
તેણે પોતાના આપ એવ સાથ વાતચિત
કરવી ૧૦૬

હુમાનનું પીરાનને લડાઈની ઢીલ માટે ઠપકો
આપવું ૧૧૦

હુમાનતુ' ધરાનના લશ્કરની નજદીક આવવું
અને પોતાનો હરીફ મારવો ૧૧૩

શ્રીઅને ગુર્જ પાસેથી હુમાનની લડાઈની
માંગણી કરવી અને તેને રાખા આપવી.... ૧૨૬

બીજનની હુમાન સાથની લડાઈ અને હુમાનનું
માથું જવું ૧૩૮

પાતું.

નસ્તીહનનું શખીખુન કરવું અને તેનું ખીઝનના	
હાથ ઊપર માર્યું જવું તથા બંન્ને	
લશ્કરનું એકમેક સાથ વળગવું	૧૪૮
ગુદર્જનું ખુસરૂ ઊપર મદદ માંગવા માટેનું	
નામું	૧૫૪
ગુદર્જના નામાનો જવાબ અને કચખુસરૂનું	
તેની મદદ માટે લશ્કર ખેંચવું અને	
તુસને દહેસ્તાંન મોકલવું	૧૫૬
કેશવાદના ગુદર્જ ઊપર પીરાનનું નામું ...	૧૬૮
ગુદર્જ તરફથી પીરાનના નામાનો જવાબ ...	૧૭૬
પીરાનનું અફ્રાસિયાબ ઊપર પયગામ	
મોકળવું અને તેનાં પાસેથી મદદ માંગવી ...	૧૮૮
અફ્રાસિયાબ તરફથી પીરાનના પયગામનો	
જવાબ	૧૯૩
ધરાની અને તુરાની ટોળાની લેગી લડાઇ	૧૯૮

અર્પણ પત્રિકા.

સખી વબુદ મરહુમ સર શાપુરજી બરજોરજી ભડ્યાને
કર્તા તરફથી અંતકરણના સાચ્યા ઊભરાઓ સાથે.

(બચ્ચેત)

શુરૂ નામ લગી દાવરો દાદગર,
કીધાં જેણે પયદા સખી નાર નર.

કીધો શાહ સખાવતનો પયેદા તમામ,
થયો ગેતીમાં સર શહાપુર નામ.

સખાવતમાં હાતમ, ને દીલનો દીલેર,
કીધી જેણે લાખોની ખયેરાતો ખયેર.

કદર કરતો લાચારો, બેચારની,
નિરાધારોની, કુલ નરો નારની.

જતાં જેઓ લાચારીને કારણે,
સખી નર તું શાહપુરને બારણે.

મુરાદો તે પામીને ફરતાં હતાં,
દોઆ તું ઊપર લાખો કરતાં હતાં.

ગરીબો, ને ગુરખાંઓનો, પાળનાર,
દુઃખીઓના દુઃખો, સદા ટાળનાર.

ગયો તું મગર રહી છે કીર્તિ અમર,
સદો લાખ આપિશ તુજ રૂહ પર.

કે આદીલ આં વાલ્યુંમ અતિ માનથી,
કરે તુને અર્પણ દીલો જાનથી.

માનવંત સર શાપુરજી બરજેરજી ભટ્ટ્યા. નાઈટ.

ગ્રામ

તા. ૩૦ / ૧૨ / ૫

મરાઠી

તા. ૨૩ - ૧૯૨૫

ગુરગીનનું ધરાન પાશુ ફરવું અને તેનું
બીજનને મારે જુદું બોલવું.

એકજ હકતો ગુરગી રહયો તે મકાન,
ને બેઝન ન ક્યો ફરી બેશુમાન.
જેવા લાગો દોડી હરેક ગમ મગર,
ધોયો લોહીના આંસુઓથી ચહર.
પરોમાં થયો પોતીકાં કામે એમ,
કીધો દોસ્ત કાળે મેં બદ ખ્યાલ કેમ ?
ગયો દોડતો તુર્ત જગ્યાએ ત્યાં,
બેઝન ગેવનો રાહા જુલ્યોતો જ્યાં.
ન જોયો, ક્યો જંગલે કારેકાર,
ન સાંભળયા પક્ષીઓનાબી પુકાર.
હતો ફરતો જંગલ તણી આસપાસ,
અને ત્યાં હતો શોધતો દોસ્ત ખાસ.
એકાએક જોયો ઘોડો બેઝનનો ફર,
દેખાયો નદીએથી આવતો ઝર.
હતું જીન બિધું, દુટેલી લગામ,
હતા હોઠ ખુલતા, ને ગુરસે તમામ.
તખાહ કામ બન્યું સમજ્યો નિદાન,
કે આવશે ન તે આંચ વખતે ધરાન. ૨૦૩૨
મળી ફાંસી, યા ગારમા હોય બંદ,
પુગો છે અક્રાસ્થાબથી કંઈ ગઝંદ.
કમંદ ઘોડે નાખી ક્યો સાથ લઈ,
દીલે ચારો જોતો, પરોમાંન થઈ.

તે જંગલથી બેઝનનો હાંકી રખસ-
 ને, ત'બુમા લાવ્યો, રહ્યો એક દીવસ.
 ગયો ત્યાંથી શેહેરે ધરાં તે શીતાબ,
 ન કીધો દીવસ રાત આરામ, ખાખ.
 તે બોલ્યો કે રાહથી કડ કેમ ગુઝર ?
 શું કેહવશ હું જોઈ રાહાનો ચહર ?
 કે ગુરગીનની થઈ જો રાહાને ખબર,
 કે રાહમા નથી સાથે બેઝન અગર.
 કહ્યું શાહે ના કાંઈથી ગેવ પાસ;
 કે ગુરગીથી અવલ કરે કઈ તપાસ.
 ખબર આવી એવાંમાતો ગેવ પાસ,
 લડાયક દીલેર બેટાના ગમની ખાસ.
 તે ઘરમાંથી મોહલ્લામા આવ્યો શીતાબ,
 જીગર ઝખ્મી દર્દે, ને ચેહેરે પુર આખ.
 તે બોલ્યો કે બેઝન નથી આવ્યો હયાં,
 ખબર નહીં, રહ્યો કેમ અરમાંમા ત્યાં ? ૨૦૩૩
 ફરમાવ્યું, જોથી કેશવાદી રખસ,
 જે રાખ્યોતો, કાજે ઝડૂરી દીવસ.
 ખદંગી ધર્યું જીન તેની ઉપર,
 રમગરનો કીનો ધર્યો ગેવે જીગર.
 શીતાબીથી મુક્યા પગો તે બિપર,
 પવનની મીઠાસે તે ચાલ્યો મગર.
 ગયો સામો કરવા તલાશો તમામ,
 કે બેઝન છે કયાં ? ને શું બન્યું છે કામ ?
 વિચાર્યું દીલે, ગુરગીને એકાએક,
 ફસાવ્યોય છુપી કોઈ પુરાઈમાં છેક.

હું જાણ્ય, ન બેઝનનો બેવશ ચહર,
 તો કાપીશ તુરત તેના તનથી હું સર.
 તે આવ્યો, તેને જોયો ગુર્ગીને જ્યાર,
 દોડ્યો તેની સામે પેચાદો તે વાર.
 પડી ખાકમાં તે થયો તર બ તર,
 પીખી નાંખ્યો ચેહેરા, થયો ખુલ્લે સર.
 ને બોલ્યો ઓ ક્યોજી ચુટેલા સવાર,
 ઓ સરદારે શાહા, ઇરાંની સાલાર.
 કે આવ્યો છે રાહમા તું સામે શું કામ ?
 ભરી લોહીથી આંખ તારી તમામ. ૨૦૩૪
 ન મીઠા જીવે હું હવે રહીશ ગર,
 રખે એથી ભુંડુ આવે મુજ બિપર !
 આવેચ આંચ બે આંખો મળતાં શરમ,
 હુંખી પાડું છું આંખે આંસુ ગરમ.
 ફીકર તેના જીવની ન કર બેગુમાન,
 નથી રંજ પુગ્યો તેને કહું નિદાન.
 જોયો ઘોડો બેટાનો ગુર્ગીને દસ્ત,
 ભર્યો ધુળે, ગમગીં, અને ગોચા મસ્ત.
 ને ગુરગીનનુ કેહવુંખી પડયું કાન,
 પડ્યો ઘોડા પરથી, અને ભુલ્યો લાન.
 ન દેખાયું ધુળથી તેનું સર મુદામ,
 પોષાક તેણે પહલવાની ચીર્યો તમામ.
 પીખી બાલો સરના, ને ચેહેરાના પાક,
 પુકારતો અને નાંખતો માંથે ખાક.
 તે બોલ્યો ફલકના અરે દાદગર !
 ભર્યાં તેજ આં દીલે હોશો મહર.

બુદ્ધ મારેથી પડયું ફરજંદ જેવાર,
 છે વાજળી, તોડે ડાર જીવની તેવાર.
 ને મોકલે સ્વાન મારૂં ને કોની પાસ,
 તું બાણેય મારાં દીલ તણું દર્દ પાસ. ૨૦૩૫
 મારો તેજ હોને એક ગેતીમાં બસ,
 શું ગમનો ખાનારો, શું ફરીયાદરસ.
 બુદ્ધ હમણાં કીધો મારાં બખ્તે બદ,
 હું અઝદાહના દમમાં હું એવો બેહદ.
 કે ગુરગીનને પુછ્યું ફરી તેણે એમ,
 અમાનો વરત્યો પ્રથમ તેથી કેમ ?
 પસંદ એ જગે ગેતીને કોઈ થયો ?
 યા તુંજ આંખથી, શુભ થઈ તે ગયો ?
 કહે, તે બિપર પોંહચીયો શું ગઝંદ ?
 તેપર નાંખેઓ કોણે આંરમાની બંદ ?
 આવ્યો દેવ કીઓ સામે જંગલ મુકામ ?
 જેણે તેને મારી કીધું બાધું કામ ?
 મેગળ્યો વગર મદનો કયાં રખસ ?
 ને કયાં છોડ્યો બેઝનને, કહી દે તે બસ ?
 કહ્યું ગુરગીને કે ઝરા રાખ ભાન,
 કરી કાન ખુલ્લા, સમજ આં બયાન.
 કે આં વાત કેવી, અને કેમ થઈ ?
 તે જંગલમા ભુડોની કેવી લડઈ ?
 સમજ પહલવાં તું બખરદાર થા,
 સદા તખ્ત રઓશન તું કરનાર થા. ૨૦૩૬
 ગયા હયાંથી ભુડોની જંગમા જેવાર,
 ને અરમાનની પાસે પોંહચ્યા તેવાર.

બેયું એક જંગલ, ક્રીધેલું બિબડ,
 લીલાત્રી ખુદેલી, ને કાપેલાં ઝાડ.
 જગા સર્વે, ભુડોનું રહેઠાણ હતી,
 શહર ખાલી થયલું જેનાથી અતી.
 બિહાવ્યા લગાઈમા નેઝા જેવાર,
 ને માર્યા તે જંગલની અંદર પુકાર.
 આવ્યાં પાહાડ જેવાં તે ભુડો ઝખર,
 એકક નહીં હરેક જગે ટોળાં મગર.
 ક્રીધી સિંહ મીસાલે હમે જંગ અગર,
 ગયો દહાડો, દીલ ના ધરાયાં મગર.
 ક્રીધા મારી ઢગ હાથી જેવા મુદ્દામ,
 બિખેડ્યા ખીલાઓથી દાંતો તમામ.
 ક્યાં ત્યાંથી ઇરાં તરફ હમ જેવાર,
 તમામ રાહા આંનદે કરતા શિકાર.
 આવ્યું એક ગોરખર તે જંગલ તેવાર,
 સરસ એથી ભેશે ન કોઈ ચિતાર.
 ગોયા બાલ ગોદઝી 'ગુલગુ' મગર,
 રશખઆહંગે-ફરહાદ જેવો ચહર. ૨૦૩૭
 કદે સીમુરગ જેવું, પોલાદી ડસમ,
 ગો રશખરંગ બેઝનનો સર, કાન, દૂમ.
 કે સિંહ જેવી ગરદન, ચલનમા પવન,
 તું કહે ગોયા તુખમે રખશ તે તદન.
 તુ કહે કે ગોયા તે વસંતી ચિતાર,
 ચિતાર ભર્યો એવોતો ભેયો ન બાહાર.
 દીકું બેઝને ગોરખર નામી ઝટ,
 ભેતાં ગોરખર આવી દીલમાં બિલટ.

માર્યો ત્યાંથી પોતાના શખરંગને,
 ચુરો કરવા લાગી ખડી સંગને.
 ગયો ગોરખર પાસ બેઝન શીતાખ,
 થયું ગોયા. ઝળકાટમાં આફતાખ.
 આબ્યું પાસે બેઝન, ગો હાથી બુલંદ,
 કે બેઝને નાખી તેને સર કમંદ.
 દોડ્યું તે, કમંદ તેને ફેંકતાંને વાર,
 આગળ ગોર, ને પુઠે બેઝન સવાર.
 કે દોડવાથી ગોરખર, ને જંગી સવાર,
 ધુમાડો નિકળ્યો તે જંગલ અપાર.
 અમીં બિછળી દર્યા મીસાલે તેવાર,
 થયું શુભ ગોર, ને કમંદ ફેંકનાર. ૨૦૩૮
 રખડ્યો પગેથી હું પાહડો મયદાન,
 ઘોડો થાંકો મુજ, દોડતાં બે નિદાન.
 નિશાં બેઠું ન બેઝનની ગેટી મિયાન,
 મળ્યો ઘોડો સુલતાં આં બીનનો નિદાન.
 તેના દુઃખે દીલ લાગુ બળવા :ઝખર,
 કે જંગ થઈ હશે કેમ શુરથી મગર.
 રહ્યો જંગલે હું ઘણો વખત ખાસ,
 તથા ચોતરફથી કીધી મેં તપાસ.
 ફર્યો ત્યાંથી પાછો, બની નાઉમેદ,
 કારણ મસ્ત શુરખર, હતો દેવ સુફેદ.
 સુની વાત ગેવે, અકલથી તમામ—
 સમજ્યો, કે બન્યું તખાહ તેનું કામ.
 બેઠું વાત શુરગીનની ઉલટી તમામ,
 મોંઢાં પરથી, આંખોથી આંખી મુદામ.

બીહકે શાહની ફીકકો હતો તે ચહર,
 હતું તન તે ધુજતુ, ને પાપી જગર.
 જાણ્યો ગેવે તે ગુમ થયેલો પીસર,
 ને વાતોબી એકથી બલટી અગર.
 ફેરવ્યું જો શયતાંએ ગેવતું જગર,
 કે રાહમાં કરે કાર તેને મગર. ૨૦૩૮
 કીનો વાહળા બેટાનો લે તે બપર,
 ગમે શર્મ આવે તે કામે ઝખર.
 મગર ખ્યાલ કીધો પુગાડી નજર,
 તો દેખઈ તેને શશની સર બ સર.
 કહયું શું થશે કતલ કરવામા આય ?
 ચાહયું અહરીમનનું થવાના સિવાય ?
 તેના જીવથી, બેઝનને શું લાલ થાય ?
 જેથી કરવો જોઈયે બીજો કંઈ બિપાય.
 હું થોભુ, કે જાય વાત એ શાહા પાસ,
 ને થાય ખુલ્લો ગુરગીનનો વાંક ખાસ.
 કીનો તેથી લેવો થી મોટું કાર,
 નથી મારા નેઝાને આડી દીવાર.
 ખુલ્લું આંગ ગુરગીનને મારી તદન,
 એ બદ કરતુકી રંજ લયા રીમન.
 જાધી રાહ ગયો તું લઈ, મેહર માહ,
 ચુટેલો દીલેરોનો તે મારો શાહ.
 કીધો દોડતો ને ભટકતો તે ખાસ,
 મદદ માંગતો ગેતીમાં આસપાસ.
 હવે તુંજ મકર, જલ, ફનથી, તમામ,
 હું પાંખીશ કેમ ધીર, ખાજો આરામ ? ૨૦૪૦

વઝન તારૂં ઝયાદા ન રેહેશે મગર,
 'કારણુ જાઉં છું જોવા શાહનો ચહર.
 પછી કીનો આં ખંજરે તારી પાસ,
 લંછશ ગેતીની આંખને માટે ખાસ.

કયખુસરનું ગુરગીન ઊપર ગુસ્સે થવું અને
 તેને બંદીખાને મોકળવુ.

પછી ત્યાંથી શાહ પાસ આવ્યો મગર,
 ખુને તર બે આંખો, દીલે કીનાવર.
 કીધી આફરીનથી કે અય શહર્યાર !
 ખુશીમાં સદા કરજે ગેતી પસાર.
 અરે નઓજવાં પાદશાહ નેંક બખ્ત !
 ન જોતો ? શું આવ્યું છે મુંજ માથે સખ્ત ?
 હતો ગેતીમાં એક બેટો જવાન,
 હતો જેથી હું રાત દીન શાહમાન.
 તેના જીવની દહશતથી રડતો હતો,
 જુદાઈના ડરથી ભુજતો જતો.
 હવે આવ્યો ગુરગીં સફરથી ઓ શાહ !
 ઝખાં જેની જુકી, ને જીવ પુર ગુનાહ !
 તે લાવ્યો છે મુજ બેટાની બદ ખબર,
 હતો મુજ સલાહકાર જે નામવર.

ઊઘાં ઝીન તણાં એક ઘોડા સિવાય,
નિશાંની ન લાગ્યો કશી તેની હાય. ૨૦૪૧

બુએ કામ આં રોસ્ત માડ અગર,
કરે મારો શાહ એક ઊડી નઝર.

તો ગુરગીથી બઢો અપાવે તું શાહ,
થયો છું હું આલમમાં જેથી તબાહ.

દીલે ગેવના દર્દથી ગમગી શાહ,
બની ગુસ્સે ને માથે મુકી કોલાહ.

હતો તખ્ત પર શાહને ચેહેરે ન રંગ,
હતું દીલ તે બેઝનના ગમથી જો તંગ.

પુછ્યું ગેવને, શું ખબર ગુરગીન?--
કહે છે, તે નેક સાથી માટે ચકીન?

તો કહી ગેવે, ગુરગીનની વાત ખાસ,
તે બાહાદુર બેટા તણી, તે શાહા પાસ.

સમજ્યા એ ખુસરૂએ ગેવથી મુખન,
તો બોલ્યો ન કર અદેશો, ને રૂદન.

કે બેઝન છે હૃદયાત થા તું ખુશાલ,
નચિત રહે તારા ગુન બેટાથી હાલ.

સમજ્યું મેં હાલજ મુબેદોથી ગર,
ને બીદાર દીલ, દાંનાથી, મામવર.

કે લઈ જંગમા હું સવારે ઇરાન,
જવશ જો શીતાબીથી શેહેરે તુરાન. ૨૦૪૨

સિયાવક્ષને ડીને હું ખેંચીશ સેપાહ,
કરશ મુલક તે હાથીઓથી તબાહ.

હશે સંગ બેઝન તે ડીના મેયાન,
અને જંગ કરશે અહરીમન સમાન.

કે જા દીલને ગમગીં ન કર એથી તું,
 તારાથી વધુ હું તલબગાર છું.
 ગયો જેવ ગમ, દર્દ લયે, જાગર,
 ચેહેરે અર્દ, બે આંખે આંસુઓ તર.
 આવ્યો શાહની દબારે ગુરગીં મગર,
 દીડી શાહની દર્ગાહ દીલેરો વગર.
 કે બેઝનના ગમથી દીલેરો બતંગ,
 ગયા રડતા દરબારેથી જેવ સંગ.
 આવ્યો મેહેલના દર બિપર તેની પાસ,
 તે બદકાર લઈ જીવ શરમ લયે પાસ.
 આવી પાસે ક્યબુસરોની, તે ઝમીન-
 ચુમી, ને કીધી તે બિપર આફરીન.
 તે બુઝોના દાંતો પોલાંદી તદન,
 મુકી તખ્ત પાસે, ને કીધું નમન.
 કે ખુસરો તું હર કામે ફીરોજ થાવ,
 બધો વખત આ તારો નવરોજ થાવ. ૨૦૪૩
 કપાયલાં થજો તારા શત્રુના સર,
 બુઝોના સરો જેમ કપાયાં ઝમર.
 કીધી શાહે તે દાંતો બિપર નઝર,
 ને પુછ્યું કે શાહની હતી શું બઝર?
 થયો ક્યાં બુદો તુંથી બેઝન મગર?
 બદી કીધી શયેતાંએ શું તે ઉમર?
 બોલ્યો શાહા કે ઉભો ગુરગીં થયો,
 તે જગ્યાએ બીલકુલ ગભરઈ ગયો.
 ઝખાં બેહુદી, મોંઢુંબી પુર ગુનાહ,
 ચેહેરો અર્દ, તન ધુજતું બોફે શાહ.

કીધી વાતો આડી અતાડી ઘણી,
 તે જંગલ, તે ગોરખર, તે ખેતર, તણી.
 પડી એક બીજી વાતો ઉલટી સફા,
 તો હાંક્યો તખત પાસથી થઈ ખફા.
 ભેથો તેને હીવાનો, ને બદ ગુમાન,
 તો ઠપકાથી ખુસરૂએ ખોલી ગુમાન.
 કહયું, શું તું અબાણ છે બ્યાનથી ?
 આં આવે છે કહેલું જે બાસતાનથી ?
 લડે શેર ગોદગીઓથી અગર,
 તો તનથી તુરત તે કપાવે છે સર. ૨૦૪૪
 અગર ના હતે ભે થતું નામ બદ,
 યા દાવરની દરગાહ સરનભમ બદ.
 તો ફરમાવતે, તનથી માથાને હાલ-
 બુદ્ધ કરવા, 'શયતાને પક્ષી મીસાલ.
 લુહારોને ખુસરૂ કહે તેજ વાર,
 કે બંદ ભારી, ખીલા, કરો નોકદાર.
 તુરત બેડી નાખી પગો દરમયાન,
 કે લે કચેદથી કંઈ ધડો બદગુમાન.
 પછી ગેવને એમ કહે હોશ ધર,
 કુશીશ કર બધે, ને બધે શોધ કર.
 હુંબી હાલ ચોતર્કમા બહુ સવાર,
 રવાના કરૂં છું લડાયક અપાર.
 કે બેઝનની જેથી મળે કંઈ ખબર,
 આલાકીથી પગલાં ભરૂંચ એ ઉપર.
 અગર વાર લાગે ભે મળતાં ખબર,
 તો ના અકલ તારી તું ખોતો, મગર-

જજે થોલી, માહ આવે ફરવરદીન,
 ખને સુર્ય નુરમંદ રૂએ ઝમીન.
 જજે થોલી, ગુલથી ચમન થાય શાહ,
 હવા માથે વસાવે ફુલનો વરસાદ. ૨૦૪૫
 ઝમીં આઢે છે લીલી ચાદર જેવાર,
 ફુકે છે પવનળી ફુલોં પર તેવાર.
 કહુચ પાક અહુરમઝદ રોઝે હું ખાસ,
 ખુદાના હુકમથીજ કરવા સેવાસ.
 મંગાવીશ હું જામળી જાહાંનુમાય,
 ઝિલો રહીશ હું દાદગર સામે આય.
 તેની માહે હું સાતો ખંડમા મગર,
 કરશ હર ઝમીં, મુઝક, ગેહેર નઝર.
 દોઆઓ કરીશ મુજ નેયાંગાનો પર,
 ચુનંદા અશો ગેતીના તાજવર.
 કહીશ હું કહાં છે તે ઝેઝન તને,
 થશે જામમાં વાત રોઝાન મને.
 મુની વાત ગેવે થયો શાહ તે,
 રહ્યો ગમથી ઝેટાના આઝાદ તે.
 હસીને કીધી શાહ ઝિપર આફરીન,
 કે તું વિન ન હોતાં ઝમાનો ઝમીન.
 મુરાદે પુગો, આંસમાં તુજ ખુલંદ,
 ખુરાઓની આંખે ન પોંહયો ગઝંદ.
 તું પર નેકીના રખથી હો આફરીન,
 કારણ તુથી શોભેચ કોલાહો નગીન. ૨૦૪૬
 ગયો ખુસરૂના તખ્તથી ગેવ બ્યાદ,
 કે ચો તર્ફ કીધા રવાના સવાર.

કીધી શોધ બહુ ગેતીની આસપાસ,
કે પાંમે નિશાં કંઠેથી તેની ખાસ.
ઢોડ્યા કુલ મુલક તે ધનં, ને તુરાન,
ન પામ્યા કંઠે તેનું નાંમે નિશાન.

કયખુસરૂનું “જામે ગેતીનુંભાય”માં
ખીઝનને જોવું.

ખુશી ભર્યાં આવ્યો જો નવરોઝ પાસ,
તો થઈ ઇચ્છા જામે મુખારકની ખાસ.
આવ્યો પહુલવાં દીલે ઊમીદ ભર,
ખીસર માટે લઈ ગેવ વાંકી કમર.
દીકો ગેવનો ચહેર ખુસરૂએ ઝડ,
દુઃખી તેને જોયો દીલે પુર દર્દ.
કીધી ગેવ પર મેહેર શાહે ખચીત,
અને જામ મંગાવી ગોંહર જડીત.
રૂમી જલ્લો પેહેરી અને આવ્યો ખાસ,
કે જેથી ઊભો રહે તે યઝદાંની પાસ.
પુકાર્યાં તે યઝદાંની સાંમે અપાર,
નેયાયશ કીધી સુર્યની થોડી વાર.
દીવસ ચાહ્યો દાવરથી ફરીયાદનો,
તે બદ કર્તુકી શયતાંથી દાદનો. ૨૦૪૭

આળ્યો ખુશ કદમ ત્યાંથી તે તખ્ત પર,
 મુકયું તાજ પોતાનું ક્યાંની તે સર.
 ધરી હાથમાં જામ લીધી તપાસ,
 નીગાહ સાત ખંડો ઉપર કીધી ખાસ.
 ખુલ્લું આંસમાંની નિશાની, ને કામ,
 કેવાં છે, ને કેટલાં, તે શોધ્યાં તમામ.
 કે જે જામમાં મીનથી મેષ છેક,
 હતી આકૃતિ રાશિઓની દરેક.
 શું બ્રહ્મરૂપત, શનિ, કે શું મંગળ, અખર,
 રવિ, સોમ શું, શુક્ર શું, ખુધ, અગર.
 હતું કાંઈથી જેજે બનવું તમામ,
 તે જોતો હતો શાહે દાંના મુદામ.
 દીકું હક્ત કેશવર દરેકો મેયાન,
 કે જોગનની આવે જણાઈ નિશાન.
 આળ્યો કર્ગસારાંનના મુલ્ક પાસ,
 જોયો તેને ત્યાં હુકમે યજ્ઞદાંથી ખાસ.
 હતો બાંધેલો ભારી બંધોથી ગાર,
 અને મઓત ચાહતો દુઃખોથી અપાર.
 હતી જ્યાં તુખમ શાહીની ગેટી એક,
 કમર જેની સેવામાં બાંધી દરેક. ૨૦૪૮
 કીધું જેવ ગમ શાહે મોંદું તે વખત,
 ને હસ્યો, કે જળકી રહ્યું તેનું તખ્ત.
 કે જોગન છે જીન્દા તું દીલ શાહ કર,
 ને બદ બ્યાલથી તનને આઝાદ કર.
 ન કર કયેદ, અને બંદનો, ગમ મગર,
 નથી હાંનિ થઈ જો તેના જાન પર.

છે તુરાંનમાં ક્યેદ જોડન મુંદામ,
 છે ચોકીમાં એક જોડીથી ને'કનામ.
 તેના દર્દ, સખ્તી, ને રંજે, તમામ,
 હુ'થી છું તેના કામે દુઃખી મુંદામ.
 કરેચ એ રીતે તે વખતને પસાર,
 રડે છે સદા, જાણે પાદળ બહાર.
 કુટુંબો, ને જોડીથી, લાચાર થઈ,
 ધુંજેચ જાણે ને'તરની ડાળી, તવઈ.
 ખુને આંખ બે તર, દુઃખી દીલ નિદાન,
 કરેચ યાદ જોડીને, તેની ઝખાન.
 ને પાડે છે આંસુ ગો અગ્રે બહાર,
 ને જીવવાથી તે મચોત માંગેચ અપાર.
 હવે કોણ પડશે બચાવાને બાહાર ?
 થશે કોણ બાંધી કમરને તયાર ? ૨૦૪૬
 જશે કોણ અઝઢાહના દમમાં ઝખર ?
 છોડવશે તેને કોણ દુઃખથી મગર ?
 ન કોઈ, તેઝ ચુંગાલ રૂસતમ વગર,
 જે ખેંચે છે દર્યાથી બાહર મગર.
 કમર બાંધ જેથી તું ઝાણુલ ઉપર,
 ન થોભતો દીવસ રાત રાહમાં મગર.
 જા મુંજ નામું લઈ તહમતનની તરફ,
 ન બોલતો તું રાહમાં એનો એક હરફ.

ગીવનું બીજનના છુટકારા મોટેનું કયખુસરનું
નામું રૂસામની નઝદીક લઈ જવું.

પછી તેથી નામાનો લખનારો પાસ,
કીધી એ બિપર વાત કંઈએક ખાસ.
કહ્યું શાહો રૂસામનું નામું મગર,
લખે શાહ તરફથી વફાદાર પર.
કે અય પહલવાની તુખમ પુર હુંનર,
છે ગેતીના પહલવાનોમાં તુંજ, સર.
તું છે મુજ નેયાગાનોની યાદગાર,
હમીશાં કમર તંજ જંગમાં તયાર.
જુકે તારી મરદીથી વાઘોના સર,
પુકારે તારા ડરથી દર્યે મગર.
પનાહ ક્યાંનીની, શાહોનું તું જીગર,
તું હર કોઈની ક્યાદિ બાંધ્ય કમર. ૨૦૫૦
જહાં દેવે માઝદરાંથી અખર,
તેં ઘોઈ ખુરાઓના કાપીને સર.
તખતથી તેં કંઈ તાજદારોના સર-
લીધાં, ને કીધા તખતથી ખવાર ગર.
ઘણાં શતરૂઓ તુથી બેજાન છે,
અમીં, મુલક, કંઈ તુથી વેરાંન છે.
પનાહ ક્યોજની તું, દીવેરોનું સર,
તારો દરબે છે શાહો પાસે અખર.
કીધા બહુગર સર્વે શુર્જે તારાજ,
ખુલંદીએ અળકાવ્યાં શાહોના તાજ.

શું ખાકાને ચીની, શું અક્રસેયાખ,
 કાંતયું છે તુજ નામ મોહારે, શીતાખ.
 બે બધાયો કોઈ હાથ તારે અગર,
 તેને ખોલનારોના અખમી જાગર.
 ખાંધ્યા ખંદ ખોલનારો છે નરખી તું,
 મુંબારક છે ક્યાંનીનું છત્તરખી તું.
 દીધું હાથીઓનું બે દાદારે બલ,
 ચીનું, ખાજુ, ચુંગાલ, બુંન્યાદ અસલ.
 દીધા, કે તું હાથો મદદ માંગનાર-
 ના, પકડી સેયાહ ગારથી લાવે બાહાર. ૨૦૫૧
 હવે કામ એક આવી પડયું છે પાસ,
 ભરી મુશકેલીનું તું લાગેક ખાસ.
 આબયું છે એવું કામ ગુહરજી પર,
 વરૂની શીકલ તુરકીઓથી અખર.
 આવ્યા કંઈક અમાંનીઓ દાદખાહ,
 થયાં જેના જંગલ ભુજેથી તખાહ.
 જેનું ખ્યાન લખ્યું છે ખતમાં તમામ,
 દેખાડયું છે બેઝન છુપો છે જે ધામ.
 કે આવે છે ગેવ રંજદ કામે આજ,
 દોડી જંગી બેટાના છુટકારા કાજ.
 તું બાણે છે સદાર શેરમદ કે,
 શું મરદી કીધીય ગેવ સરદારે તે.
 માત્રંદરાં, ને જંગે પશનમાં મગર,
 કીધું આં દીલેરે શું ગુર્જે અખર.
 તે દાંના છે, જંગી છે, દાંમાદ છે,
 જેનાથી સખી દીલનો તું શાદ છે.

કદી ના હતું એવું ગેવતું જીગર,
 છે બેઝનથી દુઃખી, ને ગમગી, જખર.
 છે કુલ રયે, ને હમઠાંનથી, એસ્ફહાન,
 ઉધાડે પગે, ફાડી કપડાં નિહાન. ૨૦૫૨
 અધીરો છું હુ'ખી દીલોબાનથી,
 તે દેવખંદ નામી પહલવાનથી.
 છે ગોદઝ ગેવની ઉમીદ તું બિપર,
 તું છે આંજે હર મુદકે ખાહદુર નર.
 શું દરજે છે મુજ પાસે તેમણો નિહાન,
 તું બાણેય જેની અકલ, હીંમત, જખાન.
 ઘટેય કે ન રાખે તેને રંજથી,
 ગમે તે લે બહાદુરો, ને ગંજથી.
 હતો ના કદી આય ખાંદાને ગમ,
 એથી નાંમી ખીજી સમજ્યું છે કમ.
 નથી ગેવને બેટો એના વગર,
 મદદગારથી તેજ, છે તેજ પીસર
 ખુલંદ તેનો દરજેખી છે મારી પાસ,
 વફાદાર મુજનો, બપાવાનો ખાસ.
 છે જ્યાંખી હું જોજી કે તૈયાર ખાસ,
 બલી બુડીમાં રહેય ઉલો મારી પાસ.
 કે વાંચી આ નામું, ન થોલે લગાર,
 હયાં આવે તુરત ગેવ સાથે તયાર.
 કે જેથી આ કામે મારી સંગ દરેક,
 દીએ વધતી આછી સલાહોખી નેક. ૨૦૫૩
 શું અસ્ખાબો, ગંજે, ને ખાહદુરો, ખાસ,
 કરાવીશ તૈયાર સજી તારી પાસ.

મુંબારક કદમ, તારૂં ઝાંહેર નામ,
 મુરદો કીધી પાર તુરાં તમામ.
 ઘટે તેવી કરજે તયારી તમામ,
 કદી બંદથી છુટે બેઝન મુદામ.
 કીધી મ્હેર ખુસરૂએ નામા જિપર,
 દોઆ શાહને ગેવે કીધી લઈ ઝખર.
 આવી ત્યાંથી ચાલ્યો તે પોતાને ઘર,
 થયો ત્યાર સીસ્તાંનની રાહા પર.
 કુટુંબી સવારોને લીધા તમામ,
 પનાહ માંગી લીધું તે ચઢદાંતુ નામ.
 અને ત્યાંથી દોડ્યો તે નાણે શિકાર,
 કીધી રાહા બે દી ની એકમાં પસાર.
 બેચાળાંથી હીરમંદની રાહ ધરી,
 ગયો દોડતો નાણે કાસદ વરી.
 શું કરતા તે પાહડો, ને જંગલ, પસાર,
 અને કાપતા રાહ દીલે ગમ અપાર.
 દીકો ચાકીથી ચાકીદારે જેવાર,
 તો ઝાખુલ મુધી તેણે કીધો પુકાર. ૨૦૫૪
 કે આવ્યો છે હીરમંદ નદીએ સવાર,
 સવારોળી છે જેની સાથે અપાર.
 તેની પીઠે ઝૂડો ઝળેહદાર છે,
 ને એક હાથે કાખુલી તલવાર છે.
 સુની શોર દીદખાં, નો દસ્તાંને સામ,
 કહે એમ કે ઘોડાને નાંખે લગામ.
 આવ્યો ઘોડો મારી તેની સામે રાહ,
 કહાચે ન હોય કોઈથી કીનેખાહ.

દીકો ગેવને રાહમાં ફીકકે ચહર,
 કે આવે છે ઘસરાટે, દોડી અમર.
 ધાર્યું કંઈ નવું કામ છે શાહા પાસ,
 કે ઇરાંથી મોકળ્યો છે ગેવ ખાસ.
 આવ્યો પાસે જો પહલવાં, ને સવાર,
 દોઆ કરવા લાગા 'તેપર બેશુમાર.
 પુછી અલે ઇરાંનીઓની અમર,
 તુરાંની બુઝગોની, શાહની, અમર.
 બુઝગોની કહી તે દોઆ અલ પાસ,
 શાહની, દીલેર, લાય તુખમેની ખાસ.
 કહયું દર્દ દીલનું બધું અલ પાસ,
 તે ખોવાયલા બેટાના ગમ માટે ખાસ. ૨૦૫૫
 કહયું જોતો હોશે ના ચેહરાએ રંગ,
 એડી ખુને પાંપણથી, રચમે પલંગ.
 સમજયું એ અલે, થયો પુર દર્દ,
 અને તે પોકાર્યો, થયા ગાલ અર્દ.
 પછી તેણે તેહમતનની ચાહી નિશાન,
 ને રસતમ કહાં છે તે પુછયું બયાન?
 કહયું તેહમતન ગોરખરના શિકાર-
 થી, આવશે યશે અસ્ત ખુરશીદ ન્યાર.
 તો બોલ્યો હું જઈને મળું છું મુદામ,
 લાવ્યોચ એક તે માટે શાહથી પયામ.
 કહે અલ ના જા તું હયાંથી નિદાન,
 શિકારગાહથી આવતો હશે પહલવાન.
 તું રસતમના આવવા સુધી થોભ ઘર,
 દીવસ એક આજે ખુશી મુજથી કર.

ગયા ઝાલના મેહેલમાં બેહુ સાત,
 કબુલ એક બીજની કરી એમ વાત.
 આવ્યો મેહેલમાં ગેવ ને રાહાથી,
 કે ફીલતનખી આવ્યો શિકારગાહાથી.
 ગયો ગેવ સાંમો, તે આવ્યો ને પાસ,
 નમન કીધું ઘોડેથી બિતરીને ખાસ. ૨૦૫૬
 દીલે આરઝુ, ચેહેરો આંસુએ તર,
 નદી બે કીધી ઝારી આંખોથી ચહર.
 દીકું ઝખ્ખી ફસતમે ગેવનુ જીગર,
 દીકું મોંકું પાપણના પાણીએ તર.
 તો ધાયું તબાહ કામ છે કંઈ ઝખર,
 ધરાં પર, બુલંદ ગેતીના શાહા પર.
 નિચે આવી ઘોડેથી, ધર્યો બગલ,
 પુછ્યું તાજવર શાહા માટે અવલ.
 તથા તુમ, ગોદર્ઝ, અને ગોસ્તેહુમ,
 દરેક ફર્યોજના જંગી, મોટા, ને કમ.
 શું શાપુર, બેઝન, ને રોહાંમ, બસ,
 શું ફરહાદ, ગુરગીન, ને હર શખસ.
 કે બેઝનનો આવાઝ પડ્યો ને કાન,
 પડઈ બુમ અચાંક તેનાથી નિદાન.
 પુકાર્યો, ને રડ્યો, તે થોડો વખત,
 પછી જંગી ફીલતનની કીધી સીકત.
 કહે એમ ફસતમને અથ સીકતગીર!
 ઝમાનાના સરહારોના દીલપજીર!
 તુને જોવાથી હું એવો છું ખુશાલ,
 જો પુછ્યો તેં માયાથી મુજને હેવાલ. ૨૦૫૭

બને જેમ મુરદાંથી જીવતું રવાન,
 યા થાય અંધક થયલો શખસળી જવાન.
 છે ઠીક તે, કે જેના લીધાં છે તે નામ,
 તેઓથી પચામો, દોઆ, છે સલામ.
 સિવા બેઝન, ઓ જગીએ નામવર,
 મળીય ગાર, બેડીની, તેની ખબર.
 તું જો કે આં અંધકીમાં મારી બિપર,
 ખુરાં બખતે શુંશું વિટે છે અખર?
 ગુદરઝીઓને લાગી શું બદ નઝર,
 નકા બદલે આવે છે ખોટ અમ બિપર.
 હતો ગેતીમાં તે પીસર મારો એક,
 પીસરળી, ને સલ્લાળી દેનારો નેક.
 થયો ગુમ ગેતીમાં મારી નઝર,
 એવો ગમ દીકો કોઇયે ના ખેશ પર.
 ફર્ય એવો ઘોડાની પીઠે શીતાબ,
 ફરે નુરી જેમ રાત દીન આફતાબ.
 દીવસ રાત બેઝનની ઘેલા સમાન,
 હું શોધું છું સર્વેથી જગમાં નિશાન.
 કે શાહ હાલમાં જામે જેહાનુમાં લઈ,
 બિલો ગેતીના દાદગર સાંમે જઈ. ૨૦૫૮
 ધણોએક રડ્યો, કરી આફરીન,
 જશન શાહી રોઝ ૧ લો માહ ફર્વદીન.
 આંચો આંતશબેહરામથી તખ્તગાહ,
 કમર બાંધીને મુકી માંથે કોલાહ.
 પછી મુકી સાંમે ઝળકતી તે જામ,
 નિગાહ ચોતરફ જેમાં કીધી તમામ.

પતો શાહને મળ્યો કે છે તે તુરાન,
 ખુરા, દીનથી છે ભારી બધો મેયાન.
 દીકું જામમાં એમ ખુસરૂએ ખાસ,
 દોડાવ્યો તુરત તુંજ પહલવાન પાસ.
 આવ્યો જેથી તું પાસે હું પુર ઉમેદ,
 છે બે ગાલો ફીકકા, બે આંખો સુકેદ.
 તનેજ મેં દીઠો ગેતીમાં ચારાગર,
 તું સર્વેની ફરીયાદે બાંધેચ કમર.
 એ કહી કરતો પાપણ પિળાં આંસુતર,
 ને મારતો સરદ હાથ દીલથી અખર.
 પછી નામું રસતમને દીધું જેવાર,
 કહી સારા ગુરગીનની વાતો તેવાર.
 લીધું નામું બે આંખોમાં લાવી આખ,
 હતું દીલ ભર્યું કીને અફરાસેયાખ. ૨૦૫૬
 પછી રહ્યો બેઝનને માટે અપાર,
 પાડી આંખથી ખોલામાં ખુનની ધાર.
 હતું વખત લાંબેનું સગપણ અતી,
 કે રસતમની બેટી રૂઝને જેવ હતી.
 હતી જેવ પિત્રણ તહમતનને ઘેર,
 થયો નામી સ્ત્રીથી ફરાંમુઝ દીલેર.
 ને પીલતનની બેટીથી બેઝન થયો,
 જે ટોળામાં પહલવાં નામી રહ્યો.
 કહ્યું જેવને ના ફીકર કર તદન,
 ઉઠાવશે ન જીન રખશથી તહમતન.
 સિવા હાથમાં હાથ બેઝનનો લઈ,
 ને કુલ બંદીખાનું ને બંદ તોડી દઈ.

ખુદ્દર્ બળ, અને હુકમે શહરચારથી,
 તેને બાહાર કાઢીશ સિયાહ ગારથી.
 ગયા ત્યાંથી રૂસતમને મેહેલે તેવાર,
 કીધો ત્યાં જવા રાહામાંથીજ વિચાર.
 ને વાંચ્યો જો રૂસતમે શાહનો પયામ,
 થયો વાતે ખુસરૂની તાબુબ તમામ.
 દોઆ ગેતીના શાહની વાંચી અગર,
 સેપાહના તે પહલવાં નાંમી જિપર. ૨૦૬૦
 કહ્યું જેવને કે શીતાબીથી હાલ,
 ધર્યે રાહા શાહના હુકમની મીસાલ.
 જિહાવી હયાં આવવા તેં રંજો અપાર,
 કીધી એમ આં સખ્ત રાહને પસાર.
 દુઃખો, તુંજ બીમારી, હું બાહુ છું એમ,
 જિહાવે છે હર કામે તું રંજ કેમ ?
 છે તુંજ દરજો મુંજ પાસે કેવો અખર,
 તું હર જગે મયદાં બનેચ કીનાવર.
 શું સ્યાવક્ષને કીને, શું માઝંદરાન,
 હરોલે કમર બાંધી જગીઓ મ્યાન.
 તને જોઈ હું બહુ ખુશી થઈ ગયોચ,
 મગર માટે બેઝન, પરીશાં થયોચ.
 નહીં એવો ગમથી ભરેલો અપાર,
 તને જોઈ શકતો હું કીસ્મતે ખવાર.
 મગર હું હવે આંચ, પચગામે શાહ,
 ધરી માંથે ફરમાન કાપીશ રાહ.
 તું માટે થયું માફ અખી જગર,
 છે બેઝનને કારોજ બાંધી કમર.

કરશ બનતું એ કામે, બે મારો બન,
રેહવા દેશે દાદાર તન દરમેયાન. ૨૦૬૧

ન કમ હું બીજન માટે ખેંચીશ રંજ,
કરશ બન સદકે, ને માણસો, ગંજ.

હું બાંધીશ કમર રબના બલ સખતથી,
ફતેહમંદ શાહના બુલંદ બખતથી.

સિયાહ ગારથી, બંદથી, લાવી ખાસ,
મુકીશ નામવરના તેને તખ્ત પાસ.

રહી ત્રણ દીવસ મુંજ ઘરે શાહ થા,
ને મય નોશીમાં ગમથી આઝાદ થા.

નથી મારૂં ઘર બુદું, તુજ ઘરથી છેક,
છીયે હું ને તું બન, તન, ધનમાં એક.

દીવસ ત્રણ સુધી આ ઘરે રહીયે શાહ,
કર્યે પહલવાંનો, તથા શાહની યાદ.

જશુ' શેહેરે ધરાં તરફ ચોથે દન,
દીવેરોના શાહના હુકમથી તદ્દન.

ઊકયો ગેવ, રૂસતમ રહ્યો કહી અગર,
ચુમ્યા પહલવાંના પગો, હાથ, સર.

દોઆ તે ઉપર કીધી, અયે નામવર!
કુવત, બખત, મર્દી, ભર્યા, પુર હું નર.

રહો તારી સાથે એવું બવેદાન!
દીવે હાથીનું બળ, મુખેદોનું જ્ઞાન! ૨૦૬૨

મદદ દે છે હર નેક કામે તું ચાર,
કરેચ કાટ દીલનો સફા તું અપાર.

દીહું રૂસતમે ગેવનું શાહ મન,
ને બેયું શેવટ આવશે ઠીક તદ્દન.

તો કહે ઠાળ ખાનાની ખાવચી લાવ,
 ખુઝગી, તથા દાંનાઓને, ખોલાવ.
 ઝવારહ, ફરાંમુર્જ, ગેવ, ઝાલઝર,
 બેઠા અફસરે મહોના ખાનાં પર.
 થયા જ્યારે ખાનાથી ફરેગ ફરી,
 તો ગાયણુ, શરાબોની, બેઠક કરી.
 તંબુરા, ગવૈયા, ને સાકી, તમામ,
 ગોંહરના જડીત મેહેલે આવ્યા મુદ્દામ.
 હતી લાલ મય સવેને હાથ જામ,
 વગાડનારા ચંગો, ને સાકી તમામ.
 દીવસ ત્રણ તહમતનના મેહેલે શરાબ—
 પીધો, જવા કીધી ન તેજી શીતાબ.
 કીધો ત્યાર અરખાબ ચોથે દીવસ,
 જો નઝદીક આવ્યો જવા વખત ખસ.
 કહ્યું ફસતમે બાંધી સાંમન ધરે,
 તરફ શેહેરે ધરાં તંયારી કરે. ૨૦૬૩
 સવારે તેના મુઝકના નામવર,
 ઉભા રાહનો સાંમાન લઈ ધર ઉપર.
 રૂમી સાંચો પેહેરી કમર તંગ કરી,
 અને આવી બેઠો રખશ પર ફરી.
 ધર્યો ગુર્જ ન્યાંગાનનો ઝીન પર,
 હતું જંગ ભર્યું સર, ને દીલ ચારાગર.
 ફલક તક કરી કાંન દોડ્યો જો રખશ,
 થયું સુર્યાથી ઊંચ સરે તાજખખશ.
 પોતે, ગેવ, અને ઝાબુલી, દસ હઝાર,
 સેપાહથી ચુટેલા લડાયક સવાર.

લેવાનું હતું જે લીધું તે નિદાન,
 ફરાંમુઝને રાખ્યો અખુલ મેયાન.
 કીધાં શેહેરે ઇરાં તરફ મોંહ મગર,
 તમામ રાહા દોડતા દીલે કીનાવર.
 આળ્યો તેહેમતન ઇરાં પાસે જે વખત,
 દેખાયું જો કયખુસરુનું પાયતખત.
 ને આંસ્માને દોઆની ખુશ એક લહર,
 ખુશી, માયાથી, ફેંકી રસતમ ઊપર.
 તો ગેવ આળ્યો દોડી તેહેમતનની પાસ,
 કે પહલવાં કણેથી જવું જોઈયે ખાસ. ૨૦૬૪
 તે બોલ્યો કે જઈને કહું પાસે શાહ,
 કે રસ્તમનો રખશ આવી પુગ્યો છે રાહ.
 કહયું રસતમે જા અને શાહ રહે,
 કહે શાહને કે ગમથી આઝાદ રહે.
 ગયો તેહેમતન પાસેથી પહલવાન,
 આળ્યો શાહે ગેતીની દરગાહ મેયાન.
 જો આળ્યો તે કયખુસરુની છેક પાસ,
 નમન સાથ કીધી દોઆઓળી ખાસ.
 પુછે ગેવે ગોદર્જને એમ શાહ,
 હતો કાંહાં રસતમ, હતો કેમ રાહ ?
 કહયું ગેવે કે અયે શહા નેકનામ !
 છે તુંજ બખ્તથી સઉ ફતેહમંદ કામ.
 નથી ફર્યો તુંજ હુકમે રસતમ મગર,
 દીકુંચ બાંધેલુ દીલ તારા કચોલ પર.
 લીધું નામું શાહનું તેને મેં જેવાર,
 મસખુયું ચેહેરા, આંખોથીળી તેવાર.

ને રાખીતી મુજની લગામે લગામ,
 ગોચા હોય શાહાનો પુંઝરી ગુલામ.
 દોડ્યો ત્યાંથી હું, પાસે તું તાજવર,
 આવ્યો રાહમાં તેં હમતન, તે દેવા ખબર. ૨૦૬૫
 પુછે ગેવને ક્યાં છે રસતમ મગર ?
 પનાહે વડીલ, જડ વફાની ઝખર.
 તેને માન દેવું ઘટે છે દુસ્ત,
 જે નેંકીનો ખાવીદ છે ખુસરૂ પરસ્ત.
 કહ્યું તુર્ત એમ ગેવે શહરયારને,
 તે લાયક તખતના ધરાવનારને.
 એ મંઝીલ હું આગળથી આવ્યો છું ખાસ,
 ખબર જેની દેવાને તું શાહા પાસ.

ઇરાનના ખુઝર્ગોનું રસતમને એસ્તેકખાલ જવું
 અને તેનું કયખુસરૂની નઝદીક પોંહચવું.

કહ્યું ખુસરૂએ દાનાઓને મુંદામ,
 શાહાઝાદાઓ, સરદારોને, તમામ.
 કે સાંમા તેને બાઓ લઇને સેપાહ,
 જે આવ્યો છે શાહના હુકમથીજ રાહ.
 દીધો હુકમ શુદર્જે કેશવાદને,
 ને નવદરના તુસને, ને ફરહાદને.

તો બે હીસ્સા જંગીઓ, ને નામદાર,
 ગોરઝદારો, ને દુશમનો મારનાર.
 ઉડ્યા રીતે કાઠિસની તેજવાર,
 તેને સાંભો લેવા થયા તે તયાર.
 સિયાહ ગેતી થઈ ગઈ અસવારે બસ,
 ઝળકતાતા ઝુંડા, પુકારતાતા રખસ. ૨૦૬૬
 કે આવ્યા તેઓ છેક રસતમની પાસ,
 થયા તેઓ ખ્યાદા, ને કીધી સેપાસ.
 બિતર્યો રખશથી જેહાં પહુલવાન,
 તે થાડ્યા દીલેરોને મળવા નિદાન.
 પુછ્યું શાહ વિષે તેણે સઉને શીતાબ,
 છે કેમ ? માહા રોશન, નુરી આફતાબ ?
 બેઠા ઘોડે રસતમ ને સઉ પહુલવાન,
 ખુરેહમંદ આઝરગોશરપ સમાન.
 આવ્યા તેઓ શાહ પાસે ત્યાંથી તેવાર,
 હરોળમાં હતો રસતમે નામદાર.
 આવ્યો બંદા પરવર શહાની તે પાસ,
 ગયો ચાલી પેદળ, ને કીધી સેપાસ.
 સેતાયશખી કરતો ગયો શાહા પાસ,
 હતી જેને લાયક મહોબ્બત, સેપાસ.
 દોઆ કરતો બોલ્યો ઉઠાવીને સર,
 ખુલંદ બખ્ત રેહેજો તું સાથે અમર.
 મળો અહુરમઝદથી દરજ્જે ઘણો,
 બહુમન પાસખાં તાજે, તખ્તો તણો.
 રહો નેંક અરદીબહેશત બાંઝ ભર,
 નિગેહબાંન તુંજ તિર અને શહરીવર. ૨૦૬૭

ફતેહમંદી પાંખો તું, બેહરામથી,
 હુનર, દબદબો, ને ખુલ્લં નામથી.
 રહો તજ સફંદારમદ પાસખાન,
 ચપળ બુદ્ધિ બનજો, ને રોશન રવાન.
 ને ખોરદાદથી રહો અમી, મુલક, શાદ,
 મુંબારક વડીલોની રેહેજો ઓલાદ.
 અમરદાદ લે તુંજ પશુઓની દાદ,
 સદા તનથી, ને બખતથી, રેહેજો શાદ.
 રહો દયે દયાળુ તું પર દાદગર,
 બદીના રહો બાર બંધ તું ઉપર.
 ને આંદરથી થાય રાતબી, નુરી રોઝ,
 રહો શાદ, રહો તાજ, ગેતી ફીરોઝ.
 બનો આવાંથી કીર્તિના તારાં કામ,
 બનો ફરતો આંસમાન તારો ગુલામ.
 ઉભો થઈ કીધી ફસતમે આં સેપાસ,
 બેસાડયો શહનશાહે પોતાની પાસ.
 કહયું ખુસરૂએ આવ્યો તું હયાં ભળે,
 ખુરાઓના હાથો તું જીવથી ટળે.
 તું જગ શાહોનો પહલવાં નામદાર,
 'છે ઝાહેર તે છુપું, છુપું આશકાર. ૨૦૬૮
 તું શાહોનો ચુટેલો, પુશ્તે સેપાહ,
 ધરાંનો નિગેહદાર, લશ્કર પનાહ.
 કીધો તેં મને તારાં દીદારે શાદ,
 હુનરમંદ, બેદાર જીવથી, આબાદ.
 જવારેહ, ફરાંમુર્જ, દસ્તાંને સામ,
 હશે રાજીમાં, ખુશ દીલી, શાદકામ.

૧-જેવો તું બાહેરથી સાફ છે તેવોજ તું અંતરણથી સાફ છે.

તો બિતરી નિચે ફસતમે ચુમ્મું તખ્ત,
 કે અયે પુર હુનર શાહા બેદાર બખ્ત !
 છે ઠીક તારાં બખ્તે ત્રણે તેઓ શાહ,
 છે ધન લાગ્ય તે, શાહ કરે જેને યાદ.
 કહ્યું શાહે ચોપદારને એ ખસુસ,
 મોલાવ પહલવાનો, ને ગોદર્જ, તુસ.
 ખોલ્યો ચોપદારે બગીચાનો દર,
 પછી કીધી બેઠકો શાહી અબર.
 તેના હુકમથી સોનેરી તાબે, તખ્ત,
 ગોઠવ્યાં, ખરી પડતાં ગુલને દરખ્ત.
 ગલીચાઓ રેશમના શાહી તે બાગ,
 બીછાવ્યા, થયો જેથી ગુલશન ચેરાગ.
 શાહી તખ્ત પાસે કીધું એક શજર,
 પડે સાંચો જેનો કોલાહ, તખ્ત, પર. ૨૦૬૯
 જે થડ ચાંદીનું, શાખો ચાકુત, ને ઝર,
 તરેહવાર મોતીના કુમ્ખા જેપર.
 ફળો પોખરાબે, અકીકોના, પાન,
 લટકતાં તે ડાળીએ લોલક સમાન.
 સફરજન, ને લીંબુ, ઝરીન ફળ હતાં,
 જે લીંબુ, સફરજનથી, પોકળ હતાં.
 ઘસી મયેમાં કસ્તુરી તેમાં ભરી,
 બાહાર વાંસળી જેવાં કાંણાં કરી
 બેસાડતો અગર શાહા કોઇનેથી તખ્ત,
 હવાળી તે વસાવતી કસ્તુરી સખ્ત.
 કહ્યું તેહિમતનને કે આવીને તખ્ત—
 બિપર બેસ, મુક્યું જે નિચે દરખ્ત.

આવી જો સોનેરી તે તખ્ત પર,
 વરસતી તે ઝાડેથી કસતુરી સર.
 ઊભા આવી સાકીઓથી તેની પાસ,
 જેને સર ગોંધરના હતાં તાજ ખાસ.
 ઝરીન વસો, ને ચીની જબ્બાઓ, ખાસ,
 ઉભા પેહેરી સઉ શાહી તે તખ્ત પાસ.
 પેહેરી બાલીઓ, સાંકળીઓ, તમામ,
 સજ્જ સાજ કરખી ભરતના મુદ્દામ. ૨૮૭૦
 દીલે શાહ સર્વે, હતો દાડ દસ્ત,
 થયા લાલ ચેહેરા, મગર કોઈ ન મસ્ત.
 હતાં સઉના મોંહ રૂમી કપડાંનો રંગ,
 અગરખી જ્યાં બળતું, ને વાગતાખી ચંગ.
 કહ્યું શાહે રૂસતમને એવું તે વખત,
 કે અચે નેક સાથી, અને નેક બખત!
 ઇરાંનની છે હર આફતે તુંજ લાલ,
 ફેલાવે છે પર સીંમુરગની મીસાલ.
 શું ક્યાંની શહનશાહ, કે ઇરાં શહર-
 ની, આફતમાં રાખેચ તું બાંધી કમર.
 પિછાણેચ ગુદરઝીઓનું કામ તું,
 શું હુખ, મુખ, કે લાલ, નુકસાંને, શું ?
 કમર બાંધી રહે છે ઊભા મારી પાસ,
 સદા નેકીની રાહ દેખાડે છે ખાસ.
 ફકત અંબુમનથી તનહા ગેવ એક,
 રહેચ પાસે થઈ લાલ દુઃખમાં દરેક.
 એવો ગમ ન આવ્યો આં વંશે કદી,
 છે ફરઝંદના ગમથી વધું કેઈ બદી.

અગર તું ન બાંધશે એ કામે કમર,
 ન જોતો હું જગમાં બીજો ચારાગર. ૨૦૭૧
 મગર કામે એ બાંધશે તું કમર,
 તો આવશે ન તું સાંમે શેરે બબર.
 જેથી ચારો બેઝનના કામે તું કર,
 પગીચ જેને તુરાંથી હાંનિ અબર.
 સેપાહો, ને ઘોડા, ને હથ્થારો, ગંજ,
 ગમે તે લે, એ વાતે કરતો ન રંજ.
 સુની રૂસતમે ખુસરૂની એ અબાન,
 કુદી ઉડયો, ચુખી ઝમી બેગુમાન.
 દોઆઓ કીધી કે અરે નેકનામ !
 તે પાંચરી સતા સુર્ય સમ ઠામેઠામ !
 તુંથી કોધ, ઇન્જા, થજો લોભ દૂર,
 જળી શત્રુના દીલ પીગળજો ઝરૂર.
 તું શાહોનો શાહ, ક્યાંની સરદાર છે,
 છે તુજ પગની રજ ગેતીના શાહો જે.
 ન તું જેવો એકબી દીઠો તખ્તે શાહ,
 ન નુરમંદ સુર્ય, કે કે ના નુરી માહ.
 ભલાઓથી કીધા ખુરાઓને દૂર,
 ને બાંધ્યો નિરંગથી તે અઝદાહને કૂર.
 હુંદયું દેવે માઝંદરાનું જાગર,
 તારા ક્યાંની દબદબે, ગુર્જે અબર. ૨૦૭૨
 જણ્યો માએ તુંજ રંજ માટે મને,
 ખુશાળી ને રાહત ઘટે છે તને.
 દીધાચ કાંન બક્ષી મેં શાહને હુકમ,
 જવા કેહેશે તું, હું જવશ તેજ ગમ.

અગર જેવ ખાતર મારાં સર ઉપર,
 પડશે આગ વાદળથી, રાખીશ ન ડર.
 ધુસે મારાં પાપણમાં લાલા તમામ,
 તોળી શાહી હુકમે ન ફેરવશ લગામ.
 તારા દબદબાથી કરશ પાર કામ,
 ન સરદારો જોઈયે, ન બાહદુર તમામ.
 બોલ્યો એમ રૂસતમ, તો ગોદર્જ, જેવ,
 ફરીબોર્જ, ફરહાદ, શાપુર એવ.
 સેપાહના બુઝર્ગોએ તે પર સેપાસ-
 કીધી, ગેતીના રબ તરફનીબી ખાસ.
 થયા મસ્તબી હસ્તમાં લઈ શરાબ,
 કીધી અલ રૂસતમની યાદો શીતાબ.
 પીધો શાહેબી મય બની શાહતર,
 બુશીમાં નવા બાહારનો બોલ્યો દર.

રૂસતમની ભલાંમણથી ગુર્ગીનનું છુટકારો
 પામવું.

સુની ગુરગીને તહમતનની ખબર,
 તો ધાયું મળી ચાવી ગમની અખર. ૨૦૭૩
 રવાંના કીધો તહમતનને પયામ,
 મુ'બારક, અરે ને'ક કહમ, ને'કનામ !

શજર ખુઝરગીનું, વક્ષનો તું ગંજ,
 સખી નરનો દર્વાજો, ટાળનારો રંજ.
 નથી યાદ કોઈને તારા જેવો નર,
 ન હોતાં ઝમાનો, ઝમીં, તું વગર.
 તને રંજ મુજ વાતનો જો ન થાય;
 તો કહુ હું તને મેં ક્રીધું છે શું આય.
 તું કરે વાંકી પીડના આં કામે નજર,
 ખુબ્બો ચેરાગે દીલી લાંધો ગર.
 દેખાડી મને રાહ અધારી તમામ,
 સરજયું, થવાનું થયું તે મુદામ.
 બળી મરવા રાજી છું હું શાહા પાસ,
 ગુન્હાથી જો છુટકો થતો હોય ખાસ.
 કે બદનામીથી કાંઈ છુટકારો થાય,
 ખુદાપાનું શેવટ બદી આવી આય!
 મને માંગી લે શાહે ગેતીને હાથ,
 આંજી મસ્ત મેંદાં જેવો તારી સાથ.
 પડું ખાકમાં જઈને બેઝનની પાસ,
 કદી પાક દીનનાને શોધશ હું ખાસ. ૨૦૭૪
 પુશું નામું ગુરગીનનું રૂસતમને આય,
 તો જોઈ જીગરથી તે સદાં એક હાય.
 મુની નામું દુઃખથી દુઃખી થઈ ગયો,
 તેના બેહુદાં કામે ગમગીં થયો.
 કહયું પેલા કાસદને પાછો તું ફર,
 ને કહે કે આ બેહુદા નાપાક નર.
 તેં ચિત્તાની વાતો શું સમજી નહીં?
 કે દર્યામાં રહેતાં મગરને જે કહી?

કે ડાહપણ બિપર લોભ ફાવેલો હોય,
 ન છુટે કદી લોભને પ'જે કોય.
 મગર લોભને જે કરે દાંના ઝેર,
 ઝડર તે ગણાય છે બહાદુર શેર.
 શિકારે જવો ના હતો દોડી લઈ,
 ન દુઃખ ભેતે ભૈંકર જનાવરનું જઈ.
 કીધાં ફએલ તેં બુઢી કોહલી મીસાલ,
 નહીં ભેઈ શક્યો શિકારીની ઝાલ.
 ઘટે ના મને તારાં બેહુદાં કામ-
 વિષે શાહા પાસે હું લઉં તારૂં નામ.
 મગર એ રીતે તને લાચાર હું,
 બે દેખું છું આજેઝ એકવાર હું. ૨૦૭૫
 તો માંગશ શહાથી હું તારો ગુનાહ,
 કરશ માહા રોશન, થયો જે સિયાહ.
 બે બંધથી છુટે બીઝન આસાંનથી,
 તે જગ કર્તા ચઝદાંના દુરમાનથી.
 તો બંધથી છુટી રહેશે જીવતો ઝડર,
 થશે તુંથી કીનો તે જંગીનો દર.
 વળણ બે લીધી આંસમાને દીગર,
 તો દેજે તજી જાન તનની મહર.
 પ્રથમ જાઉં છું હું જની કીનેવર,
 ખુદાઈ બજે, હુકમથી તાજવર.
 કદી હું ન ફાવ્યો તો જેવ નામવર,
 કીનો લેશે બાહદુર પીસૈરનો તું પર.
 બે એ કામે એક દાહડો ને રાત ગઈ,
 તોખી હોટ ખોલ્યા ન શાહ પાસ જઈ.

મુથે તાજ પેહયુ' બીજે દીન જે વખત,
 ખેડો આંદી સમ હાથીદાંતોને તખ્ત.
 રખીછાવ્યાં તહમતને આવીને પર,
 રતોહમંદ શાહ પાસે થઈ આંશ ભર.
 કહી શાહને ગુરગીનની વાતો તમામ,
 ઊંધા બખત, બદ વખત, માટે મુંદામ. ૨૦૭૬
 તો કહે શાહ ઓ મુંજ સીપેહસાલાર શું ?
 તોડેય મારા બેડી, ને સોગંદો તું ?
 મેં ખાધા છે સોગંદે તખ્તો, કોલાહ,
 ને દાદારે ખોરદાદ, ખુરશીદ માહ.
 બેશે મુજથી ગુર્ગી' નહીં રંજ વગર,
 રૂ ખીઝન છો બંદથી ના અગર.
 સિવા આંચ ઇચ્છા, ગમે તે તું આહ,
 શું શમશીર, યા મોહોર, તખ્તો, કોલાહ.
 કહયું રસતમે શાહને એવું તેવાર,
 કે ખાન્દાંની, નામી, અરે શહરયાર !
 તે ભોગવે છે, કીધી ખુરાઈ અગર,
 છે તૈયાર છવખી દેવા તે મગર.
 મેળવશે ન શાહની તે માંફી અગર,
 બચાવશે નહીં દીનો આઈન મગર.
 અકલ રાહથી જે કોઈ ફરી બચ છે,
 તે અતેતો બદ ક્રમે પસતાય છે.
 ઘટે તંના કામોની યાદો હરેક,
 સદા તેની જ ગો, કીનામા દરેક.
 હતી ખાંધી ન્યાંગાનો પાસે કમર,
 હરેક જંગમાં એક હતો કીનાવર. ૨૦૭૭

બે હક શાહા સમજે તો બખ્શે મને,
 કદી બખ્ત એક વખત રોશન બને.
 ભલા શાહે તેહિ મતનને બખ્શી દીધો,
 સિયાહ ગાર, બેડીથી, છુટો કીધો.
 પછી પુછ્યું ફસતમને શાહે મુદ્દામ,
 જવા ક્યારે માંગે છે કીનાને કામ ?
 લે ગંભે, સેપાહથી, તું ચાહે તેવા,
 છં કોણુ ? આવે તુજ સંગ રાહમાં એવા ?
 હર્ય, કે તે બદ નસ્લ અફરાસેયાબ,
 થશે ખુન બેઝનનું કરવા શીતાબ.
 છે કમ અકલી, જેને ખુરા દેવે હર-
 શિખાડ્યાં છે, બદુ, ફીતુર, ફંદ, ગર.
 ફેરવશે પળકમાં તે વિચારને,
 ને મારશે તે, તત્વાર મારનારને.
 કહ્યું ફસતમે શાહે ગેતીની પાસ,
 કર્ય છુપી તૈયારી, એ કામે ખાસ.
 ફરેબની કુચી હોય ફરેબજ તમામ,
 નથી એવાં કામે ઝરા ડરનું કામ.
 અમો જઈશું વેપારીઓને લીખાસ,
 ઘણા વખત થોભીશું તુરાંને ખાસ. ૨૦૭૮
 એવે કામે ખેંચવી લગાંભો સખત,
 નથી તેગ, ભાલા, ગુરઝનો, વખત.
 ઘણાં ભેદશે ગાંહરો, ચાંદી, ને ઝ,
 જશું આસ ભર્યા, રહી પુર ખતર.
 ગલીયા, ને પેહેરવાના વસ્ત્રો, મુદ્દામ,
 ને વેચવા, ને વેહેંચવાની ચીજો, તમામ.

સમજ્યું ને ખુસરૂએ રૂસ્તમનું ખ્યાન,
 તો ફરમાવ્યું જુના ખઝાના મેયાન-
 થી, લાવે ખઝાનથી તેનો શાહ પાસ,
 તેના હુકમ માફક દરેક ચીજ ખાસ.
 ખોલ્યાં શાહના ગંગુરે ઠેલીના સર,
 સજી ખારગાહ લઈ દીનારો ગોંહર.
 તેહેમતન ત્યાં આવ્યો, બધું જોઈ લીધું,
 હતું તેમાં જોઈતું, પસંદ તે કીધું.
 કીધાં ત્યાર ઊઠો દીનારના, દસ,
 કીધાં સો ઊઠો માલ અસખામે ખસ.
 કહ્યું મુખી વંજરીને રૂસ્તમે,
 સેપાહ ફરોજથી લે હઝાર આં સમે.
 ને સિંહો, ને ગરદન કશો, નામવર-
 થી, કંઈકોએ ખાંધવી ઘટે છે કમર. ૨૦૭૬
 શું ગુરગી, ને શું ઝંગએ શાવરાન,
 દીલેરોનો સિંહ, ગોસ્તેહમ પહલવાન.
 ગોરાઝહ વડો ફરોજ ચોથો નિદાન,
 તખત. તાજ, પહલવાંનોનો, પાસખાન.
 શું ફરહાદ બાહદુર, દેલાવર રાહામ,
 નરે શેર પહલવાંન અશકશ તમામ.
 તયાર એમ આં સાતો પહલવાંન થાય,
 સેપાહના, ને ગંજના, નિગેહખાંન થાય.
 તો એ કામે સરસાઈ સજીએ કીધી,
 તયારી ઘટે તેમ કરી સઉ લીધી.

રસતમનું વેપારી તરીકે બેઝનના છુટકારા માટે તુરાનમાં જવું.

હુકમ કીધો ગરદનકશોને મુદામ,
ગૌરઝદારોને બાહદુરોને તમામ.
જો આ નગારચીઓ દરવાઝા પર,
દીલેરોએ કસવી સહવારે કમર.
મળસકે દીધી બાંગ મુર્ગે અગર,
કે બાંધ્યાં નગારાંઓ હાથી બિપર.
સરવ જેવો આવ્યો તહમતન બુલંદ,
હતો ગુર્જા હાથે, ને ઝીન પર કમંદ.
આલ્યો શાહી દરથી સેપાહ લઈ મગર,
દોઆ ભારે કીધી તેના મુલક પર. ૨૦૮૦
સેપાહ આલી પુઠે, હરોલ પહલવાન,
હથેલીએ ધર્યા હતા સઉએ જાન.
હતા તીર નેઝાઓ લોંબ્યા તમામ,
કીધા પાક હાથોને લોહીએ મુદામ.
આવ્યો ન્યારે તે મુલકે તુરાંની પાસ,
ચુટી લીધા લશકરના સરદારો ખાસ.
પછી બોલ્યો પહલવાન તે ફર્યોજ પાસ,
તમે હયાંજ થોભો ખુશી જીવે ખાસ.
નહીં ખસ્તા, ન્યાં સુધી આ જાન મુજ,
કરે તનથી જુદો તે યઝદાન મુજ.

રહેજો ત્યાર, કંવા તમે રસ્તખેઝ,
 કે ખુનથી આ ચુગાલો રાખીને તેઝ.
 સેપાહ રાખી સરહદે મુઢકે ધરાન,
 દીલેરાને લઈ, ચાલ્યો પોતે તુરાન.
 વેપારીનો પોશાક સબ્યો તમામ,
 કમરથી કમરખંદ છોડ્યો મુદામ.
 રૂપેરી કમરખંદ દીલેરાએ ખાસ,
 દીધા ખોલી, ને પેહર્યા ઉનના લેખાસ.
 અને ચાલ્યા શેહેરે તુરાં ગમ ફરી,
 બની કાફલો, માલ સુંદરે ભરી. ૨૦૮૧
 હતા આંઠ વંજરે ઘોડા સરશ,
 ખીજા જંગીઓના, તથા એક રખશ.
 બિઠો દસ લઘેલાં, ગોંહરને ભરી,
 બિઠો સો, પોશાકો જેમા લશકરી.
 પોકારેખી ભારી, ને ઘટોના સાદ,
 તેંહમુરસી કરનાયોના ગોચા નાદ.
 પડઘા હેતું જંગલ તે સાદોનો ખાસ,
 આવ્યા તેઓ પીરાનના શેહેર પાસ.
 હતું શેહેર તે એક, મુઢકે તુરાન,
 હતો જે શહરનો ધણીખી પીરાન.
 હતો પીરાં કરવાને ગયેલો શિકાર,
 ન કાઈ મેહેલ પરખી હતો ચાકીદાર.
 શિકારેથી વેસેનો પીરાં જેવાર,
 આવ્યો, ભેયો શીલતને રાહમાં તેવાર.
 ઝરીન બામ ગોંહર ભરી તે સમે,
 ઢાંકી રેશમી વસ્ત્રથી રૂસતમે.

સુનેરી બે ઝીનોના ઘોડા મુદામ,
 જે સણુગારેલા ગોંહરેથી તમામ.
 ગુલાંભોને દર્ધ ચાલ્યો આગળ તે ખાસ,
 આવી લાગ્યો પીરાંનના તખ્ત પાસ. ૨૦૮૨
 દોઆ કીધી તેપર કે અથે નામવર !
 ઇરાં ને તુરાંમા નસીબો હું નર !
 કોલાહ દબદબામા ન તું જેવો યાર,
 વજીર શાહી છે તખ્ત દીપાવનાર.
 સબ્યોનો એવો નામદારે લીખાસ,
 કે પીછાંણ્યો પીરાંએ ના તેને ખાસ.
 પુછી ખચેર બોલ્યો આવ્યો ક્યાંથી આમ,
 છે કેાણુ મદદ, ને આવ્યો દોડી શું કામ ?
 કહ્યું રસવમે છું હું તારો નફર,
 ખુદાએ ઊતારી રોઝી આં શહર.
 આવ્યો ધધા કાજે ઇરાંથી તુરાન,
 સખત દુરની રાહા કાપી નિદાન.
 કે વેચું છું હું ને ખરીદું છું માલ,
 કચ્ચ આપ લે હર ચીજોની ખુશાલ.
 ભરસો છે જીવને તારી મેહેર પર,
 ઉમીદ પર છે તારી આં ગાલેળ જીગર.
 મને સાંચામા લે પહલવાં અગર,
 ખરીદું જનાવર, ને વેચું ગોંહર.
 ન દુઃખ દેશે કોઈ, દાદથી તુંજ મગર,
 કે માયાના વાદળથી પડશે ગોંહર. ૨૦૮૩
 ભરી જામ શાહી ગોંહરથી અપાર,
 કીધી સર્વે સરદારો વચ્ચે નિસાર.

ઘોડાઓળી અરળી તુખમ નામવર,
 હવાએ ન છાંટીથી ધુળ બાલ પર.
 ઘણીએક હોઆ સાથે હૃદયે તમામ,
 તેને આપી કાઢી લીધું પોતે કામ.
 ક્રીધી ગોંહરો પર પીરાંને નઝર,
 જે દીસતાં રોશન જામમાંથી અગર.
 કરી સીકત તેની, નવાઝ્યો, તે વખત,
 બેસાડ્યો તેને, ત્યાં ફીરોઝાને તખ્ત.
 તુ આવ જા શહરમાં ખુશાળીથી ખાસ,
 ઉતારો હમો દેશું પોતાની પાસ.
 ન કર માલો અસખાબની તું ફીકર,
 નથી તારા હયાં કોઈ શતરૂ મગર.
 તું જા, ને તારો સરવે અસખાબ લાવ,
 ખરીદદારો ચારો તરફથી જમાવ.
 ઉતારો લે મુજ બેટાને ઘેરે એમ,
 કુતુબ માફ રહે છે, તુંળી રહેજે તેમ.
 કહયું ત્યારે રૂસતમે અયે પહલવાન !
 રહીશ હયાંજ હું કાફલા સંગ નિદાન. ૨૦૮૪
 કે મુજ માલ છે સરવે તારો તમામ,
 રહું હયાં કે ત્યાં તે છે સરખું મુદામ.
 તરેહવાર છે ગોંહરો મારી પાસ,
 નથી આહતો ગોંહર કમી થાયે ખાસ.
 ફતેહમંદ તુજ બખ્તે અયે પહલવાન !
 હમો બાહાર રહેશું ઓ રોશન રવાન.
 કહયું, જા ગમે ત્યાં ઉતારો તું કર,
 હલા ચોકીદારો કરશ હું મગર.

ઠેરવ્યું પછી એક ઘરબી શીતાબ,
 ને ગોઠવ્યો તેમા તે સર્વે અસ્થાબ.
 ખખર થઈ કે ઇરાંથી વંબર ખાસ,
 હયાં આવી છે નામેવર પહલવાન પાસ.
 ખરીદનારો ચોગમથી આવ્યા અગર,
 જેવેરીના આવ્યાની થઈ જો ખખર.
 ખરીદનારો કપડાં, ખીછાણાં, ગોંહર,
 કીધાં સઉએ પીરાંની દરગાહે સર.
 સખવતો જો આફતાબ ગેતી જેવાર,
 તેવારે દુકાંને ભરાતું ખખર.

મનીઝેહનું રસતમને બીજનનો અહવાલ કેહવું.

વખત એ રીતે થોડો નિકળી ગયો,
 ને રસતમ ઝમીને તુરાંમા રહ્યો. ૨૦૮૫
 ખખર કાફલાની મનીઝેહને થઈ,
 શહરમાં એકાએક દોડી ગઈ.
 કે બેટી અફ્રાસ્યાબની ખુલ્લે સર,
 આવી તેંહમતન પાસે જો આંખે તર.
 કીધાં બાહિ સાફ આંસુ પાપણથી તર,
 દોઆબી કરી પુછી ખયેરો ખખર.
 સુખી રહેજે જીવથી, અને ગંજથી,
 તને પસ્તાવો ના થતો રંજથી.

ફરો તુજ મુરાદે ખુલદ આસમાન,
 બંદોની નઝરથી ન પાંખો બેયાંન.
 ઉમીદ ભયાં દીલે છે બાંધી કમર,
 તો નિષ્કળ ન હોતી આં મેહનત ઝખર.
 કે ડાહપણુ સદા તારો ઉસતાદ રહો,
 ઇરાં દેશ હકુમતમા આબાદ રહો.
 ખખર શું છે હર શાહી પહલવાનની,
 ને ગોદર્ઝ, ગેવ, ફરોબે ઇરાનની.
 શું બેઝનની ઇરાં નથી ગઈ ખખર ?
 શું ના કરશે ચારો મમાવો મગર ?
 કે ગોદરઝીઆની તણો જવાંન આય,
 છુટક જેનો પોલાદથી જલ્દી થાય. ૨૦૮૬
 ઘસાયા છે પગ બેડીઓથી ઝખર,
 લોહારોના ખીલાઓથી બેહુ કર.
 છે જકડાયો ઝંજીરો બંદથી ઝખર,
 તેના વસળી છે તેના ખુને તર.
 લિખારી એ હાલે નથી કરતો ખાખ,
 રૂદનથી છે તેના, બે આંખો પુરાખ.
 ડર્યો તેહમતન તેની વાતે અપાર,
 મગર હાંકી તેને કરી એક પુકાર.
 કહયું દુરથા પાસથી મારી તું,
 નવો શાહ, કે ખુસરૂ, ઓળખતો ન હું.
 નથી ગેવ ગોદર્ઝનીથી ખખર,
 ફેરવ્યું એવી વાતે લેજું ઝખર.
 બેઈ તેહમતન ગમ રડી ઝારઝાર,
 ખોળે નાખ્યાં આંસુ ગમીના અપાર.

પછી બોલી સરદાર અયે બુદ્ધીવાન !
 ઘટે ના એવી સખત કહેવી ઝખાન.
 નહીં વાત કર, પણ તું હાંકે શું કામ ?
 મરી છું મારાં દુઃખે દીલથી તમામ.
 હશે એજ ઇરાંની રીતો સહી,
 કે વાતો ગરીબોથી કરવી નહી. ૨૦૮૭

થયું શું આ ઓરત ? કહ્યું ફસતમે,
 શું ક્યાંમત કીધી શયતાંને આ સમે ?
 કીધી મારા સઓદામાં તુંએ ખલલ,
 થયો જેથી ગુસ્સે હું તું પર અવલ.

ન મુજ ગુસ્સાનું લાવતી મનમાં તુજ,
 કે દીલ હતું લાગેલું ધધાએ મુજ.
 બીજું એ કે રહે છે તે ક્યખુસરો ન્યાં,
 હું પોતે શહરમાં નથી રહેતો ત્યાં.
 ન ગોઢજ, ગેવને, ઓળખતો મગર,
 કદીબી ગયો હું નથી તે શહર.

ફરમાયું, જેથી લાવી ખાતુંબી ખાસ,
 ને હાઝર કીધું તે બીચારીની પાસ.
 એકાએક પુછી તેણીને સર્વે વાત,
 કે શા માટે ફકરો ઝમાનો તું સાત ?
 પુછેય કાં ઇરાં માટે, ને તખ્તે શાહ ?
 ને કાં રાખેય રાહે ઇરાં પર નિગાહ ?

મનીએહ કહે મારી હાલતને તું,
 તથા પુછેછે દરો, ગમ માટે શું ?
 દુઃખી દીલ પેલા ગારને સરથી ખાસ,
 અમીર મદ આવી છું હું તારી પાસ. ૨૦૮૮

કે તું પાસે પુહું નવી કંઈ ખબર,
 તે ગોદર્જ, અને ગેવની કીનાવર.
 કીધો શોર જંગીઓનો મુજ ઊપર,
 નથી તુને દાવરનોખી કાંઈ ડર.
 મનીઝેહ હું બેટીએ શાહે ઝમન,
 નથી બેયું ખુરશીદેખી ખુલ્લું તન.
 દીલે ઝખમી, ને આંખો આંસુએ તર,
 ઘરોઘર હું ભટકું હું ફીકકે ચહર.
 કરૂચ જવારની રોટી લેગી આં વખત,
 લખયું એજ હશે દાવરે મારે બખત.
 બીઝન નામના એક કમખખતથી,
 પડી તાજથી, ને પડી તખતથી.
 હશે મુજથી બદ વખત કોણો ઝખર !
 એનો અંત લાવે ફકત દાદગર.
 કે ઊડા તે ગારે બીચારો બીઝન,
 નથી બેતો માહો, મહુર, રાત, દન.
 ખીલાઓ, ને બદોથી, જકડેલો પાસ,
 ફકત મોંત માંગે છે ચઝદાંની પાસ.
 જેથી દુઃખ વધ્યું છે દુઃખની ઊપર,
 સુકાયાં છે આંસુખી આંખે ઝખર. ૨૦૮૯
 ઇરાં તર્ફ પાછો જતો હોય અગર,
 તો ગોદરઝે કેશવાદની લઈ ખબર.
 યા ખુસરૂની દરગાહે, ગેવને નિદાન,
 યાતો બેબે તું, રસતમે પહલવાન.
 ને ફેહેજે બીઝન ગારને છે મુકામ,
 અગર દીલ કરશે, થશે ખુર કામ.

બે માંગે તું બેવા, તો ના દીલ કર,
 છે પોલાદ નિચે, ને પથર ઊપર.
 કહ્યું રૂસતમે કે અરે યુખ ચહર!
 કાં પાડે છે આંખોથી આબે મહર?
 લલાંમણે કરનારાને બાપ પાસ,
 ન કાં નામદારાને મોકળતી ખાસ?
 કદી બાપને આવે તું પર મહર,
 તપે લોહી તેનું, બળેબી જગર.
 મને હોતે બે તેના કંઈબી ન ડર,
 તો દેતે તુને હું ચીઝોબી ઝખર.
 કહ્યું ખાનસાંમાને ખાંતુ હરેક,
 કે લાવે તેને બેઠયે તેવું દરેક.
 કહ્યું લાવે મુરગી બુજેલી ગરમ,
 વિંટાળી ચોખાઝુથી રોટી નરમ. ૨૦૬૦
 કે હાથેથી રૂસતમે ગોચા પરી,
 છુપાવી તે મુરગીમા અંગુશતરી.
 કહ્યું આપી, લઈ જા લીતર ગારની,
 કે રહખર તું છે સરવે લાચારની.
 આવી ગાર માંથે મનીઝેહ મગર,
 દોડી ખાંતુ લઈને બગલમા ઝખર.
 જે કંઈ તે લપેટી હતી લઈ ગઈ,
 કે એમજ તે બાંધેલું બીઝનને ઘઈ.
 અજબ થઈ ગયો બેઠ બીઝન મગર,
 તેડી ગારમાથી તે પુરશીદ ચહર.
 કે આવી તું ક્યાંથી અરે મહરખાન!
 શિતાબીથી ખાંતુ આં લઈ બેશુમાન.

ઊઠાવે છે સંકટો, ઝેંહમત, ઝખર,
તું મુજ કાળે ઓ મહરબાં ચારાગર.

ખીઝનને રૂસતમના આવવાની ખખર થવી.

તો બોલી મનીઝેહ કે વંબરી એક,
અતીશે તવંગર છે વેપારી એક.
ઇરાંથી તુરાં આવ્યો કરવા વેપાર,
છે કમ ઝાઢા ચીઝોખી પાસે અપાર.
અકલ હોશ લયો છે પાકીઝા નર,
તરેહવાર છે જેની પાસે ગોંહર. ૨૦૯૧
કઢાવર છે, દીલનો સખીખી છે, ખાસ,
ઉઘાડી છે દુકાનખી મેહેલ પાસ.
દીધું તેણે ખાંતું મને આં મગર,
કહ્યું નેક કરજે દોઆ મુજ બિપર.
જા લઈ ગાર તે ક્યેદીની પાસ તું,
જજે લઈ ખીનું ભેઘયે તે ખાસ તું.
પછી ખોલ્યું બેઝને ખાંતું મુદામ,
ફીકર, ડર, ને આસાના દીલે તમામ.
નાંખ્યો હાથ ખાવા, તો લેદે લરી,
નઝર એક પડી છુપી અગુશતરી.
નગીનો ભેઘ નામ વાંચી ગયો,
ખુશાળીથી હસ્યો, ને હેસ્ત થયો.

ફીરોજાનું સીલ, નામ રૂસતમ તણું,
 લખેલું હતું બાલ જેવું ઘણું.
 દીકું ફળ વફાના શજરનું જેવાર,
 ને બહુયું કે આવ્યો છે રંભેનો પાર.
 તો હસ્યો તે બાદશાહી રીતે અપાર,
 આવ્યો ગારથી જેથી આવાજ બાહાર.
 મનીઝેહે હતો સમજ્યો તદન,
 સિયાહ ગારમા તેને બાંધેલો તન. ૨૦૬૨
 તો બોલી તે કેહેવત અજબ થઈ મગર,
 હસે છે દીવાનો કીધાં કામ પર.
 અજબ થઈ મનીઝેહે એવાં કામે સજત,
 કહયું કાં હસે છે અરે નેકબજત.
 હસેય કાંય બે હોઠો બોલી તું બસ ?
 દીવસને ગણેય રાત, રાતને દીવસ.
 કહે લેદ શું છે મને આય વખત,
 નઝર કાંઈ આવે છે શું નેકબજત ?
 કહયું ત્યારે બીઝને આં કામે સજત,
 ઉમીદ આવે છે, કે જશે ખુદી બજત.
 હવે બે વફા તું ન મુજથી બને,
 ને સોગંદથી આપે વચનથી મને.
 તો કહું કે તુને વાતોથી સરવે મગર,
 વચનથી તું બંધાઈ જાયે અગર.
 દુઃખે બચવા, હોટો સીવી લે નિહાન,
 તોથી બંધ રહે ના ઓરતની ઝબાન.
 મનીઝેહે એ સમજી રહી ઝારઝાર,
 ખુશ બજતે વિટયું શું મુજ પર અપાર.

રે! અફસોસ ઊંધું થયું માફે બખ્ત,
 બની આંખ રડતી, દીલે ઝખ્મ સખ્ત. ૨૦૬૩
 દીધું દીલ, ને ઘરબાર, બેઝનને કાજ,
 છતાં મુજ ઊપર છે ભરસો ન આજ.
 પિદર, ખેશીએ, હાંકી બેઝાર થઈ,
 તો ભટકું છું ખુલ્લી હું લોકોમાં જઈ.
 બઝાનો, દીનારો, ને તાબે, ગાંહર,
 કીધું છે મેં તારાજખી સર બ સર.
 ને બેઝનની આસેખી થઈ નાઉમીદ,
 જહાં થઈ સિયાહ, ને બે આંખો મુકીદ.
 છુપાવે છે મુજથી તે ભેદો અપાર,
 મગર મુજ ગવાહ છે તું પરવરદેગાર.
 કહયું ખીઝને રાસ્ત છે એ તમામ,
 મારેથીજ બન્યું ખુર તારૂ કામ.
 પછી બોલ્યો, કેહેવું ઘટે છે બયાન,
 અકલમંદ સાથી અરે મેહેરબાન!
 છે રાસ્તી, દે હર કામે તું બોધ આમ,
 મગજ મારૂ ખાલી છે રજે તમામ.
 જવેરી પેલો મદ તું જાણી જા,
 દીધું જેના બાવરચીએ ખાંતુ આ.
 ફકત આવ્યો છે મારે માટે તુરાન,
 નથી તેને ગાંહરની હાજત નિદાન. ૨૦૬૪
 ખુદાએ જો બક્ષીસ મુજ પર કરી,
 કદી બેઈશ જગની સપાટી ફરી.
 છોડવશે જખુન આયે ગમથી મને,
 તથા ગરમી, સંતાપે, દોડતી તને.

તેની ખાસ જાહેર છુપું કહે બયાન,
 કે અર્થે ગેતીના શાહોના પહલવાન.
 દયાળુ ઓ દીલના મદદગાર તું,
 ધણી રખશનો હોય કહે ચાર તું.
 હવા સમ તે જંગલથી આવી મુદામ,
 મનીઝેહે રસતમને દીધો પયામ.
 સમજ્યું કેહેવું ખુબસુરતનું જેવાર,
 કે દુરથી આવી ચારા માટે, તેવાર.
 તો રસતમે બાણ્યું કે બેઝને વાત,
 કીધી આં સરવ જેવી ગુલરની સાત.
 કહ્યું રસતમે બેટી અર્થે ખુબ ચહર,
 ન કમતી કરે દાદગર તારી મહર.
 કેહેજે, હા છે વાલી રખશનોજ તે,
 તારે માટે યઝદાંએ મોકળ્યો છે.
 કે આબુલથી ઇરાં, ને ઇરાંથી તુર,
 તારેજ માટે કાપી છે રાહ દુરદુર. ૨૦૬૫
 બિઠાવ્યો હશે રંજ એટલા દીવસ,
 ને ગમથી થયો હોશે લાચાર બસ.
 કહી વાત, રાખજે છુપું સહિ બયાન,
 સિયાહ રાતે કરજે અવાજે તું કાન.
 દીસે કાઠી જંગલથી તું લાવજે,
 પડે રાત કે તેને સળગાવજે.
 મનીઝેહ તેની વાતથી શાદ થઈ,
 તથા દીલે ગમથીળી આઝાદ થઈ.
 આવી દોડતી પાહાડ તક જ્યાર તે,
 હતો ગારમાં જેનો ચાહનાર તે.

કહયું કે દીધો તારા પયગામને,
 મુખારક કદમના તે નેકનામને.
 દીધો જવાબ, હું તેજ છું બેશુમાન,
 દીધું જેનું બેઝને નામો નિશાન.
 દુઃખી દીલે કેટલી રખડશે બેહાલ,
 ને આંસુઓથી ધોશે ક્યાં સુધી ગાલ.
 તેને કહેજે, તું મારે ગોયા બખર,
 ફેલાવી છે ચુંગાલ, બાંધી કમર.
 પતો જ્યારે લાગો છે તારો તમામ,
 તો બેશે તું મદોની તેગોના કામ. ૨૦૯૬
 ચીરશ તે ઝમીન મારા હાથે બખર,
 ને ફેકશ તે પથરને આસ્માન પર.
 કહયું છે મને, કે જો અધારૂં થાય,
 છુટી રાત સુર્યની ચુંગાલે જાય.
 પહાડ જેવું બગાતુંબી કરજે તું બસ,
 બને રાત ચાહને મથાલે દીવસ.
 તો ચાહને મથાલે નજર હું કરે,
 ને મારગ હું તે રેશનીને! ધરે.
 જો બેઝને સાંભળ્યો એવો પયામ,
 તો બન્યો તે ગારેબી રાજી તમામ.
 કીધું દાદારે ગેતી સનમુખ સર,
 કે આ પાક બક્ષેસના દાદગર!
 છે તું મારો, હર તંગીમા દસ્તગીર,
 દીલો બને શત્રુના મારનારો તીર.
 મને દાદ દે જેણે કીધો સીતમ,
 તું બાણે છે મુજ દાગ, ને દદો ગમ.

ઝમીં મુલ્ક, પાંમીશ મુજ બીજી વખત,
 જવશ હયાંજ છોડી ખુરં માડૂ બખત.
 રે! મુજ કારણે દુઃખ વેઠેલી નાર,
 ફીદા તન, જીગર, જાં, કીધેલી અપાર. ૨૦૬૭
 તેં મુજ કાજે રંજે ઉઠાવી મુદામ,
 ખુશાળી ગણી રંજનેથી તમામ.
 તજી તેં દીધાં તાજે, તખ્તો, કમર,
 ખાના, ને ખેશી, ને માદર, પીદર.
 મગર હું આ અઝદાહના પંજથી સખત,
 હુંડી જો જવશ આ જવાંનીને વખત.
 મીસાલે હું નેકાં, ને યઝદાંપરસ્ત,
 તું સેવામાં દોડશ ઉઠાવીને દસ્ત.
 ગોયા હોયે શાહોની પાસે નફર,
 હું નેકીના બદલામાં બાંધીશ કમર.
 હવે તું ફરીથી ઉઠાવ એક રંજ,
 ઘણા પાંમશે રંજને બદલે ગંજ.
 કે ગઈ કાઠી માટે મનીઝેહ તુરત,
 ચઢી ઝાહાડોની શાખે પક્ષી સુરત.
 બગલમા તો કાઠી, સુરજ પર નઝર,
 ક્યારે કાઢે કોહથી સિયાહ રાત સર.
 નહીં આવ્યો સુર્ય તેંણીને નઝર,
 સિયાહ રાતે ખેંચી સેપાહ દોહ પર.
 જે વખતે કે આલમ સુઈ જાય છે,
 ને ગેતીની ચીઝો છુપી થાય છે. ૨૦૬૮
 સેપાહ રાત ખેંચે છે દીન પાસે ગર,
 ધરેય ગેતી રોશન તે સુર્યનું ડિસર.

મનીઝેહ અંગાર સગાવી જઈ,
 સિયાહ રાતની આંખો જલતી થઈ.
 આવ્યો સાદ કાંસાના ડંકાનો કાન,
 રખશની ખડીનો તે રાહ દરમેયાન.

રૂસતમનું બીઝનને ગારમાથી બાહેર કાઢવું.

કે બખ્તર રૂમી પેહરીને રૂસતમે,
 બાંધ્યા ગાંઠો બખ્તરનાથી તે સમે.
 ને માહો મહરના તે દાદાર પાસ,
 પનાહ પોશ્તથી માંગી આવીને ખાસ.
 અપંગ આંખ શતરૂની બનજો તમામ,
 મને ઝોર દેજે આં બીઝનને કામ.
 કહયું એ દીલેરોનેથી સર બ સર,
 કે બાંધો કીનાનો કમરબાંદ કમર.
 બદંગી જીનો ઘોડાઓ પર ધરી,
 લડઈ માટે ચુગાલો તેજી કરી.
 ગયો રોશની તર્ક તે તેહિમતન,
 ચાલ્યો શોધતો પેલી રાહને તદન.
 આવ્યો દેવે અકવાંના પત્થરની પાસ,
 જેની નિચે બેઝન હુતો બહુ બિદાસ. ૨૦૯૯
 કહયું સાતો જંગીઓને રૂસતમે,
 ઝમાનાને મરદી દેખાડો તમે.

શિતાળી કરીને તમે આં અરે,
 કરે સંગ ચાહને મથાલેથી દર.
 થયા કુઓળ સરદારો ખ્યાદા અરે,
 કે પથર કરે ગારથી પેલા દર.
 ઘસ્યા હાથ પથરની સાથે ઘણાંજ,
 પહલવાંનો થાકા, રહ્યો સંગ ત્યાંજ.
 થયા નામદારો પસીનાથી તર,
 નહીં સંગ ખસ્યો ઝરા ગાર પર.
 આવ્યો ઘોડેથી પહલવાં શેરે નર,
 ને બખતરની દામાન બાંધી કમર.
 માગ્યું જોર કુવતના સાહેબ પાસ,
 કીધો હાથ મારી સીધો સંગ ખાસ.
 બેયાબાંન ફેંક્યો તેને શેહેરે ચીન,
 ધુળ રહી તે પથરથી સરવે ઝમીન.
 ખુદ્દ બળથી કાશીસો કીધી અપાર,
 ખોલી ગારતું મોંહ, ને માર્યો પુકાર.
 રડી તેણે બેઝનને પુછ્યુંબી એમ,
 કે સપડાયો ખુરી દશામા તું કેમ ? ૨૧૦૦
 તું માટે મીઠાશજ હતો જગ તમામ,
 તો કાં તેને હાથે પીધું ઝેહેરી જામ ?
 સિયાહ ગારથી ખોલ્યો બેઝન મગર,
 હશે રંજ રાહની કેવી તું બિપર !
 પડી તુજ વધાઈ જેવી મારે કાન,
 થયું ગેતીતું ઝેહેર અમરૂત સમાન.
 છે મુજ ઘર એવું, તું જુએ તે સમાન,
 પોલાદી ઝમીન, પથરી આંસમાન.

કીધું છે આં દીલ ફાની ગેતીથી દુર,
 ખમી રંભે, ગમ, સખતી, ને દર્દ પુર.
 કહ્યું રૂસતમે તારા જીવની જિપર,
 દયાનાં તે દાદારે કીધી મહુર.
 હવે નેકે ખસલત, અકલમંદ ખાસ,
 મને આરજી એક છે તારી પાસ.
 મને બખ્શ ગુરગીને મીલાદને,
 દીલે દુર કર કીનો, ખેદાદને.
 કહ્યું ખેજને મુજ મદદગાર તું,
 શું વિટ્યું મારી પર તે જાણે તું શું?
 ઓ નર શેર સરદાર જાણે ન તું,
 કે ગુરગીને કીધું છે મારેથી શું? ૨૧૦૧
 અગર મારી તેપર જશે જો નઝર,
 કીનાથી ક્યાંમત કરશ તે જિપર.
 અગર ખનશે કપટી કહ્યું રૂસતમે,
 સમજશે ન મુજ વાતને આ સમે.
 રહેવા ગારમા બાંધેલો તુને દર્દશ,
 થઈ રખશ પર સ્વાર પાછો જઈશ.
 પુગી વાત રૂસતમની કાને જેવાર,
 તો તંગ બાંધીખાંનેથી ઉઠ્યો પોકાર.
 જવામે તે બોલ્યો, હું છું કમ બખત,
 દીલેરોમા, ખેશીમાં, સઉમા, સખત.
 ગઝબ આબ્યો ગુરગીનથી મારી જિપર,
 ચલાવી લઈશ હું હવેખી મગર.
 ખમ્યું દુઃખ હવે છું ખુશી હું ઝરૂર,
 કીનો મારાં દીલથી કર છું હું ફર.

તો રૂસતરો ફેફડી તે ચાહમા કમંદ,
 કાઢયો ગારથી બાહાર બાંધેલો બંદ.
 વધેલાં નખો, બાલ, ખુલ્લું, બદન,
 ભુખે, રંભે, દહે, ગલેલો તદન.
 કીટાયલી તે સાંકળ, ને બેડી, ઝખર,
 હતા ઝડ ગાલો, બદન ખુને તર. ૨૧૦૨
 પુકાર્યો તહમતન બેઈ તેજવાર,
 બદન ગર્ક લોઢાંમા થયલું અપાર.
 તોર્યા બંદો, સાંકળબી, મારીને દસ્ત,
 છોડવ્યો ગળાં, પગની, બેડીથી સખત.
 ફર્યા ગાર પાસેથી તેઓ મકાન,
 કે એક હાથે બેઝન, બીજે પાસબાન.
 ગમી ભર્યાં બે જવાં બેઠાં તે ઠામ,
 કીધી વાતો પહુલવાન પાસે તમામ.
 કહ્યું સર ધોવા જવાંનતુ રૂસતમે,
 દીધો એક પોષાકબી તે સમે.
 પછી તેની નઝદીક ગુરગીન જ્યાર,
 આવી સર મસજ્યું ઝમીને અપાર.
 ખુરાં કામોની માંફી માગી લીધી,
 ને તોબા ભુંડી વાતોનીબી કીધી.
 તો બેઝને દુર કીનો દીલથી કીધો,
 ન બદલો તેના ગુનાહોનો લીધો.
 ઘોડાઓને ઝીનો, ને જીઠાએ માલ-
 મુકી, પેહ્યું રૂસતમે બખ્તર ખુશાલ.
 ને બેઠો રખશ પર, કે સઉ નામદાર,
 થયા ગુર્જ, શમશીરો, ખેચી તૈયાર. ૨૧૦૩

દીધો માલ મોકલી, કીધું ત્યાર કામ,
 ઘટે જંગ લાયક, તેવું તે તમામ.
 કે અશકશ ગયો માલ સાથે ચતૂર,
 તે લશકરની સંભાલ માટે ઝરૂર.
 પ્રથમ ચાલી સામનની વંજાર તે,
 એકજ પાસખાં જેનો સરદાર તે.
 કહ્યું ત્યારે બેઝનને રૂસતમે આ,
 કે અશકશ મનીઝેહની સાથે તું જા.
 હું આજ રાતે કીને અફરાસેયાબમાં,
 ન રેહવશ પીની, ખાંની, કે ખાખમાં.
 મધુર ખાખ રોકીશ તેના નાશ પર,
 જવશ શાહ કણે કાપી લઈ તેવું સર.
 તું જા સંગ મનીઝેહ, તો હું રસ્તબેઝ,
 કરૂ આ તુરાંમા, કરી જંગ તેઝ.
 કરશ તેના ઘેરે એવું આજ કામ,
 હસે તે ઊપર કાલે લશકર તમામ.
 બેયો રંજ બેડીનો બહુ ચાહામાં,
 ન આવવું ઘટે તુને જંગગાહામાં.
 કહ્યું બેઝને રહુ હરોલે હું આજ,
 બે લઓછો કીનો તમ નવો મારે કાજ. ૨૧૦૪
 આવેચ યાદ દુઃખો, ને કેદીના બંદ,
 બેઘયે જંગમા મુજ જેવો દર્દમંદ.

રૂસતમનું સાત પહલવાનો સાથ અફ્રાસિયાબનાં
અયવાનમાં શમ્શીખુન મારવું અને તેનું
પાછું ફરવું.

આલ્યા સાતો જંગીઓ રૂસતમની સાથ,
કે દઈ માલ બાહોશ અશકશને હાથ.
તથા જીન ઉપર નાંખી સઉએ લગામ,
દીલેરોએ શમશીર ખેંચી તમામ.
પુગો છેક દરગાહે અફ્રાસિયાબ,
હતો વખત આસમો કરવાને ખાખ.
મારી હાથ, ને તોડ્યાં સાંકળો, બંદ,
ધસી ત્યાં ગયો સિંહ મીસાલે ખુલંદ.
પકડ ધર થયે! ચારે બાજુ પુકાર,
વરસ્યા તીરે, તેગો ચમકી અપાર.
થયાં બુદાં તનથી દીલેરોના સર,
ધુળે હાથ ભર્યા, ને મોંહ ખુને તર.
કીધો શોર રૂસતમે દર પર શિતાબ,
તું પર હોજો નાખુશ, ખુશીનો આં ખાખ.
ખીઝન ગારમા, તું ઉંધે તખ્તગાહ ?
શું કીલ્લો પોલાદી દીઠો વચ્ચે રાહ ?
છું રૂસતમ, પીસર અબુલી અલનો,
નથી વખત સુવા, કે ખુશ હાલનો. ૨૧૦૫
મેં તોડ્યા છે બંદ, કયેદખાનું, ને દર,
હતો જ્યાં કે રક્ષાનો પથર ઝખર.

છે બેઝનના બંદથી છુટા પયેર સર,
 ન કોઈ પાડે દુઃખ એવું દાંમાદ પર.
 શું કીનાની જંગમા તે સ્યાવજ્જના ?
 ન ધુળ બસ હતી પગ તણી, રજ્જના ?
 કે તેજી કીધી લેવા બીઝનનો બાન,
 છે દીલ તુજ દીવાતું ને ઉંધ સર મેયાન.
 કીધો શોર બીઝને એવો અખર,
 કે અયે તુરકીએ બેહુદા બદ ગોંહર ?
 બુલંદ તખ્તનો તે, ઝરા કર કેઆસ,
 કીધોતો ઉલો જ્યાં મને બાંધી પાસ.
 મેંતો માંગી ચિત્તા જેવી તુંથી જંગ,
 મારા હાથે બાંધ્યા તુંએ ગોયા સંગ.
 હવે જો મને તું આં બુલ્લે મેદાન,
 કે સિંહ મસ્ત લડશે ન મુજથી નિદાન
 કીધો ઘરમા અફ્રાસેયાએ પોકાર,
 શું બાંધ્યા દીલેરોને ખાત્રે અપાર ?
 લીઓ ઘેરી એ સરવેને ચારો પાસ,
 નગીના, ને તાજેની, કોંણને છે આસ ? ૨૧૦૬
 સેપાહોમાંથી જેબી કોઈ ત્યાં જતું,
 કપાતું, જતું નાસી, અખમી થતું.
 ઉઠ્યા દોડ ધાંમેના યોગમ પુકાર,
 વહયું ખુન દરવાઝા ઉપર અપાર.
 સેપાહે તુરાંથી જે આવી ગયો,
 અમાનો જગે તેની ખાલી રહ્યો.
 મંડ્યા તેઓ કીનો લેવા પર શીતાબ,
 ગયો નાસી ઘરમાંથી અફ્રાસીયાબ.

આચો રખશને વાલી મેહેલે શીતાબ,
 કીધા રેશમોના ગલીયા ખરાબ.
 પરીચેહેર દાસીઓએ શાહ પરસ્ત,
 લીધા દસ્તમાં સહ દીલેરોના દસ્ત.
 ઝરીન ઝીનોના ઘોડા કીંમતી ઝખર,
 હતાં જડયાં ચિત્તા ચરમમાં ગોંહર.
 બાંધ્યો માલ શાહના તે અયેવાનમાં,
 વધુ ના રહ્યા તેઓ તુરાનમાં.
 ને ડપટાવ્યા ઘોડાઓ વંજર પાસ,
 રખે કામ ત્યાં કંઈ વધી જાએ ખાસ.
 એવો થાકો રૂસતમ તે રાહથી અપાર,
 કે સરની કોલાહનોખી લાગતોતો ભાર. ૨૧૦૭
 સવારોની રજો, ને દોડતા રખસ-
 થી, એકનાખી તનમા ન ફરતીતી નસ.
 મોકળ્યો પયામ ફૂઓજ પર રૂસતમે,
 કે મ્યાનેથી શમશીરો ખેંચો તમે.
 કીનો પુઠે લેવા, મને છે ચકીન,
 થશે કાળી ઘોડાની નાલે ઝમીન.
 સેપાહ લેગી કરશે અફ્રાસ્યાબખી,
 તો નેઝાથી ઢંકારો આફતાબખી.
 કે ચાલ્યા લડાએક સરવે સવાર,
 કરી તેઝ પંજ લડાઈમાં ત્યાર.
 કીધા ભાલેદારોએ ભાલા તમામ-
 સક્ષા, ને લડઈ માટે ફેરવી લગામ.
 તલાયો ગયો દુર કરવા નિગાહ,
 જોવા લાગો તુરકી સવારોની રાહ.

મનીઝેહ હતી બેડી ત'બુમા ખાસ,
હતી રહનુમાં દાસીઓ જેની; પાસ.
તેને જોઈ બેઠેલી રૂસતમે શાદ,
તો કીધી તેના બાપની વાત યાદ.
બનેલી કહી વાત રૂસતમે ખાસ,
વેરઈ જાએ કરતુરી, છોડે ન વાસ. ૨૧૦૮
એવીજ છે આ ફાંની જગતની રસમ,
ઘડીમા ખુશાળી, ઘડી દરોઈ ગમ.

અફ્રાસિયાબનું રૂસતમની પછાડી લશકર ખેંચવું
અને તેની સાથે લડાઈ કરવી તથા રૂસતમના
હાથથી અફ્રાસિયાબનું હારી જવું.

ઊઠાવી રહ્યો કોહથી સર આફતાબ,
તો તુરકી સવારોએ બાંધ્યો અસબાબ.
થયા શોરો શર તે શહર દરમેયાન,
ગોયા થઈ ગયા શોરથી બેહરા કાન.
આબ્યા તેઓ દરગાહે અફ્રાસિયાબ,
કમરબદોએ સફ સમારી શીતાબ.
તેઓ સરવે લડવાને શાંભીલ થયા,
મુલકથી તથા ઘરથી બેઠીલ થયા.
દરેકોએ બાંધી લડઈની કમર,
ધરાંનીથી લેવા કીનો દીલે તર.

તુરાંની બુઝગોએ ખોલી કમર,
 ધયાં ખાક પર પાદશાહ પાસે સર.
 કે ગઈ વાત હદની હવે બાહાર આય,
 કયે શું હવે કામનો એ ઉપાય ?
 એવી જગે, આપણ ઉપર બવેદાન,
 કે બેઝનના કામોની રેહેશે નિશાન.
 નહીં મદ આપણને ગણશે ઇરાન,
 સમજશે, કમરબંદ ચોરત સમાન. ૨૧૦૬
 થયો શાહા ચિત્તા મીસાલે ગરમ,
 દીધો શર્મ કાળે લડઈનો હુકમ.
 હુકમ કીધો પીરાંનને બાંધે 'કુસ,
 છે રંજે ઇરાં આપણાં પર ખસુસ.
 પછી વાગી કરનાયો દરગાહે શાહ,
 આવી બેશમા શેહેરે તુરાં સેપાહ.
 દીલેરોએ સફ ખેંચી અયવાન પાસ,
 કે ઘંટ હીંદી, ને વાગી કરનાયો, ખાસ.
 સેપાહ ચાલી તે જગ્યે તુરાંથી આય,
 ઝમીન ના રહી કેથે દરિયા સિવાય.
 તો ચોકીએથી ચોકીદારે તેવાર,
 ઝમીં દીડી દયાં જેવી બેશદાર.
 કહયું આવી રસતમ કણે ત્યાર થા,
 સિયાહ જગ છે ગદે સવારોથી આ.
 તો બોલ્યો હુમોને નથી તેનો ડર,
 હુમો છાંટશુ ખાક કુલ હાથ પર.
 મનીઝેહની સાથે મોકળ્યો તે માલ,
 પેહુયો પોતે પોશાક જંગનો ખુશાલ.

ચઢી ઉચે કીધી સેપાહની તપાસ,
 માર્યો મસ્ત સિંહ જેવો આવાઝ ખાસ. ૨૧૧૦
 કીધી વાત એક, મર્દ જંગીએ ચાદ,
 કે ચુગાલે સિંહની શું કોહલું ખીસાદ ?
 અવાઝ એક માર્યો દીલેરોને ખાસ,
 કે જંગની શરમ આવી છે આજ પાસ.
 છે ક્યાં તેગ, લાલાઓ, 'લોહું' ગુઝાર ?
 છે ક્યાં 'ગુર્જ' ગાવ્યાંની, નેઝા અપાર ?
 દેખાડવા ઘટે છે હું નર એગુમાન,
 કીનો લેવો જોઈયે છે જગને મેદાન.
 થયા ત્યારે કનાંચોના ત્યાં પુકાર,
 થયો તહમતનખી રખશ પર સવાર.
 આવ્યો કોહથી રૂસતમખી મયેદાં તેવાર,
 દેખઈ જો પેટ્ટી ફરોજ પાસે જેવાર.
 સેપાહ ખેંચી પોહલી જગાની જિપર,
 કીધો કોટ ફરતો પોલાદી ઝખર.
 કીધી ત્યાર રૂસતમે એક જંગગાહ,
 ખની ગેતી ઘોડાની ગદેં સિયાહ.
 કે અશકશ અને ગોસ્તેહમ સીધે હાથ,
 ઉભેલા ઘણાંએક સવારોની સાથ.
 હતા ડાલી ગમ ઝંગેસાવરાં, રોહામ,
 લડાઈને જે તુચ્છ ગણતા તમામ. ૨૧૧૧
 તે પોતે, ને ગેવનો એઝન, કલ્બગાહ,
 નિગેહમાંને જંગી, સેપાહની પનાહ.
 હતો પાહાડ તે ફરોજ પાછળ નિદાન,
 ને આગળ દીલેરોખી કીલ્લા સમાન.

સેપાહ બેઈ અફસિયાએ જેવાર,
 ને સરદાર ફીલતનને બેયો તેવાર.
 પેહલુ જંગી બખ્તરખી ખાઈને ગમ,
 દીધો ફરોજને ધીર ધરવા હુકમ.
 ઉભો રીતથી સફ સમારી લઈ,
 હવા થઈ બહુ, ને ઝમી ના જણુઈ.
 દીધી ઠાલી ગમ ફરોજ પીરાનને,
 ને જમણી તરફ જંગી હોમાનને.
 શીદેહ ગરસીવઝને દીધી કલ્બગાહ,
 અને પોતે કરતો દરેક ગમ નિગાહ.
 તહમતનખી કરતો સેપાહ આસપાસ,
 જણાંતો પોલાદી સિયાહ પાહાડ ખાસ.
 માર્યો ત્યાંથી ફીલતને ઘોડાને ખાસ,
 અને આવ્યો તુરાનના શાહ પાસ.
 પુકાર્યો, ઉપર તુરકી બદખખતની,
 છે અયેબ દેશની, તાજની, તખતની. ૨૧૧૨
 નથી હામ લડવા દીલેરોની સમ,
 સેપાહના દીલેરોમા છે ક્યાં શરમ ?
 કીનો લેવા કંઈ વખત આવે છે પાસ,
 ઝમી ઘોડા, મદોંથી, હાંકે છે ખાસ.
 સેપાહ તેજ જંગમા બને છે જેવાર,
 તો દેખું છું પીઠ તારી જંગમા તેવાર.
 નથી વાત સમજી તે દસતાનની,
 જે વાતોખી કહેલી છે ખાસતાનની.
 ભયું ગોરખરે વન, તો સિંહને શું ડર ?
 ન ખુરશીદે પોંહચે સિતારા મગર.

દુરે કાનો, દીલ, સાબરોના તમામ,
 સુને જો વરુઓના પંજનુ નામ.
 હવામા અગર બાઝ ફ્યલાવે પર,
 તો પંજથી તેના ડરે છે તિતર.
 ન થાય કોહલું અઝમાવેયાથી દીલેર,
 ન ગોરબરો મેળવે છે યુગાલે શેર.
 નહીં તું જેવો કમ અકલ શાહ થજો,
 થયો, તો ફના શાહીબી થઈ જજો.
 કે મુજ હાથે જંગલો મયદાનથી,
 ન છુટશે હવે તું તનો જાનથી. ૨૧૧૩
 બીધેલા તે તુર્કે સુની વાત આય,
 તો ધુન્ધો, ભરી એક ઊંડીબી હાય.
 થયો ગુસ્સે, ઓ તુરકીઓ પહલવાન !
 ખુશીની છે મહફીલ, કે જંગે મયદાન ?
 કે આ કામે ખેંચો તમે રંજને,
 દેવશ રંજ બદલે અતી ગંજને.
 કુશીશો કરી એવીતો જંગ કરો,
 કે દુશમનો પર ગેતીને તંગ કરો.
 પડી કાને સરદારની વાત જ્યાર,
 તો ફોજો દીલેરોથી ઉઠયો પુકાર.
 સિયાહ થઈ ગયો ગર્દથી આફતાબ,
 ગોયા ગર્ક થઈ ગેતીબી અંદર આબ.
 નગાઈ જો હાથીએ વાગું મુદામ,
 ને સરનાઈ, વાંસળીઓ, વાગી તમામ.
 ગોયા બખતરોથી પોલાદી દીવાર,
 દીલેરોએ મયદાંમા ખેંચી તેવાર.

કીધા પાહાડે પડધા, ને ધુન્ધુ મેદાન,
 એ તર્ફી સવારોની બાંગે નિદાન.
 રહી ધુળમાં ચમકી તલવારો તેઝ,
 મચી રહી ગોચા કે ખુરી રસ્તખેઝ. ૨૧૧૪
 કરાં સમ પોલાદી ગુરૂઝો ઝખર,
 વરસ્યા કોલાહ, ટોપ, બખતર ઉપર.
 કે જુઝાથી રૂસતમના અઝઢાહ સુરત,
 થયો ચેહેરે ખુરશીદ આંખો તુરત.
 તીરેખી ફલકનો છુપાયો ચહર,
 ગોચા લાગો ડાંમરખી ખુરશીદ પર.
 રખશ મારતો તેહેમતન જે તરફ,
 તો છુંદતો સવારોના સર તે તરફ.
 ધરી ગાવેયાંની ગુરઝ હાથ મ્યાન,
 ને દોડતો નકેલ વિનના ઉંટની સમાન.
 આવ્યો કઢખગાહથી વરૂની મીસાલ,
 અને ફર્યોજ લારી વિખેરી ખુશાલ.
 સવારોના સર ગોચા આહારોના પાન,
 ખર્યા, બખત ઊંધુ થયું બેગુમાન.
 કહયું નામદરો, ને કુલ પહલવાન,
 ઝો જંગી સવારો, દીલેરે ધરાન.
 શીતાખીથી જંગમાં ધસો નામવર,
 ખુની તાજ મુકો તે સરદારો સર.
 છે આજેજ કીનાને લેવાનો વખત,
 અહરીમનથી ગેતીને ધોવાનો સખત. ૨૧૧૫
 પહલવાની કુવત બતાવો નિદાન,
 ને મરદીથી પગ નિચે લાવો જહાન.

કરે આજે સરદારે એવી કુશેશ,
 જે હસ્તી સુધી રેહેશે જલવર્ષ હમેશ.
 જે પહલવાં દીલેરોએ આં તહમતન-
 થી, મરદીના એવા સમજ્યા સુખન.
 આળ્યો જમણી બાજુથી અશકશ બાહાર,
 ગરસીવઝથી માંગી લડાઈ તેવાર.
 ને ગુરગીન, ફરહાદ, જંગી રોહામ,
 તોડી ડાભી સફ તુરકી શાહની તમામ.
 હરોલે ગયો બેઝને તેજ દસ્ત,
 લડાઈ તેને મનથી મહાફીલે મસ્ત.
 લડઈગાહ બની ખુની દરિયો ઘણો,
 પડ્યો કુટે ઊઘો તુરાં શાહ તણો.
 દીકું શાહે બદ બખત થયલું નિદાન,
 ને જોયા મુઆ કુલ દીલેરે તુરાન.
 તો હાથેથી શમશીર ફેંકી તેવાર,
 થયો એક આમુદા થોડે સવાર.
 ગયો નાસી તે, ને દીલેરો, તુરાન,
 ઇરાનીથી ફાળ્યા ન કીના મેયાન. ૨૧૧૬
 પુઠે જેની રૂસતમ ગયો શેરગીર,
 ને વરસાળ્યા તે ફઝોજ પર ગુર્જ તીર.
 ગયો ગોયા અઝદાહ બે ફરસંગળી,
 કુંકારાઓ મારી કીધી જંગળી.
 હઝાર એક તુરકી લડાયક સવાર,
 કે જીવતા ધર્યા જંગમા બેશુમાર.
 ફર્યો જંગગાહથી મુકામે ખુશાલ,
 કે વેંહચી દીએ ફઝોજને સર્વ માલ.

બાકી બાંધ્યો હાથીએ, બક્ષેશો દઇ,
આબ્યો શાહા પાસે ફતેહમંદ થઇ.

રસતમનું તુરાનથી કયખુસરની દરગાહમાં
પાછું આવવું.

ખબર પાંખી ચુક્યો ને શાહે દીલેર,
કે આવેચ ફતેહમંદ જંગલથી શેર.
ને બેઝન છુટો કબેદ, બંદથી, ખબર,
ગરે અઝદહા વેરીના હાથ પર.
તથા ખાધી છે ફઝોને તુરાંએ હાર,
બની કુલ મુરાદોખી શતરની ખવાર.
ખુશી થઇને ગેતીના માલેક હઝુર,
આવી સર મસજુદ ઝમીને ઝર.
ખબર ગેવ ગોદઝે સમજી એ ખાસ,
ગયા દોડી તે શાહ ફતેહમંદ પાસ. ૨૧૧૭
પોકારો થયા, ને મળી ત્યાં સેપાહ,
નગારાં વગાડી ધરી સહીએ રાક.
ને દરવાઝે સરનઇઓ વાગી અપાર,
ખુશાળીના કીધા સેપાહે પુકાર.
સિયાહ મયદાં ઘોડાની નાલે થયું,
નગારાંઓથી શેહેર ગાઝી રહ્યું.

ગયા સ્વારો કુદતા, અને દોડતા,
 ઝમીન દાંતે હાથીઓ ખુબ ખોડતા.
 સેપાહની હરોલે સનાઇ, ને ^૧કુસ,
 પીઠે ઝુ'ડા, આગળથી ગોદર્જ, તુસ.
 કે એક હાથે બાંધેલા ચિત્તા, બખર,
 લડાયક સવારો બીજા હાથ પર.
 ગયા સાંભા લશકરના પહલવાન પાસ,
 ફનેહમંદ શાહે કહયું તેમ ખાસ.
 ગયાં ફરોજના ટોળેટોળાં ખુશાલ,
 ઝમી થઈ દીલેરોથી કોહની મીસાલ.
 જણાંયો તે ટોળાંથી રખાહદુર જેવાર,
 થયા ગેવ ગોદર્જ ખ્યાદા તેવાર.
 તથા ખુઝરગોખી ઇરાંની સેપાહ,
 બની ખ્યાદા સર્વે, ગયા તેની રાહ. ૨૧૧૮
 જિતયો તે ઘોડેથી જહાં પહલવાન,
 નમન કરવા લાગા ઝઇશ જવાન.
 દોઆ ગેવ ગોદર્જે કીધી તેપર,
 દીલેરોના સરદાર અયે નામવર!
 તુ'થીજ જંગીઓ થાય છે સિંહ સમાન,
 ધરાતુ' ના તુજ માયાથી આસમાન.
 તુને બવેદાં રેહેને યઝદાં પનાહ,
 તારાં કામે ફરતા રહો મેહર માહ.
 કીધું મારૂં સરવે કુટુંબ તેં ગુલામ,
 તુથીજ ગુમ બેટો હું પારખ્યો મુદામ.
 ગમો દર્દથી તેં છોડવ્યા તમામ,
 ઇરાંમા બનાવ્યા છે સજીને ગુલામ.

પછી બેઠા ઘોડે તે સઉ પહલવાન,
 ને ચાલ્યા તે દરગાહે શાહે જહાન.
 ને જો શેહેરે ગેતી પનાહ શાહ પાસ,
 સેપાહની પનાહ પહલવાં આન્યે ખાસ.
 ગયો સાંમે લેવાને ગેતીનો શાહ,
 દીલેરો, ને તાજે વડીલની પનાહ.
 જો રસતમે, ગેતીનો શાહ ખોરેહમંદ-
 દીઠો, સાંમે આવે છે રાહમા ખુલંદ. ૨૧૧૬
 તો થઈ ખ્યાદો ઘોડેથી કીધી નમાઝ,
 હતો થાકેલો રંજ, રાહથી, દરાઝ.
 બગલગીર થઈ ખાલ્યો શાહે જહાન,
 ઓ મહોના વાલી, ખુઝર્ગોના જાન!
 ન શમશીરે તુંજ હોતી ખાલી જહાન,
 કમર તંજ તારી રહો જવીહાન.
 ધર્યો રસતમે દસ્તે બીઝન ખુશાલ,
 દોઆ કીધી શાહ પર મુંબેદો મીસાલ.
 તેને લાવી સોંક્યો, ને ઉલો ફરી,
 હતી પીઠ વાંકી, તે સીધી કરી.
 પછી કએદી તુરકી પેલા એક હઝાર,
 લાન્યો આંધેલા, શાહ પાસે જેવાર.
 દોઆ કીધી ખુસરૂએ તેપર નિદાન,
 સદા તુંજ મુરાદે રહો આસમાન.
 રહો તુંજ જવાંની, દીલે શાહ પુર,
 રહો તન, બદોની બદીઓથી દુર.
 છે નેક બખ્ત દસ્તાં, જશે છોડી જહાન,
 મુકી તું જેવી યાદ જગમા નિદાન.

મુખારક હો ઝાબુલ, એવું ન્યાંતુ ૧શીર,
કે પાળેચ એવા બાહુદુર, ને દલીર. ૨૧૨૦

સુભાગ્ય દીલેરો, ને શેહેરે ઇરાન,
ધરાવે છે તું જેવો એક પહલવાન.

એ ત્રણથી તો ઝયાદા હું હું ભાગ્યવાન,
કે તું જેવો મુજ તખ્તનો પાસગાન.

સુરજ તક ખુલ્લં રહી જશે તારાં કામ,
ફેલાયા છે જગમા હુનર તુજ તમામ.

તું વાલી છે તાબે, ઇરાંનો મગર,
ન ચાહતા, રહે ગેતી પણ તું વગર.

ન નિમરૂઝ ખાલી રહો તું વગર,
નથી તું જેવો ભેયલો જગને ખખર.

કહયું જેવને શાહે ગેતીએ ખાસ,
ન તુજ નેંકી છુપી છે ચઝદાંની પાસ.

કે દાદારે ગેતીએ, રૂસતમને હાથ,
દીધો તારો બેટો ફતેહમંદી સાથ.

ઝમીં ચુમી બાહુદુર જેવે નિદાન,
ધરાતી ન ઝહુપણથી તારાં, જહાન.

દોઆ કરવા લાગો તે શાહની ઉપર,
ઝમાના સુધી તું જીવે શાહતર.

કે રૂસતમથી સર તારૂ આબાદ રહો,
મુખારક દીલે ઝાલંખી શાહ રહો. ૨૧૨૧

ને સરદાર ગુદરઝેખી તેજવાર,
કીધી બેહુ પર આફરોં બેશુમાર.

કહયું ખુસરૂએ ઠાલ ખાનાના લાવ,
અકલમદોને, ખુઝરગોને બોલાવ.

ઉઠ્યા ખાના પરથી દીલેરો જેવાર,
 શરાબોની મહફીલ બનાવી તેવાર.
 આઘ્યા સાકી મીજલસના સજનારથી,
 આલીદારો, ચંગો વગાડનારથી.
 હતાં તાજ કીમતી જેને સર ખચીત,
 સોનાના બનાવેલાં, ગોંહર જડીત.
 હતા ચેહરા રેશમના કપડાંનો રંગ,
 વગાડતા પરી જેવા હાથોથી ચંગ.
 રકાબી ઝરીન, કસતુરીથી ભરી,
 ગુલાબદાંનીથી જેની પાસે ધરી.
 પીતો જામ દારૂની એ રીતે ગર,
 એવો બેયો શાહ ગેતીએ ના દીગર.
 ઝળકતું ખુરેહ શાહી ચેહરા ઉપર,
 ગોયા માહ પુનેમનો સીધાં રસર્વ પર.
 પહલવાનો સઉ કોઈ ખુસરૂ પરસ્ત,
 ગયા શાહના અયવાનથી થઈને મસ્ત. ૨૧૨૨
 આઘ્યો બાંમદાદે તહમતન બે દર,
 ખુશી દીલ, અને તંગ બાંધી કમર.
 હુકમ લેવા પાછો જવાને મુકામ,
 કીધી શાહથી ડાહપણની વાતો તમામ.
 લાવે એક પોશાક, બોલ્યો તે શાહ,
 ને ગોંહર જડીત એક ડગલો, કોલાહ.
 ને એક જામ શાહી ગોંહરોની હાલ,
 ઉટો સો, ઘોડા સો, જીનો સાથે માલ.
 પરીચેહરો એક સો કસેલી કમર,
 ને સાંકળ સોનેરીના એકસો નફર.

તે સઉ શાહ જેતીના વાલીની પાસ,
 કે લાવીને હાઝર કરી દીધું ખાસ.
 દીધું અબુલી તહમતનને તમામ,
 અમી ચુમી ઉઠ્યો પહલવાં મુદામ.
 કોલાહ તેણે ક્યાંની ધરી સર ઉપર,
 ને ખાંધ્યો કમરખંદ ક્યાંની કમર.
 ગયો તે કરીને દોઆ શાહ ઉપર,
 તયારી કીધી સીસતાંની મગર.
 ખુઝર્ગો, કે સાથે હતા દમ બ દમ,
 શું રંજે, શું જંગે, ખુશીએ, ને ગમ. ૨૧૨૩
 દીધો હુદયો એકકના અંદાઝા સર,
 ગયા શાહના અયવાનથી શાહતર.
 થયો શાહા ફરેગ એ કામથી,
 અને તખ્ત પર બેઠો આરામથી.
 બોલાવ્યો, કે આવ્યો, બીઝન તેની પાસ,
 કીધી વાતો રંજે, મુસીબતની, ખાસ.
 તે તંગ બંદીખાનુ, ને જંગો જખુન,
 વિષે શાહા પાસે કહ્યા કંઈ સખુન.
 તે ગરદીશે ખુરા અમાનાની ખાસ,
 કીધી સરવે વાતોબી ખુસરૂની પાસ.
 દયા તેણી પર શાહે કીધી વળી,
 તે બદ બખ્તના રંજે, ગમથી, જળી.
 રૂમી સો પોશાકો મંગાવ્યા ખચીત,
 સોનેરી વણતના, ને ગોંહર જડીત.
 તથા તાજ એક, ઠેલીઓ સો, દીનાર,
 ગલીચાઓ, દાસીઓ, સઉ ચીઝ અપાર.

કહયું બાદ બેઝનને હૃદયે આં ખાસ,
 તું જા લઈ તે પુનેમના ચંદરની પાસ.
 ન દુઃખ દેતો, ના ભુંડું કેહેતો લગાર,
 શું વિટયું તે પર, તેનો કરજો વિચાર. ૨૧૨૪
 તેણી સાથે જગમા રહી શાદતર,
 અમાનાની ગરદીશે કરજો નઝર.
 ચઢાવે છે એકને ફલક તક અરર,
 ગમે દર્દથી તેને રાખે છે દૂર.
 ફલકથી પછી નાંખે છે ખાક પર,
 હરેક જા તેને છે ગમે, રંજ, ડર.
 જેને પાળે પહેલુમા પ્રેમે અપાર,
 પછી તેને નાખે ગરીબીને ગાર.
 દીએચ એકને ગારથી તખ્તગાહ,
 મુકી સર તેને ગોંડરોની કોલાહ.
 નથી સ્ખર્મ બદ કામે ગેતીને ખાસ,
 ન કોઈને છે ઇંચત અરા તેની પાસ.
 ભલું ભુંડું કરવા તે છે શક્તિવાન,
 છતાં પ્રિત કોઈની ન રાખે નિદાન.
 જગત આય કાનીનું છે એવું કામ,
 બદો, નેકનો, છે જે સાથી તમામ.
 દીરમ માટે દુઃખી થતો ના મગર,
 ભલું તે, રહે ખુશ દીલે ડાહ્યો નર.
 મુરખ, પાછી, અર માટે બનતો ન કહીં,
 તને જીવ જીવાડવો છે, દર્યોલત નહીં. ૨૧૨૫
 ન ગંજો, દીરમનો જે લોભી લગાર,
 તેનો વખત થાયે ખુશીમા પસાર.

કહી છે તમામ આયે ગેં દાસતાન,
 જેવી કે મેં સમજી હતી ખાસતાન.
 થયેા કામે ખેઝનથી ફારેગ નિદાન,
 લખું દાસતાને ગુદર્જો પિરાન.
 ઝમાનો જવાનો છે રડતોજ ખસ,
 ખદો ને'કનો અંત છે એક દીવસ.
 તો કાં ખાંધે છે લોભની રાહ કમર ?
 થશે કામ ગેતીનું લાંબુ ઝખર.
 કે અવ્વલતો દાંનર્ધ, પછી રાસ્ત ધર,
 એ ખેથી નથી કોઇને પુગતું 'ઝરર.
 છે એક રીતે ભેતાં તો મોટર્ધ દુરસ્ત,
 ભલે જાએ અઝદાહના દંમમાખી મસ્ત.
 ખીજી રીતે રેહેવું ન જગ દરમેયાન,
 તો શું નાની, કે મોટી, ફાંની જેહાન.
 શું લાલચના પુંજરી કીનો લેનાર,
 કરે કોઈ જગમાં ન તારીફ લગાર.
 વળે વાંકુ ભે સર્વનું ઝાડ ખાગ,
 થશે ગુલ ઝરૂર તેનો રોશન ચેરાગ. ૨૧૨૬
 દીલાં પડશે મુળીયાં, ને કરમાશે પાન,
 પ્રથમ તેનું વાંકુ થશે સર નિદાન.
 ઉગી આકથી, ખાકમાં જાય છે,
 હરેક જા દુઃખો, રંજ, ભય, થાય છે.
 સુખી તે, વઝનદાર દાનાવ નર,
 જે ગેતીમા છે ફીક, ચિંતા, વગર.
 ઉમર લાગે જગમા ભે લાંબી થવા,
 દુઃખે તનના માંગે, મરી તે જવા.

દર્યાં ગોયા હોડો, નથી થાગ જ્યાં,
તેના ભેદી ગંજની છે ચાવીજ ક્યાં ?

કે જીવસં વધુ જો તોખી લોભ બસ,
અતિ ભરશે ડાકું તુને એક દીવસ.

જોધયે ચીઝ ત્રણ, ચાલે ના તે વગર,
ન દે કોઈ કપડા તે માટે અગર.

કે ખાવું, ને પેહુંવું, ને કરવું ખેરાત,
સિવા એના કરવી નહીં બીજી વાત.

આં ત્રણ સિવા માંગેતો લોભજ ગણાય,
પછી લોભ, લાચારી, સરખું કેહવાય.

તું જાણે છે તું પર ન રેહેશે જહાન,
કરેય લોભે કાં દુઃખી જાનો રવાન ? ૨૧૨૭

ન કર લોભ, ખા જેખી હોય તારી પાસ,
ઇઝત જાય છે લોભ કરવાથી ખાસ.

સમજતો એવું તુરકીનો શાહા કમ,
દુઃખી લોભથી તે થતો દમ બ દમ.

અફ્રાસિયાબનું ધરાન તરફ લશકર મોકળવું.

થયું કામ બેઝનનું પુરૂ શીતાબ,
તો લાજી ફરી નામે અફ્રાસીયાબ.

ફર્ગે જંગ મયેદાંનથી તે સમે,
 કીધી જો તેપર જગ સિયાહ રસતમે.
 આબ્યો નાસી ખલ્લુખ શેહેરે નિદાન,
 શરમથી છુપું મોંદુ શાહો મિયાન.
 આબ્યો મેહેલમા તે દીલે પુર તંગ,
 અકલમ દોને દીલે ડાહ્યાઓ સંગ.
 જેવા કે પીરાં, ગરસીવજ રાહ નમુન,
 શીદેહ, ને કરાખાન, ને કરસેયુન.
 શુ કલખાદ, ફરશીદવદ, ને હુમાન,
 લડખનું મગરમચ્છ રૂધને પીરાન.
 ખોલ્યું સર્વ તેઓ કણે દાસતાન,
 બનેલી તે વાતોનું કીધું બયાન.
 મુકી જ્યારથી મરદીની મેં કોલાહ,
 થયા ફરતા મુજ પર તુરી મેહેર, માહ. ૨૧૨૮
 હતો કાખુ મુજ, સરદારો પર તમામ,
 ફેરવતું હતું કોઈ ન મારી લગામ.
 ને જંગે મનુચહર પછીથી મગર,
 ન હાથ નાખ્યો ઇરાંએ, તુરાં ઉપર.
 મગર મારા ઘરમા શબેખુન આજ-
 કરેચ, આવી ઇરાંથી જીવ લેવા કાજ.
 બન્યા છે તે હીચકારા જંગીઓ ખાસ,
 ને આવે છે સાબર, સરે સિંહી પાસ.
 કર્યે તુર્ત ચારો આં કીનાને કાજ,
 નતો કરશે આપણના મુલ્કો તારાજ.
 હવે મારે આં મુલ્કની આસપાસ,
 કે જોઈયે છે કાસીદો મોકળવા ખાસ.

તુરાંથી ને ચીનથી હઝારો હઝાર,
 કમર બાંધેલા જંગ માટે સવાર.
 કરી લેગા થેર્યે ઇરાની સેપાહ,
 સબળ્યે ચારે તર્ફથી જંગગાહ.
 લલા મુઝેદોએ પોતાના વિચાર,
 કહ્યા પોતાના શાહ પાસે તેવાર.
 ઘટે પાર 'જયેહુનને કરવી ખસુસ,
 ને ઠોકવાં તે મયદાનમા શાહી કુસ. ૨૧૨૬
 તથા કર્યે આંમુઘને જંગલ મુકામ,
 કર્યે કુચ રાતો દીવસની તમામ.
 છે તેજ લોહી રેડવા, લડાઈનું ધામ,
 તથા ગેવ રૂસતમથી લીડવાને હામ.
 તે મુલકોના જીતનારા બાહુદુરો મસ્ત,
 ઝહરમા છુપા નાખ્યા જેઓએ દસ્ત.
 સમજ્યું જો અફરાસીયાએ ખયાન,
 ખીલ્યું અખતબી ને થયો શાહમાન.
 પછી દાંનાઓને, અને પહુલવાન,
 દોઆ દીધી સરદારોની રીત સમાન.
 તથા રનામાખરને બોલાવીને પાસ,
 કહી ઘટતી વાતોથી લખવાને ખાસ.
 મોકળ્યા સેપાહમાંથી કાસીદો ખાસ,
 કે શાહે ખુતન, શાહા ફગકુર પાસ.
 ને મોકળ્યાં નામાઓ મુલકોમા હર,
 હરેક નામદારો, ને સરદારો પર.
 સેપાહ માંગી, જેઓકે ચાહતાતા જંગ,
 ને રૂસતમથી દીલથી હતાં જેના તંગ.

બે હફતા પછી ચીનથી, ને ખુતન-
 થી, એકઠું થયું તુરાંથી અંબુમન. ૨૧૩૦
 અમો ઉછળી દર્યા ઉછળતા સમાન,
 ન ધરતી દેખઈ કોઈનેથી તે મેયાન.
 હતો ટોળો ઘોડાઓનો જે તમામ,
 શહરમા તે ટોળાને લાવ્યા મુદામ.
 દરેક તુરના વખતનો ગંજ તે,
 પેઢી દર પેઢીનો છુપાવેલો જે.
 ને ખોલ્યા ઠેલીઓના મોંઢાંઓ ખસ,
 દેવા લાગો દીનારો રાતો દીવસ.
 બે તૈયાર લશકર બની તે ગયું,
 ને પૈસાની હાજત વગરનું થયું.
 દીલેરોથી ચુટયા પચાસેક હઝાર,
 લડાઈના કરનારા, આતુર અપાર.
 ને શીદેહ હતો જે લડાયેક પીસર,
 ઉડાવતો હતો જંગી સિહોમં સર.
 કહયું તેને કે આં લડાયેક સેપાહ,
 તુને આપુ છું જ તું ખારઝમની રાહ.
 નિગેહમાં થજે ખારઝમનો મગર,
 ને રાખજે લડઈ કાજ બાંધી કમર.
 ચીની જંગીઓથી પચાસેક હઝાર,
 કહયું ખીબા ચુટે પીસં નામદાર. ૨૧૩૧
 કહયું જ તું શેહેરે ઇરાં આથે વખત,
 માફ તખ્ત ગોઠવ, નવા શાહને તખ્ત.
 ન કરતો કશી વાતે સુલ્લેતું ખ્યાન,
 ન ખોલતો લડાઈ, ફીના, વિન ઝખાન.

જે કોઈ રાખે છે સાથે આતશ, ને આખ,
સીતમ, બેહુ પર તે ગણાયે શીતાખ.
વઝનદાર, આલાક, બેહુ પહલવાન,
કે એક ઝંઘડ, દાંના, ને બીજો જવાન.
ગયા શાહની નસીહત પ્રમાણે નિદાન,
ધીરજવંત બુદ્ધો, ને તેજી જવાન.
ગોરજ, તેગ, ઘંટાઓ ઝરરીન અપાર,
ગયા કરતા વાદળના જેવા પુકાર.

કયખુસરુનું તુરાની લશકરના આવવાથી
ખખરદાર થવું અને તેનું ગુદર્જને
તેઓની લણાઈ માટે મોકળવું.

ખખર પાંખી ચુક્યો ફતેહમંદ શાહ,
કે તુરાંથી ઇરાંમાં આવી સેપાહ.
કે બદ નરલ, બેદાદ, અફરાસેયાખ,
નથી કરતો કીનાથી આરામ, ખાખ.
શરમ દુર કરવા તણી રાખી આહ,
ને મોકળી છે યોગમથી જંગમા સેપાહ.
ઘસે છે તે નેઝાની નાંકે ઝહર,
કે ફરવે લગામ જેથી ઇરાન પર. ૩૧૩૨

કે ત્રણ લાખ જેના લડાયક સવાર,
 છે તૈયાર જયેહુનને કરવા પસાર.
 સેપાહ તે, કે જંગો શરમથી નિદાન,
 ઉડારે છે જયેહુનથી ગર્દ આસમાન.
 દીલ્લેરોખી દરગાહે અફરાસેયાખ,
 નગારાના સાદે નથી કરતા ખાખ.
 શુ' વાંસળીના શોરો, ને ઘંટના પુકાર,
 ગોયા દીલખી ઉછળે જગાથી અપાર.
 નો આવશે તે ઇરાંને લડવા સેપાહ,
 ઉભો જંગી ચિ-તોખી રહેશે ન રાહ.
 પીરાનને છે દીધી આં ઇરાંનની રાહ,
 નથી કમતી મોકળી તે સાથે સેપાહ.
 ને ખારઝમ તરફથી પચાસેક હુઝાર,
 ગયા છે કમરખંદ જંગી સવાર.
 છે સરદાર શીદેહ જેનો શેરે દીલ,
 જે આતશનુ' ખેંચે છે શમશેરે દીલ.
 સેપાહ મસ્ત હાથી જેવી આવે છે,
 જેની જંગે પાહાડોખી ઉડલાયે છે.
 સમજ્યું તે જાસુસોથી નો ખયાન,
 ફીકરમંદ થયો પાદશાહ તે જવાન. ૨૧૩૩
 પછી ખોદ્યો કે ઓ સુનો અકલમંદ,
 સમજ્યું છે. દાંનાઓથી મેં ખુલંદ.
 નો તુરકીનો માહતાખ ચઢશે ખુલંદ,
 તો ઇરાંના ખુરશીદથી જોશે ગઝંદ.
 ખુંદી નાખ, ઉંચકે સિયાહ સાંપ સર,
 આવે કાઠી સાંભો નો નિકળીને દર.

ખુરાઈનું જે શાહા રોષે દરખત,
 તેનાથી ફરેય પાદશાહી ને બખત,
 તુરત દાંનાઓને બોલાવ્યા તમામ,
 કહયા તે કણે સાંભળેલા કલામ.
 છુપી વાતે બેઠા ઈરાં શાહા પાસ,
 ખુઝર્ગો, અકલમદો, જંગીઓ ખાસ.
 શુ ગોદર્જ, ગેવ, ઝાલ, રૂસતમ, દીલેર,
 શુ શીદુશ, રોહામ, ફરહાદ, શેર.
 શું બેઝન, શું અશકશ, ને શું ગોસ્તેહમ,
 શું ગુરગી, શું ઝગેહ, ને શું ગઝદેહમ.
 ને અવલાદે નઓઝર ખુલદ તમખી,
 તુખમ નેક ફરીબોરઝે કઝિસખી.
 સીવા એના ફઓળ દીલેરે તમામ,
 હતા જેઓ શાહે જહાંના ગુલામ. ૨૧૩૪
 કહયું શાહે, જંગીઓ પાસે તે વખત,
 લડઈ માગે છે તુરકીઓ લેવા તખત.
 સળ ફઓજ શતરૂએ થઈ તેઝ અંગ,
 કર્યે ત્યાર આપણી સાંભાને જંગ.
 ફરમાવ્યું, તો સરનાઈખી દર બિપર,
 કે વાગી, ઠોકાયાં નગારાં ઝખર.
 આવ્યો ચાલી મેહેલેથી મયદાન શાહ,
 ને હાથી બિપર ગોઠવી તખતગાહ.
 તથા ઘંટ ઠોકયો ચઢી હાથી પર,
 ઝર્મી ગોયા ગુલ્લી બની ગઈ ઝખર.
 ઝર્મી થઈ બલુ, ને હવા થઈ સિયાહ,
 થયા ગોયા ચિત્તા, દીલેરે સિપાહ.

ક્રીના લયાં દીલો, હતા ગુર્જ દસ્ત,
 ઝમીં થઈ દીલેરોથી દરિયાવ મસ્ત.
 અવાઝ એમ ઊઠ્યો તે દરગાહે શાહ,
 કે અયે પહલવાંનો, ધરાંની સેપાહ ?
 જે હોય કોઈ લાયક રેકાબો, લગામ,
 નહીં લેવો તેઓએ ઘરમાં આરામ.
 હુકમ એ ક્રીધો, રૂમ હીન્દુસેતાન,
 લગાયેક સવારો શુરા પહલવાન. ૨૧૩૫
 તથા અર્જના નામદારો દીલેર,
 સજેલાંઓ હથ્થાર, વિકાળ શેર.
 કે ભેઠયે છે ત્રણ લાખ બાંધી કમર,
 સવારો નેઝેદારોમાથી ઝખર.
 જે ચાળીશ દીવસમાં શહા પાસે ગર,
 ન આવશે, ન મળશે, કોલાહ તેને સર.
 વિખેરઈ ગયા ચોતરફમાં સવાર,
 તે લઈ નામું શાહનું, ને કાસીદ અપાર.
 જે હફતા પછી આવી હુકમે શહા-
 થી, પાયતખ્તમાં ભેશ કસ્તી સેપાહ.
 આવ્યો ભેશમાં મુલ્ક, ફર્યોજે તમામ,
 ને ગેતીથી ઊઠ્યા પુકારો મુદામ.
 કે બાંમદાદે, મુરગાની બાંગોને વખત,
 થયા શોર ચોખુટ નગારાંના સખત.
 હરેક મુલ્કના દાંનાઓ લઈ સેપાહ,
 સફેને ખેંચી પાસ દરગાહે શાહ.
 તો ખોદ્યું પુરાંના ખજાનાનું સર,
 સેપાહને દીરમ દેવા માંડ્યાં ઝખર.

તે શાહના દીનારો, ને ગંજથી, સેપાહ,
 મુકી સજીએ માથે ઝરીની કોલાહ. ૨૧૩૬
 કે પાખર, ને બખતરથી, પાહો પોલાદ-
 જણાતા હતા, લેગી ફોજો આખાદ.
 બની કામ પુર સેપાહતું ગયું,
 ને શાહનુંબી દીલ તેથી ફરેગ થયું.
 અવલતો તે લશકરેથી નામદાર,
 સવારોબી શમશીરના ત્રીસ હઝાર.
 ચુંટી દીધા રૂસતમને શાહે તેવાર,
 ને બોલ્યો કે અથે પહલવાં નામદાર.
 કે સીસતાંનની રાહે ખેંચી સેપાહ,
 જળે ત્યાંથી હિન્દુસેતાની તું રાહ.
 ને ગઝનીથી જા પોંહ્યી રાહે બરીન,
 ને કર તારાં તાબે, ને તખ્તો, નર્ગીન.
 થશે એક સરખી જો શાહી શીતાબ,
 પીસે વાઘ મેહું જળે એક આખ.
 ફરાંમુઝને દેજે મોહોરો, કોલાહ,
 પસંદ આવે તેવી તેને દે સેપાહ.
 જા વાંસળી, ને સરનઈ, વગાડીને કુસ,
 ન કશમીર, કાબુલે, થોભતો ખસુસ.
 કારણ કે મારૂ જંગે અફરાસેયાબ-
 થી, છુટયું છે ખાવું, ને આરામ, ખાખ. ૨૧૩૭
 લોહરાત્રપને ૧ગરચેહ, ૨અલન માટે ઉદઈ,
 કહયું નેક બુનીયાદ જંગી સવઈ.
 તું જા પાહાડ જેવી સેપાહ લઈ અપાર,
 દીલેરે સેપાહમાંથી ટોળાંને તાર.

લડાઇને લાયકના સરવે સવાર-
ને, લઇ કાઢ તુર્કોના લેખાઓ બાહાર.
કે ફરમાવ્યું અશકશનેળી ત્રીસ હજાર,
સિંહો જેવા નેઝાઓના મારનાર.

તું જા સંગ નગારાંઓની, ખારઝમ,
સેપાહ લઇ ભયાંનક વરૂઓની સમ.

કરે શેહેરે ખારઝમના દર પર મુકામ,
શિદ્દેહ સાથે ઊતરે લડઇમાં તમામ.

સેપાહ ચાથી, ગોદઝને દીધી શાહ,
કહ્યું કે ઓ બાહદુર, જંગી ઓલાહ.

ખુઝર્ગે ધરાં સંગ જા દમ બ દમ,
શું ગુરગી, શું ઝંગેહ, અને ગોસ્તેહમ.

શીદુશ, ગેવ, રોહામ, ખરરાદળી,
ગોરાઝેહળી સરદાર, ફરહાદળી.

કહ્યું કે લડાઇની બાંધે કમર,
અને જાએ તુરાં ઝમીં દીલ વગર. ૨૧૩૮

તો સરદાર ગોદઝ કેશવાદગાન,
ને આઝાદગાનો દરેક પહુલવાન.

ચઢયા જીન પર સુની ફરમાને શાહ,
ને સરદાર ગોદઝ પેશે સેપાહ.

કહ્યું શાહે ગુદઝને એમ મગર,
કે જાએ છે જંગમા તું બાંધી કમર.

તો જોજે ચલાવતો ના બેદાદને,
મકાં વિરાં કરતો ના આબાદને.

જે કોઇ તુથી લડવા ન બાંધે કમર,
તેને તું તરફથી ન દેતો 'ઝરર.

બહી ક્યે આપણુ, ખુદા તે ન ચાહાય,
 મુસાફર છે આપણુ, ને ગેતી સરાય.
 સેપાહ બાએ લઇ, મુલકે તુરાં અથાગ,
 ન મુકતો કહી દીલે ડાહપણે આગ.
 બેબે, ઉસકેશતો ના માનીનદે તુસ,
 ન બાંધતો હરેક કામે હાથીએ કુસ.
 હરેક કામે હર શખ્સને દેને દાદ,
 ને કરને તું રબ નેંદી દેનારો યાદ.
 મોકળને તું દાંગાવને પીરાં પાસ,
 હો યાદદાશત વાળો, બખ્શદાર ખાસ. ૨૧૩૬
 શિખામણથી તેના ખોલી દેને કાન,
 તે પર કરને માયાનો સાંચો નિદાન.
 કહે શાહને, લશકરનો સરદાર તે,
 ફલકથીની અયાદા હુકમ તારો છે.
 જવશ હું તેમજ, જે હુકમ છે અગર,
 કારણ તું છે શાહે જહાં, હું નફર.
 દરે પહલવાં શોર મર્યો યકીન,
 નગારાંના શોરોથી ધુલુ ઝમીન.
 આવી દમ બ દમ જંગગાહે સેપાહ,
 જહાં થઈ સવારોની ગદે સેયાહ.
 હતા સાહાં હાથી હરોલે નિદાન,
 અખર હાથીઓથી છુદાતી જહાન.
 જે મસ્ત હાથીઓમાંથી જંગીઓ ચાર,
 સજા શાહા માટે ને કીધા તડયાર.
 ઝરી તખ્તબી તેની પીઠે ધરી,
 જગા તાબે, રૂતબાના, શાહની કરી.

દીધો હુકમ ગોદર્જને શાહે ગર,
 તે હાથીએ બેઠો ઝરીન તખ્ત પર.
 ચલાવ્યા બે હાથી, ઉડી ગર્દ ખાસ,
 ફતેહમંદી ચાહી તે ચઝાંની પાસ. ૨૧૪૦
 ધુઓ કરશું પીતાંના જીવનોળી એમ,
 ઉડી ધુળ હાથીઓના પગની જેમ.
 વગર રંજે, શાહુના હુકમથી સેપાહ,
 કે ચાલી તે મનઝીલો મનઝીલ રાહ.

ગેવનું ગોદર્જ તરફથી પીરાનની નઝદીક
 પયગામ લઇ જવું.

આવ્યો જયારે ગુદર્જ રચબદની પાસ,
 તે ચુટયા સેપાહથી સવારોને ખાસ.
 દીલેરોથી નેઝાકશો એક હઝાર,
 ચુટી લીધા ગરદનકશો નામદાર.
 ને દસ નામી ઇરાંનીમાંથી સવાર,
 લડાઇને લાયક, સુખનવર તયાર.
 કે ગેવને બોલાવ્યો તે સરદારે પાસ,
 ને શાહે કીધેલી કહી વાત ખાસ.
 કહ્યું કે એ દાંના મગઝના પીસર,
 બિઠાવે છે સરવેથી બાંચે તું સર.

ચુટી છે સેપાહ તારે લાયક અપાર,
 છે સરદારો એકક શુલકના, સવાર.
 એમજ, કે તું જાએ તે પીરાન પાસ,
 કરે વાત તેથી, સુને તેની ખાસ.
 તુ કેહેજે પીરાંને, કે હું લઈ સેપાહ,
 ને રથબદમાં આજ્યો છું ફરમાને શાહ. ૨૧૪૧
 તારૂં કેહેલું, કીધેલું, જાણે છે તું,
 સલાહ, દુખ, આફતો, જોઈ છે શું?
 તુરાં શેહેરે સારાં, બદીની કમર,
 કસેલી છે શાહ ક્યાંનીઓથી ઝમર.
 મુંબારક ફરીદુને દરો, ને ગમ-
 થી, ગેતીમા પુર આખ કીધી ચશમ.
 ધરાં હાં ભર્યું, ને ગમગીન શાહ,
 કે એરચના સોગે હતો 'મંદ માહ.
 તુફાન એ થયું તુરથી, ને સલમ-
 થી, એરચ બપર શું ગુઝર્યો સીતમ.
 પોતાને તું એખલો તુરાંનીઓ પાસ,
 વખાણેચ દયાળુ, વફાદાર, ખાસ.
 કુઝુલ તુથી જોડવું દયાનુબી નામ,
 દેખાતું ન તુજ દીલ દયાતું મુકામ.
 છતાં પાદશાહે, તે શરમાલ ખાસ,
 કહ્યુંય વાત કરવા નરમ તારી પાસ.
 અમીરી સિયાવક્ષના વખતે તેં બસ,
 બુરખનું નથી રોપ્યું બી કોઈ દીવસ.
 બુલંદ છે તારો મરતબો મારી પાસ,
 પીદરના ખુને બેશુનાહ છે તું ખાસ. ૨૧૪૨

મગર આજ તક તેં કીધા છે ગુનાહ,
 જો કે રંજીદા કોઈ નથી કર્યા શાહ.
 તે સઉ માફ કરશે તુને શાહ ખુશાલ,
 બદી તારી ગણશે તે નેંકી મીસાલ.
 ન મુજ હાથ ચાહતો બને તું તબાહ,
 કીધા છે અગાઝી અનેક જે ગુનાહ.
 અફરાસ્યાબની જંગ કાજે મગર,
 રખે મચ્છોત તેઝી કરે તું ઊપર !
 પીસર મારો, ને આં બુઝર્ગે ઇરાન,
 તુને કેહેશે મારી શિખામણું બ્યાન.
 જે કેહેવા, તે કેહેજે તેઓને કલામ,
 જે પુછવું, તે પુછજે તેઓને તમામ.
 ઝખાં તુજ રાસ્તીએ ખુલશે મુદામ,
 તો બચશે તું જીવથી, ને રંજે, તમામ.
 ઝર્મી, મુલ્ક, ખેશીઓ, રહેશે આબાદ,
 થશે મારી શમશીરે ગરદન આઝાદ.
 મગર પાછો તુજથી ગુનાહ જો થશે,
 નહીં શાહને હાથે બચી જીવ જશે.
 કરશ આય જંગથી ન આરામો, ખાબ,
 છું હું, ગુર્જ, મયદાં, ને અફરાસેયાબ. ૨૧૪૩
 તેની સાથે મુજ શાહને લડવા મગર,
 સેપાહ ત્યાર કરવી ન પડશે ઝખર.
 મગર મુજ શિખામણુ તું સમજે તમામ,
 ને માને આં દાનાઈ ભર્યા કલામ.
 પ્રથમ જેણે રોખુ કીનાતું શજર,
 ચઢાવી છે બોંચ ખુન રેડવા ઉપર.

ને લંબાવ્યા હાથો સિયાવક્ષને ખુન,
 કીધી ખવાર ગેતી સીતમથી જખુન.
 તેને અંબુમનથી 'સગોની મીસાલ,
 તું બાંધીને મુજ પાસે મોકળાવે હાલ.
 મોકલ્યે હમો તેને નઝદીકે શાહ,
 ચાહે સરને કાપે, યા બખ્શે ગુનાહ.
 હમારાં છે દફતરે, સરવેના નામ,
 શાહા જગ પનાહે જે નોંધ્યાં તમામ.
 ન વાત આય સમજી અકલની શું ખાસ ?
 કીધી મસ્ત સિહે વરૂની જે પાસ.
 જે લંબાવે હાથો ખુને શાહા પર,
 જગા તેની ગેતી કરેય ખાક તર.
 ખીજું, જે ખઝાનામા છે તારી પાસ,
 સિયાહ તારા જીવના તે વેરી છે ખાસ. ૨૧૪૪
 તથા કીંમતી ઘોડા, ને ગોંડર અપાર,
 ને રેશમના તાકા, ને તાજો, દીનાર.
 શું તલવારો, ટોપો, ને પાખર, તમામ,
 શું ખંજરો હીન્દી, ને, બખતર મુદામ.
 સેપાહોના હથ્યારો, ચાંદી, ને ઝર,
 તું મોકલ હવે મારી પાસે મગર.
 લીધું છે જે જુલ્મોથી લોકોની પાસ,
 કીધું છે જે બદ રાહે ભેગુખી ખાસ.
 કદાચે ખરીદશે તું જેનાથી જાન,
 અને રાહ સલાંમત તું જોશે નિદાન.
 જેથી શાહા લાયક હશે તેમા ખાસ,
 તે મોકલશ હું સહ, ગેતીના શાહા પાસ.

બીજે દઈશ વેહેચી સેપાહને તમામ,
 કીધેલા તારા ગુનાહ બદલે મુદ્દામ.
 બીજું તારો ખેટો, જે વાહણો ઘણો,
 નિગેહદાર તખ્તો, નગીના, તણો.
 ને બે ભાઈ, સરદારો ફર્યાળ અગર,
 ઉઠાવે છે હર વખત માહતાબે સર.
 તે ત્રણદેને આ નામી ટોળાંમા ખાસ,
 મોકળ ગીસ્વી દાખલ હવે મારી પાસ. ૨૧૪૫
 કે જેથી હું તુજ કામે થાજી નચિત,
 વફાના ફળો આવે આહાટે ખચિત.
 હવે તું પસંદ કર આં બે રાહથી ખાસ,
 એકજ રાહ લીધાથી જશે શાહા પાસ.
 કુતુંબ સાથે તુંબી જશે શાહ પાસ,
 રહેશે તેની માયાના સાંયામા ખાસ.
 તું દીલ કાપ મેહેરે અફરાસ્યાબથી,
 ન જોતો સિયાહ રાતેબી ખાબથી.
 વચન તુને આપુ છું કે તાજવર,
 જિયું કરશે તુરાંની ખુરશીદથી સર.
 ખબર છે તુને તેના દીલની મહર,
 તેનાથી તું જોશે ના શાહી વગર.
 જો હોય તુને ડર શાહે તુરાનમાં,
 ન આહતો હોય લાયક તું ઈરાનમાં.
 તો તુરાન છોડી અને જા તું ચ્યાજ,
 તખ્ત સાગનું લઈને ઝળકાવ તાજ.
 મગર છે અફરાસ્યાબનો તુને ક્યાસ,
 તો લડ ના હમો સાંમે, જા તેની પાસ.

કારણ જંગ કરવી હુમોને છે હાલ,
 છે દીલ માફ સિંહનુ, ને ચિત્તા ચુંગાલ. ૨૧૪૬
 ન રાખશ જંગા તખ્તે તુરકીની ગર,
 કમાં મારી વાદળ, જેનો મેહે ઝહર.
 લડઘના વિચારે, ન મુજે અગર,
 ને હોય બેવકુફી, દગા લયુ' સર.
 જે હોય મસ્ત સિંહ સામે તાકાત આ,
 તો બિથ, આવ, લડવાને તૈયાર થા.
 અગર બે તરફ ખેંચશે સફ સેપાહ,
 જણાંશે ગુનેહગાર, ને બેગુનાફ.
 નહીં મારી વાતો સમજશે અગર,
 તો એ કામે પસતાવો કરશે ઝખર.
 ન પસતાવોખી કામ આવશે અગર,
 જે કાપશે કઝાની આં શમશીર સર.
 કહયુ' પહલવાને, પીસરને બયાન,
 કે કેહેને તું પીરાનને દાસતાન.
 ગયો ગેવ બલખમાં પીદર પાસથી,
 સુખન સખ્ત ગોખી લીધા ખાસથી.
 બિતર્યા, ને કાસીદ રવાના કીધો,
 હતો જેવો ગોદઝે હોકમ દીધો.
 સેપાહ તેજ રાતે કીધી ભેગી એક,
 પુગો બદખથી તે વીસેહગદ છેક. ૨૧૪૭
 કે જે શેહેરે, પીરાં હતો સંગ સેપાહ,
 જે ધરાં નુ ચાહતો હતો તાજગાહ.
 પુગો પેલો કાસીદ જે પીરાન પાસ,
 દીઠો ફઝોને તુરકીના સરદારે ખાસ.

કહયું જેવ આળ્યો છે હયાં બલ્ખ પાસ,
 છે સંગ ખુઝરગો, જંગી, બાહુરો, ખાસ.
 સમજ્યું પીરાને, થયો હોશીયાર,
 સેપાહના દીલેરોથી બિઠ્યા પુકાર.
 તો કરનાયો વાગી, ને બંધાયાં કુમ,
 ઘોડાઓની નાલે ઝમી આખનુસ.
 સવારોથી એક લાખ ને દસ હઝાર,
 બિલા જંગ કરવાને આવી તૈયાર.
 કે બે ભાગ રાખી સેપાહ તે મુકામ,
 ગયો તે બોલાવી ખુઝર્ગો તમામ.
 આળ્યો જ્યારે જયેહુન નદીની તે પાસ,
 તો ખેંચી સેપાહ તે નદી પાસ ખાસ.
 જયેહુન સાંમે નેઝાની કીધી દીવાર,
 કંઠાં જેવનાથી તેણે ત્યાં દીદાર.
 કીધી દીલ બે હફતા વાતોની સંગ,
 કે ના થાયે બેદાદીથી કોઈ જંગ. ૨૧૪૮
 હરેક વાતો પીરાંને સમજી જેવાર,
 તો જોયો ગુનાહ તુરકીઓનો અપાર.
 ઇરાની ખુઝર્ગોએ ખોલી ઝખાન,
 ને ફાળ્યા તે તકરારોને દરમેયાન.
 કેહવાયું પીરાંએ શીતાબીથી ખાસ,
 રવાનાથી કાસદ કદી શાહા પાસ.
 કે ગોદઝ કેશવાદનો લઈ સેપાહ,
 મુકીય તખ્તે ઇરાંથી આવી કોલાહ.
 ને આળ્યો છે મુજ પાસે કાસદ મગર,
 જે જેવ, ફઝોજનો તોડનારો પીસર.

તાતા હુકમપર છે મારૂ દીલ, ને કાન,
 વચનથી મુકેલો છે ગીરવી મેં જાન.
 ચુકો વાત સમજી આં તુરાંનો શાહ,
 દીલેરોથી ચુટી તેણે એક સેપાહ.
 પીરાં પાસે મોકલાવી દીધા સવાર,
 પહલવાંનો શમશીરકશો ત્રીસ હઝાર.
 કેહવાડયું કે કીનાની શમશીર ઉઠાવ,
 અમીન સર્વ તેઓથી ખાલી બનાવ.
 ન ગોદર્જ, કે ગેવ, જોઇયે મુદામ,
 ન ફરહાદ, ગુરગી, ન જંગી રોહામ. ૨૧૪૯
 હું આગિ છું લઇને દીલેરે તુરાંન,
 કરૂં ખુની દરિયો, હું શેહરે ધરાંન.
 અકલથી હવે દાંના, મરદાંને મર્દ-
 ની, ચાલીને કાઢશ હું ખુમરની ગર્દ.
 સેપાહ દીડી ભારી પીરાંનેબી છેક,
 વરૂં જેવા લોહીના તરસ્યા દરેક.
 મહદ એવી જોઈ ઊછળ્યો અખર,
 બન્યો જોઅકલ, ધોયા દીલના હું નર.
 થયું નેકે ખસલતનું દીલ કુદમગાર,
 અદેશાથી કીધો લાજનો વિચાર.

ગેવનું પીરાનના જવાબ સાથે પાછું ફરવું
અને બંધે લશકરે સફ સમારવી.

કહ્યું ગેવને કે તું ભેડ પાછો ખાસ,
અને જા તે લશકરના પહુલવાન પાસ.
છે યોગમથી આવી સેપાહ મારી પાસ,
ધરાવે છે તખ્તે ઇશાં ની જે આસ.
કહે મુજથી આહતો ન તે ચીઝ અહીં,
કે દાંનાઓ જેને સ્વીકારે નહીં.
કે એકતો દીલેરો, ને નામી તમામ,
તારે હાથ દેવાની છે કોણને હામ ?
વળી ખીબું હથ્થારો, ને કુલ સેપાહ,
તથા ઘોડા કીમતી, ને તખ્તો કોલાહ. ૨૧૫૦
અને મારો લાઇખી રઝોશન રવાન,
ને ખ્યારો પીસર મારોળી પહુલવાન.
જેને ચાહે કરવા હુમોથી તું દુર,
શું વાત હલકી કરશે એવી ખાશહુર ?
લલુ' એવી જી'દગીથી મરવું અપાર,
કે સરદાર થઇને ખનું તાબેદાર ?
કીધી વાત શું એક ચિત્તાએ યાર,
કે લડવા નરે સિંહથી આવ્યો જેવાર.
દીલેરીથી લડતાં મારો જાન જાય,
શરમ ભરી જી'દગીથી બેહતર ગણાય.

ત્રીજું એ કે આવ્યો છે પયગામે શાહ,
 હુકમ સંગ લરાઈના, આવી સેપાહ.
 ફર્યો ગેવ, મર્યો ને એવો જવાબ,
 દીલેર, જંગી, બાહુદુરો, સાથે શીતાબ.
 આવ્યો ગેવ પાછો કે 'સરદારે ચાર,
 કીધી જંગ તઇચારી મારી પુકાર.
 આવી લાગો ને તે રકનાબદ મુકામ,
 સેપાહ ખેંચી કોહની કઢણમા તમામ.
 આવ્યો ગેવ ને બાપ પાસે શીતાબ,
 કહ્યો બોલેબોલ તેનો સરવે જવાબ. ૨૧૫૧
 ને ગોદર્જને કહે સજલે સેપાહ,
 જ્યાંથી ચાહે કરવાને તું જંગગાહ.
 કારણકે સુલેહમાં નથી તેનું ધ્યાન,
 નથી દાદતું તેના દીલમા મકાન.
 કીધી તેની સાથે મેં વાતો તમામ,
 હતા તુંએ કહેલા, કહ્યા તે કલામ.
 થયો વાંક સાખીત તેનો જેવર,
 તો સાંઢણીનો શાહને મોકળ્યો સવાર.
 કે ગોદર્જ, ગેવ, આવ્યા કરવાને જંગ,
 મોકળ ફર્યોજ લારી હવે ઝમેદારંગ.
 સેપાહ શાહે તુરાંથી આવી અપાર,
 ઝોળંગી નદી, અમો આવ્યા તેવાર.
 હશે બાંધ્યાં હાથીએ કીનાના કુસ,
 શુર કરશે જંગ આપણાથી ખસુસ.
 બોલ્યો ગેવની પાસે રતે પહલવાંન,
 કે જીવથી ધરાઈ ગયો છે પીરાંન.

એ લુચ્ચાથી એવીજ હું રાખતોતો આસ,
 મગર શાહે ગેતીના હોકમથી ખાસ.
 જવુંજ હતું જોઇતું, હતો ના ઉપાય,
 ચુકો શાહા દીલ તેનું અઝમાવી આય. ૨૧૫૨
 હતી વાતથી મેં કીધી શાહા પાસ,
 સેપાહની જો કુચનો હુકમ દીધો ખાસ.
 ઊઠાવ દીલને માયાથી તેની નિદાન,
 કે સરખાં ન હોય જેના દીલને ઝખાંન.
 છે માયાતો પીરાંનની તુરકીઓ સાથ,
 ધોવા જોઇયે શાહે હવે તેથી હાથ.
 પુકે ગેવની તુર્ત પીરાં દલેર,
 ચલાવી જેને ફરોજ માંનીન્દે શેર.
 સેપાહ આવી, ગોદર્જે જાણ્યું ખસુસ,
 તો રચમદથી વધ્યો તે ઠોકીને કુસ.
 આવ્યો પાહાડ છોડીને મયદાંની રાહ,
 ને પોહળાં તે મયદાંને ખેંચી સેપાહ.
 કીધી ફરોજ મયદાંને આવી તૈયાર,
 રાખ્યો પાહાડ લશકરની પીઠે તેવાર.
 કનાબદથી પીરાંએ ખેંચી સેપાહ,
 તો થઈ દાહાડાની રઓશનીથી સેયાહ.
 સેપાહ લાખ એક બખ્તરોના ઝખર,
 તુરાંનીમા બાંધેલા જંગની કમર.
 ગયા બાંધી કમ્મર લડાઈમાં સખ્ત,
 હતી હીન્દી શમશીરો, નેઝાઓ, દસ્ત. ૨૧૫૩
 હતી જો તરફ પાહાડ જેવી સેપાહ,
 હતી પેહરી પોલાદી માંથે કોલાહ.

થયા બાદ કરનાયોનાળી પુકાર,
 દેખાતા ગોયા પાહાડ હીલતા અપાર.
 કે રચબદ અમીંથી, કનાબદ, સેપાહ,
 હતાં ખીણો, મયેદાં, બહુ ને સેયાહ.
 દીવસ છુપો ગર્દે સેપાહથી અખર,
 હવાએ ગો નેઅથી પેહેયુ' અખતર.
 ને ઘોડાના ખખારો, ગર્દે સેપાહ-
 થી, ઝાંખા બની ગયા ખુરશીદ, માહ.
 નેઅઓ સીતારા, ને તેગ આફતાબ,
 પોલાદી અમીં, વાદળાં ધુળ શીતાબ.
 નિકળતો અમીંથી દીલેરોનો સાદ,
 ફલક ટોપ, નેઅથી, બન્યું પોલાદ.
 સેપાહ જોઈ ગોદઝે તુરકી જેવાર,
 બિછળતી જે દરિયા મીસાલે અપાર.
 કે ઝુંડાના ઝુંડા, ને અફેજો બુલંદ,
 થયા રાત સુધી ન પાહાડેથી બંદ.
 સિયાહ રાત થઈ, હાથીઓ ફરોજ પાસ,
 કે લાવી કીધો બંધ રસ્તોળી ખાસ. ૨૨૫૪
 ને થઈ રઓશની જે તરફથી મુદામ,
 લડાયક દીલેરોના શોરે તમામ-
 ગો ભર્યો, શયેતાંથી અમાનો ખરો,
 કે દાંમનથી આંસ્તી સુધી અખતરો.
 નગારાનાં શોરોથી પત્થર તણાં,
 સિયાહ રાતે દીલબી ચીરાતાં ઘણાં.
 સુફેદી જો નિકળી તે કોહથી સિયાહ,
 આગ્યો ઇરાં સરદાર વેશે સિપાહ.

ને બેઠો તે આસુદા ઘોડાએ ખાસ,
 ગોઠવ્યા દીલેરોનેળી ચારો પાસ.
 હતો ફર્યોજની સીધી ગમ કોહ ખચિત,
 હતો જે દીલેરોની જંગે નચિત.
 તરફ ડાબી, વેહેતી નદીળી મુદામ,
 જે લાયક શરીર આંતમાંને તમામ.
 પીઠે ભાલેદારોની, ખ્યાદા સવાર,
 હતા અખતરી, પોલાદી તીર ગુઝાર.
 હતા જંગ લાયક જે ખ્યાદા અપાર,
 કહયું તેને રેહવાને પેશે સવાર.
 કે સફ નેઝેદારોએ ખેંચી મુદામ,
 ને દાલદારો ઉંટના સવારે, તમામ. ૨૧૫૫
 કમાનોળી બુલતી હતી બાઝુ પર,
 હતું ખુનળી ભેશ કરતું જીગર.
 હતા જેઓની પીઠે બાહદુરે જંગ,
 મિટાવતા જે ખંજરે, આતશનો રંગ.
 હતા પીઠે હાથી ગોયા પાહાડ મસ્ત,
 અમી ઝેર હતી જેના કદમોથી સખત.
 મુબારક હતો ઝુંડો વચ્ચે સેપાહ,
 ઝળકતો જે ગોહરોથી ગોયા માહ.
 ને પોલાદી શમશીરોનો શું બિનસ!
 નિચે કવેયાંની તે ઝુંડાની ખાસ.
 ગોયા કાળા ચેહરાની રાતને વખત,
 કે વરસાવે આંસમાં સિતારા સખત.
 સેપાહ બેહેશત જેવી સળવી સફ,
 સર્વ રોખ્યું કીનાતું બાગે વફ.

તરફ જમણી સોંફી ફરીખોર્જ હાથ,
 હઝીરને પુઠે રાખ્યો અસખાળ સાથ.
 ને જંગી ગોરાએહ, તુખમ ગેવગાંન,
 અવારહ, તખત ક્યાંનીનો પાસખાંન.
 મદદમાં ફરીખોર્જની જે ગયા,
 સેપાહ એક તરફથી સબવી રહ્યા. ૨૧૫૬
 કહે એમ રોહાંમને પહલવાંન,
 કે અથ લાડકા, તખત તાજે ક્યાં !
 તરફ ડાબી લઈ જ સવારો શીતાબ,
 ગોયા મેષમાં નઉરૂઝી આફતાબ.
 સેપાહ તારા દબદબે રોશન તું કર,
 ને સાંચા તજે રાખ લશકર અખર.
 દીલેરીને બાળનારાં ખંજરથી હાલ,
 દીલેરોથી લડ મસ્ત સિંહની મીસાલ.
 મદદગારો સાથે ગયા દમ બ દમ,
 જેમાં ફઝોલ પહલવાનોથી ગોસ્તેહમ.
 દીગર ગઝદેહમ, જંગ નથી જે વગર,
 ફેરફાર, ફલક તિરે વિધતો અખર.
 કીધો હુકમ તો ગેવ સંગ દસ હઝાર,
 ગયા પાખરો સાથેના જે સવાર.
 સેપાહની પીઠે તેને રાખ્યો મુદામ,
 હતું જે લડાયક દીલેરોતું ધામ.
 ગયા ગેવ સંગ જંગીઓ પહલવાન,
 શું ગુરગીન શું અંગએ શાવરાન.
 કે ઝુડો, ને મોકલ્યા ત્રણસો સવાર,
 નદી તર્ફની ફઝોજના ચોકીદાર. ૨૧૫૭

રવાના વળી કીધો તે પાહાડ પાસ,
 કે ઝુઝો, ને ત્રણસો સવારોને ખાસ.
 તથા ચોકીખાંન એક તે પાહાડ પર,
 આવી સહ સેપાહથી કીધું ઊંચે સર.
 ઊંચી ધરતો ગરતન જે રાતો દીવસ,
 નિગાહ ફેંકતો ચોકીગાહથી સરસ.
 તપાસતો હતો રાહે તુરકી સેપાહ,
 ને જોતો તે, કીડીખી આલતી જો રાહ.
 તો ચોકીથી કરતો પુકારો ઝખર,
 ને ગોદગર્જને તેની કરતો ખખર.
 સજી એવી રીતે તેણે જંગગાહ,
 કે ચાહતા લડાઈખી ખુરશીદો માહ.
 જો હોય જંગ લાયક અફસર અગર,
 મગરનોખી કરતી નથી ફરજો ડર.
 ઉભો આવી સરદારની પતે જગાહ,
 કે દુશમનથી રાખે સેપાહ પર નિગાહ.
 દીલ અફરોઝ ઝુઝોખી ઊંચે ધરી,
 દીલેરોની જગ્યા હરોલે કરી.
 ને ખોલાખ્યા સરદારો પોતાની પાસ,
 પછાડી શીદુશ, પેશ ફરહાદ ખાસ. ૨૧૫૮
 ને સરદાર ગુદર્જ હતો દરખેયાન,
 સાંચો કરતો ઝુઝો જેપર કાવેયાન.
 હતો અયાદ માહ મેહરના તુરથી,
 પીરાને દીઠી તે સેપાહ દુરથી.
 એવી તૈયારી, ગોઠવણો લશકરી-
 થી, દીલ ફીક ચિંતાએથી દુર કરી.

ખીણો, મયદાં, કોહ, જંગલો, નેજે પુર,
 લગામ એક બીજથી જોડેલી ઝડર.
 થયો ગમગીં તુરાંની સરકાર સખત,
 થયો ગુસ્સે, બન્યું સિયાહ તેજ બખત.
 કીધી ફરિયાદ માટે જગા પર નિગાહ,
 ન મરજી મુજબની દીડી જંગગાહ.
 ન સફની જગા જોઈ જંગને મેદાન,
 માર્યો હાથ પર હાથ ગુસ્સા મેયાન.
 પડી ધીર ધરવી, જેમ આયો અગર,
 કરવો પડ્યો દુશ્વે દીલેરો બિપર.
 પછી નામવર જંગીઓમા તમામ,
 હતા જેઓ આતુર જંગના મુદામ.
 પછી જંગબાહાદુરે અફરાસેયાબ,
 હતા જેમા કીનો લેવા જે શીતાળ. ૨૧૫૬
 લીધા ચુંટી શમશીરકરો ત્રીસ હઝાર,
 હતા જે લડાઈને લાયક અપાર.
 દીધી તેણે હોમાનને કલ્બગાહ,
 જે સિંહાને મારનારો જંગી સેપાહ.
 ગોઠવવા સેપાહ ડાલે, ને રાસ્તને,
 તેમાં અનદરીમાન, અખવાસ્તને.
 ડાલી તર્ફ જંગની, તેને સોંકી ચાર,
 ને જંગી પહલવાનોખી ત્રીસ હઝાર.
 લહાક જંગી, ને ફરશીવર્દે, તેવાર,
 પહલવઃ દીલેરોની સંગ ત્રીસ હઝાર.
 જગા જમણી બાઝુ પોતાની લીધી,
 હથ્થારોએ ફરિયાદ, સિયાહ જંગ કીધી.

ને અનગુલેહ જંગી, ને કલખાદને,
 સેપેહરમ, જે પુગતોતો ફરીયાદને.
 મોકલ્યા નેએહદારો સંગ દસ હાર,
 તે ખંજરગુઝારોની પીઠે સવાર.
 પડ્યો બાહાર રૂઢનખી રૂઢનતન,
 કે લઈ દસ હાર પહલવાંને ખુતન.
 જેથી બાહુળાં તે જંગલે ગોચા શેર,
 કમીગાહ કરે સંગ જંગી દીલેર. ૨૧૬૦
 તલાયાને મોકળે નદી, કોહો, પર,
 ડરે જેથી સરદારે ઇરાં અખર.
 જે આગળ તે જંગગાહા દગલું ભરે,
 ને આગળ ને આગળ તે વધ્યા કરે.
 તો સરદાર રૂઢનખી ગોચા શેર,
 પડે દુટી પીઠે બનીને દીલેર.
 મુક્યો ચોકીયાં પાહાડ પરખી તે સાત,
 દીસે ચોકી, ને ગણતો તારાઓ રાત.
 સવાર દુરથી કોઈ ઇરાંની જે ખાસ,
 ફેરવતો લગામ તુરકી સરદાર પાસ.
 તો કરતો પુકારો તુરત ચોકીયાંન,
 ને લાવતો હતો જોશમા કુલ જહાંન.
 ઉભી સાંમસાંમી સેપાહ જે મુદામ,
 લડાયક, અને નામદારો, તમામ.
 બિલા એમ ત્રણ રાત, મે ત્રણ દીવસ,
 ગોચા હોઠ એકનોખી હીલતો ન ખસ.
 ગુદર્જે વિચાર્યું જગા મારી ખાસ,
 હઠીને જે આપુ છું દુશમનો પાસ.

ફરીવળશે મારી પુઠે ફર્યોજ આય,
 કરશ કંઈ ન હું, હાથ ઘસવા સિયાય. ૨૧૬૧
 ઉભો રાત હહાડો સેપાહ પાસ છેક,
 મહર માહના જોતો ચોઘડયાં દરેક.
 કીઓ નેંક છે જંગ માટે દીવસ,
 ને હુમ્લાનું છે કાંણુને માટે સરસ.
 પવન ક્યાં કુંકારે લડાઈમાં આય,
 કે આંખો સવારોની ધુળે લરાય.
 તો ફાવું કદાચે આં દુશમનો પર,
 સેપાહ લઈ હવા સમ ધસું હું ઝખર.
 પેલી તર્ફ પીરાંન આતુર થાય,
 ક્યારે દીલે ગોદર્જ ગુસ્સે લરાય.
 કરે પીઠ ખાલી, ચલાવી સેપાહ,
 કમીગાહ બને કરવા, પીઠેની રાહ.

ખીઝનનું લડાઈની ઢીલ માટે ગુસ્સે થતું અને
 તેણે પોતાના ખાપ ગેવ સાથ વાતચિત કરવી.

કે ચોથે દીવસ પીઠેથી તે સેપાહ-
 ની, આંખો ખીઝન ગેવનો કલ્બગાહ.
 આંખો ચાક કપડાં કરી ખાપ પાસ,
 ફલક તક ઉડારતો અતી ખાક ખાસ.

ને ખાલ્યો કે અથે મારા દાંના પિદર !
 કરે છે શું ફેકટ ઉલો રહી મગર ?
 કે દીન પાંચમો પાસ આવ્યો છે ખસ,
 વગર જંગે બાયે છે રાતો દીવસ. ૨૧૬૨
 ન બેઠ ખુરશીદે તેગે જંગી ઝખર,
 ન એકબી ઉડી ધુળ હવાની જિપર.
 સવારો છે ખજતર, ને ટોપોના, ખસ,
 ઉછળતું નથી ખુન એકનીબી નસ.
 છે બોબ તળે સહ દીલેરો હજી,
 નથી જે કે બેઠા બદનને સજી.
 કે ઇરાનમાં ફસતમે નામદાર-
 પછી, જેવો ગુદર્જ હતો ના સવાર.
 ફર્યો પાછો જંગે પશનથી મગર,
 લડખગાહથી, ને કલથી, તે ઝખર.
 ને લાદનમા બેયા મુવા કંઈ પીસર,
 દીકું બખતે ઇરાં ફરેલું ઝખર.
 તો છે ઝખમી દીલ, ગુમ દાનઇની રાહ,
 નથી આહતો બેવા ફરી જંગગાહ.
 ઘટે તેની અઇફીઝે કરવા નઝર,
 કીધું બે બુલંદ આંસમાં સુધી સર.
 ગણે ના જે સરદાર લશકર તણે,
 ને માહતાબ પાસેના તારા ગણે.
 તો બાણજે બદનમા નથી તેના ખુન,
 છે કાયર દીલેરોની જંગે અખુન. ૨૧૬૩
 નવાઈ નથી દાંના ગોદર્જ કાજ,
 નથી આં ઠેકાણે તેનું ધ્યાન આજ.

મગર હું અજળ તુને જોઈ પીદર,
 શિખે છે નરે સિંહળી તુંથી હું નર.
 તારી પર છે બધે સેપાહની નજર,
 કરી ગુસ્સો તું મગજને તોડ કર.
 હવા થઈ છે રોશન, ગરમ થઈ જહાન,
 થશે જંગ ફતેહ ફઝોજની બેગુમાન.
 મુશીનો જો હંગામ વિટશે ચકીન,
 શિયાળાથી પોલાદ બનશે જમીન.
 તો નેઝાઓ પર હાથ બંધઈ જશે,
 પછાડી બરફ, જંગ આગળ થશે.
 દીલેરોથી કોંણુ આય પેશે સેપાહ ?
 ઊતરશે લડાઈમાં આં જંગગાહ ?
 અગર હોય ડરતો કમિગાહથી તું,
 લડાયેકોથી, ને કીનેખાહથી તું.
 તો આપી દે મુજને સવાર એક હઝાર,
 ચુટેલા મારા, જંગ લાયક અપાર.
 ઊડારશું કમિગાહની ધુળથી ઝળાર,
 ને માહતાબે છાંટીશું તેઓના સર. ૨૧૬૪
 હસ્યો ગેવ બેઝનને ફેહેવે મગર,
 દોઆ બહુ કીધી જંગી બેટા ઊપર.
 કહયું દાદગરને કરીને સેપાસ,
 દીધો તેં મને બેટો નેકી શેનાસ.
 કીધો સાંની ને ઝોરેમંદ દીનદાર,
 હરેક વાત બાઈનારો જંગી અપાર.
 પડ્યો છે આ મુજ પર દેલાવર જવાન,
 દેલેરોના બધ્યાંઓ હોય તે સમાન.

કે જોડ્યો છે માંદા કણે મદ શેર,
 ન આપણું ફરજદ નિકળે દીલેર.
 તો કાપીશું માયા સગાઈથી પાક,
 ન તો બાપ પાણી ને માદરથી બાક.
 તે માટે ઝખાંને દરાઝ ચો પીસર,
 ઝખાં એવી ના કર નેયાગાંન પર.
 તે સૌથી અકલમદ ખબરદાર છે,
 સેપાહ નામેવરનો જે સરદાર છે.
 ઘડાયલો ઝમાનાનો જે કોઈ તમામ,
 ઝફર શું શીખવવા તેને કોઈ કામ.
 છે જોબ તળે આપણાં જો સવાર,
 તો તુર્કી નથી રંગી કપડે તૈયાર. ૨૧૬૫
 બધા છીયે બદ બખ્ત બરગશ્તે સર,
 ખુને ભર્યા દીલ, આંખ આંસુએ તર.
 એવું ચાહે છે આ ઝઈફ પુર અકલ,
 કે પગ મુકે તુર્કીઓ જંગમા અવલ.
 અગર પીઠ કોહથી તેની દુર થાય,
 તો કીના ભરી ફૈજથી પુઠે બાય.
 કેં જોદઝનો શુર્ઝ જોશે મુદામ,
 ખુદાવે છે તે કેમ મયેદાં તમામ.
 વળી નેક બદ તે સેતારા ગણી,
 કરેચ ગંતી આંસ્માના ચકો તણી.
 ને આવશે તે નેકવખત ન્યારે નિદાન,
 તો કરશે તે તુર્કીથી ખાલી જહાન.
 કહ્યું ત્યારે જોઝને પેશે પીદર,
 કે અયે પહલવાંને જહાં સર બ સર.

જો છે એ મુંબારક વડીલનો વિચાર,
 તો બખ્તરને સજવું ન લાઝમ લગાર.
 હું જઈ કાહુ કપડાંઓ જંગના શીતાબ,
 શરાબે કરૂં જઈ ચેહેરા ગુલાબ.
 અગર પડશે પેહેલવાને ગેતીને કામ,
 કમરબાંધી આવશ હું જંગમા તમામ. ૨૧૬૬

હુમાનનું પીરાનને લગાઈની દીલ માટે
 ડપકો આપવું.

તેમજ ફરિયાદો તુરકીથી હોમાં દલેર,
 આંખો લાઈ પાસે મીસાલે તે શેર.
 આ પહેલવાને સરદાર અફ્રાસેયાબ,
 થયા જંગે આતુર છીયે હમ શીતાબ.
 આંખો પાંચમે દી થવાને પસાર,
 કમર બાંધી આટલા છે જંગમા સવાર.
 ઘસાયાં કીને દીલ, ને લોઢે કમર,
 લગાડી છે ફરિયાદો ઇરાં પર નઝર.
 સેપાહ રાખી કાં સામસામી મગર,
 શું છે ખ્યાલ દીલમાં તે ખુલ્લું તું કર.
 વિચાર હોય જંગનો, લડાઈ તું કર,
 ન થોભીજ, પાછો જવા ચાહે ગર.

પુગેય એથી શર્મી તુને પહલવાન,
 હસેય તારાં કામે અધિક જવાન.
 છે તેજ આં સેપાહ, કે જે આપણી જંગ-
 થી નાંદી, ને ઉડ્યોતો ચેહેરાનો રંગ.
 જેના મુદ્દાઓથી ભરાયું મેદાન,
 અર્મી સારી લોહીની નદીના સમાન.
 થયો જંગી એક આપણા કમ નથી,
 વળી સાંમે પહલવાન રૂસ્તમ નથી. ૨૧૬૭
 ન હોય ખુન રેડવા તારો ખ્યાલ કોય,
 સેપાહથી ચલાવા તું ચાહતો ન હોય.
 દીલેરોથી એક ભાગ ચુંટી મુદામ,
 મને આપી જો માફ મથેદાને કામ.
 પીરાંને હોંમાની સુની વાત અગર,
 કહ્યું કે ઉતાવળ ને તુંદી ન કર.
 સમજ ભાઈ, કે આં લડાએક ખાસ,
 એવી ક્યોજ લઈ આવ્યો છે મારી પાસ.
 ચુટેલો છે ખુસરૂના દાંનાઓ મ્યાન,
 દીલેરોનો સદાર છે પહલવાન.
 એકતો આંપણા શાહથી કયખુસરો ખાસ,
 સર અફરાઝ છે અંબુમન્નીખી પાસ.
 ખીબું એ કે શાહના દીલેરો મેયાન,
 ન જાણતો હું ગોદર્ઝ જેવો મહાન.
 દીલેરી, ને મદાનગી, દરમેયાન,
 સલાહમાં, ને દાંનાઈમાં, તે સમાન.
 ત્રીબું રાખે છે દાવોથી પુર જગર,
 બેટાઓના દહે છે દીલ ખુને તર.

આખ્યા છોડી, તનથી તેના કાપી સર,
 બેસાડી છે ધુળ લોહીથી ધર્તી પર. ૨૧૬૮
 જેથી જ્યાં સુધી તેના તનમાં છે જન,
 ઉછળશે કીના માટે સાંપો સમાન.
 ને ચોથું સેપાહ બે, કોહો બે મેયાન,
 કે લાવી ને લેગી કીધી બેગુમાન.
 ગમે ત્યાંથી જો તું મગર રાહ નથી,
 કરી ખ્યાલ જો રંજ કોતાહ નથી.
 કસ્વી જોઈયે કોશીશો એવી મગર,
 કે પાહાડેથી આવે તે રસ્તા ઉપર.
 તેઓ ઢીલ કરશે, જો થાકી જશે,
 પછી જંગ કરવાને આગળ થશે.
 સેપાહ પાહાડથી કાઢશે જો અગર,
 કરશ મેહે તીરેના તેઓને સર.
 ઘેરી લઈશું વચ્ચે દીવાલો સમાન,
 ગોયા મસ્ત સિંહ લેશું તેઓના જન.
 તો ફાવીશું તેઓ પર આપણ તમામ,
 થશે આપણું બિયું ખુરશીદે નામ.
 તું સદાર શાહનો, સેપાહની પનાહ,
 ફલકથી, શનિથી, બાંચે તુજ કોલાહ.
 ખુલંદ નામની હોય જે કોઈને આસ,
 ઘટે ના ફરે લોભની આસપાસ. ૨૧૬૯
 બીબું જંગમા તે દીલેરોથી ખાસ,
 ન આવશે તું ધુરરાતા ચિત્તાની પાસ.
 લડાયેકોમા જેઓ હલકા ઠરેય,
 દીલેરોની જગે ઉતાવળ કરેય.

સેપાહથી તે લડવા મોકળશે તું પાસ,
 તું ફાવશે તેઓની ઉપર તોએ ખાસ.
 થવાનું નથી નામ તારૂં બુલંદ,
 ન પુગવાનો ઇરાનીઓને ગઝંદ.
 મગર તું ઉપર ફાવી કરશે બે ખુન,
 થશે ખ્વાર તુર્કી દીલેશે અખુન.
 તેની વાતે હોમાને કીધી નઝર,
 તો મુખઈ ભર્યું કામ ગણ્યું અખર.
 દીધો જવાબ ઇરાં સવારોથી ખાસ,
 લડાઈમાં કોણુ આવશે મારી પાસ.
 તુને ટેવ માયાની હંમેશ છે,
 મને તો લડાઈની ખાહેશ છે.
 નહીં હોય જંગનું બે તારૂં ધેયાન,
 નહીં હોય આતીશે જંગ તારે બાન.
 તો જઈ તેજી ઘોડાએ જીનને ધરશ,
 અને ખાંમદાદે લડાઈ કરશ. ૨૧૭૦

હુમાનનું ઇરાનના લશકરની નઝદીક આવવું
 અને પોતાનો હરીફ માગવો.

આવ્યો જ્યારે તે છાવણી દરમેયાન,
 તો કકડાવ્યા દાંતોને બુડો સમાન.

થયો જીન પર સ્વાર બાંમદાદે છેક,
 ગોયા સિંહ, અને સંગ નવીશંદો એક.
 આંચો જ્યારે તે, પાસે ઇરાં સેપાહ,
 ભયું જંગથી દીલ, ને સર કીને શાહ.
 ગયો જંગમા, તે મુનીને પીરાન-
 બિપર થઇ ગઇ તંગ ગમથી જહાન.
 હુમાંના તે કામે બિછળ્યું જગર,
 આવી બાપની યાદ વાતો મગર.
 કે દાંના ધરેય ધીર કામોમા હર,
 લકાઈમા લાવતો નથી શર્મ સર.
 પ્રથમ હલકો તુંદી કરી બાય છે,
 મગર તેના છેવટથી પસ્તાય છે.
 જેને સર નથી મજ્જ તેની ઝખાન-
 થી, મોતીબી વસે તો ફેકટ નિદાન.
 આ તુંદીથી હુમાંનેને જંગમા અગર,
 નફો શું થશે તે ન બાણું મગર.
 તે ગેતીનો રબ દાદ લેનાર થાય,
 ન કોઇ ચાર બેતો હું તેના સિવાય. ૨૧૭૧
 કે વીસેહુનો હુમાન તે જંગગાહ,
 જ્યાં ગુહર્જે કશ્વાદ હતો સંગ સેપાહ.
 આંચો કે શોધે જંગ સંગ નામદાર,
 તો સાંમે ગયો ફ્યોજનો ચોડીદાર.
 આંચો તે તલાયો દુભાષિયાની પાસ,
 પડયા વેંહમે ઇરાં સવારોબી ખાસ.
 પુછ્યું, કીના ભર્યો દીલેર પહલવાન,
 આંચો છે બે બેહુદી રીતે મેદાન.

જવા ક્યાં તે માંગે છે કાસદ સમાન,
 કમંદ જીને છે ગુર્જણી હાથ મ્યાન.
 તો બોલ્યો દુભાષિયો ઇરાંનીઓ પાસ,
 વખત તેગ ભાલા ગુરજનો છે ખાસ.
 કે આં નામખદાર છે શેરે નર,
 જે માંગે છે તમથી લડાઈ ઝખર.
 છે વીસેહનો સદાર નામે હુમાન,
 જેની તેગનું શેરદીલનું છે મ્યાન.
 દીઠો ગુર્જ ઇરાંનીઓએ અગર,
 ખુલંદ શાહી કદ, ખાંધવી તે કમર.
 લડાઈથી હાથો નેઝેદારના,
 અટક્યા રોઆએ તે નામદારના. ૨૧૭૨
 ક્યાં પાછા તે પાસેથી સર્વ ખાસ,
 અને ચાલ્યા પેલા દુભાષ્યાની પાસ.
 તું જઈ, તુર્કે ભાષામા હોમાન પાસ,
 ને કહે વાત સર્વે હમારી આ ખાસ.
 નથી તુથી જંગનો અમોને વિચાર,
 નથી હુકમે જંગ ગોદરઝથી લગાર.
 છે રાહ ખુલ્લી, માંગે લડાઈ જો ખાસ,
 સેપાહના પહલવાન નામીની પાસ.
 ને સદારે ગર્દનકશો પહલવાન-
 ની, હોમાનને દીધી સર્વ નિશાન.
 છે કોણ પહલવાનો, ને છે ક્યાં સેપાહ ?
 છે કોણ ડાલી જમણી સેપાની પનાહ ?
 પેલી તર્ક દોડનારી સાંઢણીખી ખાસ,
 તલાચાએ મોકળી પહલવાન પાસ.

લડાઈગાહથી હુમાન ચિત્તા સમાન,
 કે આંચો છે લડવા તુથી પહલવાન.
 તલાયા કણે આંચો હુમાન ખાસ,
 તુરત તે ગયો દોડી શેહામ પાસ.
 કીધો તે જગાએ પુકાર એક સખત,
 કે ઓ બેટા સરદારે બેદાર બખત. ૨૧૭૩
 ફેરવ આં લડાઈને મયેદાં લગામ,
 ઉભી સફ સમારી સેપાહ બે તમામ.
 તું ચુગાલે સિંહ, ડાલી ગમની સેપાહ,
 તું સદારિ ધરાં છે પુશ્તો પનાહ.
 મારી જંગે આવવું ઘટે તુને ખાસ,
 ગમે કોહો મયેદાં કે દર્યાની પાસ.
 અગર તું ન આવે મગર ગોસ્ટેહમ,
 કે આવે ફેરુલેલ સંગ દમ બ દમ.
 દીલેશથી કોંણુ ચાહે છે મારી જંગ ?
 ગુરઝ ભારી નેઝા ને તેગોની સંગ.
 જે આવશે મારી સાંમે લડવા યકીન,
 અમાનો તેને કરશે ગારત ઝમીન.
 બુએ જંગમા બે મારી તેગ ગમ,
 તો ફાટે દીલે શેર ચિત્તા ચરમ.
 જવાબ એવો શેહામે દીધો તેવાર,
 અરે ! ઓ લડાયક અને નામદાર.
 તુને ગણુતા દાંનાવ તુકીં મેયાન,
 જણાયો તું ઉલટોજ તેની નિદાન.
 કે તનહા તું આવી ઉભો જંગગાહ,
 દેલાવર બની આયો પેશે સેપાહ. ૨૧૭૪

તું સમજે છે ગેતીમા કાંઈ તેગદાર,
 ન બાંધશે કમર તારા જેવી સવાર.
 કેહવત શાહોની ધ્યાનમાં કાંઈ લાવ,
 ને ડાહ્યપણના ફાંથી ગર્દન બચાવ.
 પ્રથમ આવે છે કોઈબી જંગગાહ,
 ન ભેવી તેને પાછા ફરવાની રાહ.
 ન ગેવ જંગીની તેગથી તું ડરે,
 કે તુજ ભાઈ પીરાંના, તે સિંહ નરે.
 વિધ્યા ખજરે કાનો બધે ઝરે,
 કીધું તુકે જંગીનું દીલ રંજે પુર.
 તું ફર જેથી પાછો ઓ જંગી સવાર,
 સમજશે ભે ગેવ પહલવાં નામદાર.
 તો કાપશે બે કાન આવી જવારીથી ખાસ,
 અતી પડશે હલકો તુરાંનીઓ પાસ.
 બોલાવે છે લડવા જેના લઈ તું નામ,
 તે છે તેજ ચુગાલ જંગમા તમામ.
 મગર જ્યાં સુધી હુકમે સદારિ શાહ,
 થશે ના તો લડશે ન કોઈ જંગગાહ.
 દીલેરોની જંગની અગર હોય આસ,
 ન કાં તું જતો મારા સરદાર પાસ ? ૨૧૭૫
 રજા લાવ જંગની તું ચુદર્ઝ પાસ,
 પછી માંગ અમોથી લડાઈ તું ખાસ.
 હુમાં કહે નહીં બેહુદું બોલ ખાસ,
 નહીં બાના એવાં તું ભે મારી પાસ.
 કે નેઝાને બદલે તું રેંટયાને ધર,
 ન જંગને સવારોને લાયક તું નર.

ગયો દ્રોણની કલ્પગાહ ત્યાંથી ખાસ,
 ઝડપથી કર્યો ક્રોધોળની ખીજ પાસ.
 નવીશંદા સાથે ફરીખોર્જ પાસ,
 આવ્યો મસ્ત હાથી મીસાલે તે ખાસ.
 પુકાર એક માર્યો, ઓ ખુરી નિશાન,
 કે ગર્દનના નિચી, દીલેરો મિયાન.
 ઝરી ભેડા પેહરનારા હાથી સવાર,
 હતા ઝુંડા કાવ્યાંની સાથે અપાર.
 દીધા તુકેનિ સોંપી જંગ દરમેયાન,
 ન નર તુને ગણતા દીલેરે ધરાન.
 હતો તું જે સદ્દાર, બન્યો નફર,
 ગુલાંમીની બાંધી હવે લે કમર.
 તું ભાઈ છે સ્વાવક્ષ સરદારથી,
 છે બુન્યાદે બિચ, તારા સાલારથી. ૨૧૭૬
 છે લાયક લડાઈને કરવા તમામ,
 થા તૈયાર તું જંગ માટે મુદ્દામ.
 કે તુરાંની તુરતું તુખમખી છું હું,
 ન તારાથી બુન્યાદે કમખી છું હું.
 જેથી તું હવે મારી સંગ જંગગાહ,
 કે આવ હાથ કર્યો આ પેશે સેપાક.
 થશે તુરી ખુરશીદ તક તારૂ નામ,
 ભે ધરશે કદમ મારી સાંમે મુન્નામ.
 ફીકર નહીં, તું આવે ન લડવાને હયાં,
 તું ભે કે ઝવારહ ગોરાઝહ છે કયાં ?
 પહુલવાનોમાથી મોકળ મારી પાસ,
 કે હોય નામવર જે ધરાંનીમા ખાસ.

ફરીબોઝે દીધો એ પાછો જવાબ,
 નહીં શોધ જંગ મસ્ત સિંહથી શીતાબ.
 શેવટ જંગનું આવે છે એ મીસાલ,
 દુઃખા એક, તો બીજો ફતેહમંદ ખુશાલ.
 ફતેહમંદ થયો તું તો આફતથી ડર,
 ન એકસાંન ફતુ, ફલકબી ઝખર.
 લડાઇથી વાતો વધી બહુ જશે,
 ને પામાલ બુના કુતુબો થશે. ૨૧૭૭
 ઠીકજ, શાહે ઝુઠો લીધો મારી પાસ,
 દીધાં હાથી લશ્કર હતો જે કે ખાસ.
 કીને ક્યાંનીમા બાદ કોબાદ શાહ,
 ખુઝર્ગીની કોઇએ ધરી હોય કોલાહ.
 કમર બાંધી કીધી હો આબાદ જહાંન,
 તો સરદાર ગુદર્ઝે કશ્વાદગાંન.
 હમેશાં હરોલે રહેય કીનેખાહ,
 વડીલો જેના જંગી, સાલારે શાહ.
 બીજું એ તેના ગુર્જથી બેગુમાન,
 થશે તારા સદાર પર તંગ જહાંન.
 સેપાહને છે જંગનો હુકમ તે દેનાર,
 તેને માથે છે સર્વે કીર્તિ ને હાર.
 હુકમ દે મને તુંથી લડવાનો આજ,
 કરે મારાં દીલના તે દુઃખનો ઇલાજ.
 તો જોય તું કેવીરીતે શર્માથી સર,
 કડ્ય જંગ મયેદાં ફલકની ઊપર.
 જવાબ એમ હુમાને દીધો કે બસ,
 છે બોલવેજ તુ તો બહાદુર સરસ.

આ શમશીર, કે ખાંધી છે તેં કમર,
 જેથી કેટલા માર્યા દીલેરામા નર. ૨૧૭૮
 આ નાચીઝ ગુર્જે તુતો જંગ કર,
 કોલાહ બખતરે જે ન કરતો અસર.
 ફતેહથી ફર્યો પાછો ત્યાંથી નિદાન,
 ગોયા કાંઈ કરવાનો હોય સિંહ તુફાન.
 કે ખાંધી કમર ફીને આઝાદગાન,
 અને પાસે ગુર્જે કેશવાદગાન.
 તે આવ્યો અને ખાંગ મારી બુલંદ,
 કે આ અકલમંદ સાલારે દેવખંદ.
 સુની તારી ને શાહની વાતો દરેક,
 પછી તારૂં લશ્કરનું લાવવુંથી છેક.
 શાહી સર્વે હદયો, ને રખમાન તુજ,
 ને સદરિ પીરાંનને ફર્માન તુજ.
 મોકળ્યો હતો પાસે તુરાં સેપાહ,
 પીસર જેવ ખ્યારો સેપાહની પનાહ.
 પછી ખાધા સોગદોબી શાહ તણાં,
 મહર, માહ, તણાં ભખતો, કોલાહ, તણાં.
 લડાઈમાં પડશે જો મારી નજર,
 પીરાં પર, તો કાઢશ હું લેણું ઝખર,
 સબવી સેપાહ મસ્ત સિંહના સમાન,
 ક્રીધું તેં અમારી લડાઈનું ધ્યાન. ૨૧૭૯
 હવે કોહની પાછળ તું લાચાર સમ,
 બની બેઠો મેઢાંઓ મુરદાર સમ.
 શિકાર એક ગોયા જોઈ નરરે શેર-
 ને નાહસે, જેની પુઠે સિંહ હોય દીલેર.

ભરાય તંગ જગામાં તે જંગલ મુકામ,
 નથી જોતો જીવ માટે શર્મા કે નામ.
 સેપાહ એક વખત લાવ તું જંગગાહ,
 કાં રાખી છે કોડની પછાડી સેપાહ.
 શું છે કઓલ શાહથી તુને એવો સખત,
 કે પકડે પનાહ પાહાડની જંગ વખત.
 તો ગુદર્જ કહે કર તું વિચારખી,
 શું લાયક છે તું સાથે તકરારખી ?
 મળ્યો અંગુમનથી ન તુને જવાળ,
 તો આળ્યો મુરખ મારી પાસે શીતાળ.
 સમજ કે હતું શાહતું કર્માન એ,
 લડાઈના સોગંદ પયમાન એ.
 હવે આળ્યો છું લઈ સેપાહ બેશુમાર,
 ધરાંથી ચુટેલા દેલીરા સવાર.
 તેવારે તમો ખુદી કોહલી સમાન,
 શિકારીના ડરથી આ જંગલ મેયાન. ૨૧૮૦
 ફરેબો, ને ચારાઓ, ચુકિત કરોય,
 કમંદ, ગુર્જ, નેઝાથી, નાહસ્તા ફરોય.
 દીલેરી નં કર, જંગ મારી ન ચાહ,
 જતું નહીં કદી કોહલું શેરોની રાહ.
 સુની જવાળ ગોદર્જનો એ હુમાન,
 પુકાર્યો લડાઈગાહામાં સિંહ સમાન.
 કહ્યું ગોદર્જને કે લડતો ન હમ-
 થકી, જેથી જાણતો ના આવેચ શરમ.
 પશનની દીડી જ્યારથી જંગ મગર,
 ચોરાવે છે તુરકોની જંગે તું સર.

તે લાદનની જગે અઝમાવેલો છે,
મને તે લડઈગાહ વખાણેલો છે.

તું કહે છે તે હોયળી ખરૂં ને અગર,
ને એ વાતે મોટઈળી માંગે મગર.

ચુટી કાઢ તું એક તારી સેપાહ,
જે આવે મારી સાંમે આ જંગગાહ.

ફરીખોઝ રાહાંમથી જંગ ઝખર,
મેં માંગી મીસાલે દેલાવર મગર.

ફર્યો હું બધાં અબુમનમાળી ખાસ,
દીલેરોથી આવ્યા ન કાઈ મારી પાસ. ૨૧૮૧

હતી બંદ ગોદઝથી જંગ નિદાન,
હતુ જે સમજવાને લાયક ન બ્યાન.

તુ છે તેજ, જંગ વખતે કેહેતો મગર,
કમાંભિ રલાલાને ખજરે કોહો પર.

તો એકવાર મુજથી તું આ જંગગાહ,
ગોરઝ લારીથી આવી લડ કીનેખાહ.

ઘણાં છે પીસર તુજ અરે નામવર,
જેણુ જંગે બાંધી અમોથી કમર.

તું એકને મોકળ જંગમા મારી આવ,
લડઈ કરવી હોય તો કરે દીલ કાંય?

કીધો બપહલવાંને એ માટેનો કયાસ,
જશે કોણુ જંગીથી લડવા તે પાસ.

દીલેરોમાંથી કાઈ ને શેરે મસ્ત-
ને, મોકળું છું શયુની સાંમે આ વખત.

ને હુમાં ને માર્યો જશે જંગગાહ,
તો તુર્કીથી આવશે ન કાઈ કીનેખાહ.

પીડાશે દુઃખે ૧પહલવાંનુ જીગર,
 ન આવશે શિતાબીથી લડવા મગર.
 સેપાહ નાહસી કોહે કનાબદ જશે,
 છુર આપણું, હાથે જંગમાં થશે. ૨૧૮૨
 ને જો આ સેપાહના દીલેરો તમામ-
 થી, ગુમ એકબી થાય તો જાય નામ.
 જશે દુટ્ટી જંગથી દીલેરોના દીલ,
 તો મયદાને થોભવાને કરશે ન દીલ.
 લલું એ ન એવોથી લડવું મુદામ,
 કમીગાહની રાહ બંદ કરવી તમામ.
 ધરી હાંમ જેથી, તે કરવાને જંગ,
 સેપાહ બાહાર પડશે જગાએથી તંગ.
 દીધો જવાબ હુમાનને કે તું જા,
 છે કામે નવો, તુંદ વાનોમા આ.
 અખાં ખોટી મુજ પાસે તુંએ જેવાર,
 તો જાણ્યું મેં છુપું ને આંહર તેવાર.
 નથી કોઇને દાંનાઈ તુર્કીઓ મ્યાન,
 પોતાનાજ ખ્યાલે બનેચ શાહમાન.
 તું જાણતો નથી જંગમા શેરે મસ્ત,
 ડુબવતો નથી કોહલીના લોહીએ દસ્ત.
 બીજું ખેંચી સફ એ સેપાહે મુદામ,
 ભિડાવી છે ગરદનો જંગમા તમામ.
 કરે જંગ કીનામા જો બેજ સાથ,
 તો ઘસ્તા રહે નામદારોબી હાથ. ૨૧૮૩
 જવું જોઇએ આગળ સેપાહે તમામ,
 કરવા જોઇએ એકકને અખમી મુદામ.

કે ફર પાછો તારી સેપાહમાં તું ખાસ,
 ને ગર્દન ઉઠાવ તારા સરદાર પાસ.
 ઘણાં તેર્યા લડ્યા ઇરાંનીને આવ,
 ન મુજ પાસે આવ્યા સિવા સર્દ હાથ.
 થશે જેથી મયદાંને જંગ તારૂં નામ,
 પીરાંથીબી ફળશે મુરદો તમામ.
 તો બોલ્યો અવાજે બુલંદથી હુમાન,
 છે સદરિ કેટલા ને ક્યાં પડુલવાન.
 કે ગેતીના શાહની મને વાત એક,
 આં મયદાંને જંગ ચાહ આવીચ છેક.
 ચાહે તખ્ત શાહી-જતો ના મગર,
 બે બાયે તો આતશથી પાછો ન ફર.
 કીનો, જંગ કરવા તુને ચાહ નથી,
 તોડે ગુલ, તો કાંટા વિના રાહ નથી.
 ન શેર મર્દ ઇરાંની એક તારી, સંગ,
 કરે જે સેપાહ સાંમે મુજ સંગ જંગ.
 ફેરવવાને ચાહે છે ચારાથી બસ,
 બોળખતો બે હોયતો, ન ફરે ફસસ. ૨૧૮૪

લડાયકબી ગામેવરોએ તમામ,
 કહ્યું ગોદરખને નથી ઠીક કામ.
 અમોમાંથી મયદાનમા એક ખાસ,
 મોકળવો ઘટે છે તે જંગીની પાસ.
 જઈ બાહાર કાઢ્યે તેના હોશ બાન,
 તુરક મુખ નબળા છે નાહીંમતવાન.
 કહ્યું એમ ગુલઝે કે આજે વખત,
 નથી જંગ તે સામે કરવાનો સખત.

ફર્યો થાકી વાતોથી પાછો હુમાન,
થયો ગુસ્સેથી સિંહ દેલાવર સમાન.

ફેરવ્યું હસી મોંદુ, સદાર પાસ-
થી, હોડયો સેપાહના ચોકીદાર પાસ.

માર્ગ ચાર જણને; ચઢાવી કમાન,
નિચે તેને ઘોડેથી નાંખ્યા મેદાન.

સેપાહના ચોકીખાંનો, દુરથી જેવાર,
જેયા તુર્ક જંગીના અખમો તેવાર.

ગયા નાહસી ત્યાંથી કરી ખુદ્દી રાહ,
ન આવ્યો તે સાંમે કોઈ જંગગાહ.

આવ્યો છેક ઊંચે બની ગોચા મસ્ત,
તેના શોરે નખળો થયો કોહ સખત. ૨૧૮૫

નેઝો સરની ચોખુટ ફેરવી રહયો,
કે વીસેહનો હુમાં ફતેહમંદ થયો.

તો પિત્તળની કર્નાયો વાગી મેદાન,
જે પાહાડેથી નેઝો અળકયો નિદાન.

ખુશીમાં દીલેરોએ તુર્કી સેપાહ,
મહા ને ફલક તક પુગાડી કોલાહ.

જે હુમાન ફતેહથી પાછો ફર્યો,
ચુદ્દે તેની તુન્દીથી ગમ કર્યો.

થયો શર્મે સરદાર ગમગીં અખર,
કીધો તુન્દી, કોધે, સીતમ તે ઉપર.

દીલેરોની શર્મે પસીનામાં તર,
મગર આવ્યો સંદાર એ ધ્યાન પર.

પેહેલ છે તેઓથીજ, રેડવાને ખુન,
થશે પાપ, બદ કામોનો રહનમુન.

પછી બેયું ગદ્દનકશોની ઊપર,
તેની જંગનો, કોણ આવેચ નઝર ?

ખીઝને યુદ્ધ પાસેથી હુમાનની લડાઈની માંગણી
કરવી અને તેને રજા આપવી.

ખીઝને ખબર થઈ કે હુમાન શેર,
આવ્યો તારા ન્યાગાન સામે દીલેર.
સેપાહની ફર્યા ડાલી ને જમણી પાસ,
ને માંગ્યો હરીફ દીલેરોમાંથી ખાસ. ૨૧૮૬
ન કોઈ જંગીઓમાંથી સાંભો થયો,
તો તાના ને તુંદીથી પાછો ગયો.
માર્યા ફઝોલ અસ્વારોમા ચારખી,
ફેક્યા ખાકમા રડતા ને ખવારખી.
આવ્યો મુની ગુસ્સામા ચિત્તા સમાન,
ફીધી તેજ ચુગાલ લડવા નિદાન.
દીધો હુકમખી જીન કરવા ઝખર,
તે હાથીની સુરતના ઘોડા ઊપર.
લીધું ફમી પેહેરી તે બખતરે જંગ,
ને બાંધ્યોખી શખરંગનો ખુબ તંગ.
ગયો ચુકિત ભર્યો પીદરની તે પાસ,
ફીધી જેથી વાતો બપાવાની ખાસ.

કહ્યું ગેવને કે અરે ઓ પીઠર,
 પ્રથમથીજ કહેલું ન તુને મગર ?
 કે થયેલો છે ગોદર્ઝનો હોશ કમ,
 નથી જોતો ? એમા છે જુદીજ રસમ.
 છે દીલ ડર ભર્યું, ને ખુને તર જીગર,
 તેના એટલા બેટાના ગમથી અખર.
 જુદાંબી થયાંતાં જોના તનથી સર,
 કપાયા લડછગાહામા સર જ સર. ૨૧૮૭
 એની સાબેતી કે તે તુર્કી દીલેર,
 દીલેરોમાં આવ્યો ગોયા કે તે શેર.
 ગયો નેજો લઇ હાથ ન્યાગાન પાસ,
 પોકાર્યોબી તે ગોયા મસ્તાનો ખાસ.
 છતાં એવી જે આં સેપાહ નામદાર,
 જેમાં જંગ લાયક હુનો ના સવાર ?
 કે જે તેને જાંચકી નેજા પર અરે !
 કળાબોની શીક મુરગ સમ કરે !
 કે અથે મેહેરબાં ખાપ ખાહોશ રાંક,
 ખભાં મુજ સેયાવક્ષી અખતરે ઢાંક.
 નથી એવો તે સંગ લડે, મુજ વગર,
 ને કાઢે તેની ગર્દ તેવો બશર.
 કહ્યું ગેવે ચાલાક અથે મુજ પીસર,
 મારી વાત પર તું ઝરા કાન કર.
 કહ્યું તુને કંઈ વાર, તેજી ન કર,
 ન કહે બદ સુખનબી તું ગોદર્ઝ પર.
 તે દાંનાનો દાંના ને હોશીયાર છે,
 સેપાહ નાગેવરનોબી સરદાર છે.

તે પાસે સવારો છે જંગી મુદામ,
 છે હાથીથી લડવાને લાયક તમામ. ૨૧૮૮
 કહયું કેઇને લડવા ન તેથી અવલ,
 જવાનીએ કીધો તુને કમ અકલ.
 એવી રીતે ગર્દન ઉઠાવીને ખાસ,
 આંચો આસમાં ફોડી તું મારી પાસ.
 ન એ કામે તુંથી હું મલતો! નિદાન,
 ન મુજ પાસે કરતો એવું તું બયાન.
 કહયું બેઝને કે અગર માફ કામ,
 ન ગણ્યો, તો ચાહતો નથી માફ નામ.
 કમર ખાંધેલો જાઉં સરકાર પાસ,
 કરે હાથ હોમાનની જંગ પાસ.
 માર્યો ઘોડો મોંહ ત્યાંથી ફેરવીને ખાસ,
 અને આંચો ફોડી તે ગુદર્જ પાસ.
 દીલે દુખી જઈને સેતાયશ કરી,
 કેહવા માંડી વાતોખી સર્વે ખરી.
 ઓ શાહે જહાંના દીલેર નેકબખ્ત,
 હરેક કામે ખાહોશ જેખાએ તખ્ત.
 તુંથી એક અબચેખી બેઉય અગર,
 હું દાનાઈમા ચાહે નાનો મગર.
 બનાવ્યો ચમન, જંગગાહને ઝખર,
 કીધું કીને તુકેના ખાલી જગર. ૨૧૮૯
 દીવસ સાતમો પાસે આવ્યો તમામ,
 છે આરામ દીન રાત, કંઈખી ન કામ.
 ન શમ્શીર દીલેરાની ખુરશીદે બેઈ,
 હવા પર ઉડીખી નથી ગર્દ કેઈ.

વધારે અભયખ તો એ કે સેપાહ-
 થી, એક તુર્કી બદ બખ્ત ને શુભ રાહ-
 આવ્યો, ગોયા ને કીના સાહેબે, ખાસ,
 મોકળ્યો તે સુઝીનો કરવાને નાસ.
 અને લાવ્યો પાસેથી તુરાં સેપાહ,
 બને જેથી તુજ હાથ પર તે તબાહ.
 આવ્યું ફદે ગોરખર તેં છોડી દીધું,
 ન માલુમ એમા ધ્યાન તેં શું કીધું.
 શું ધારેય તેનું ખુનખી લીલ વગર-
 કરવે, પીરાં જગે ન આવતે મગર.
 ન ધાર એમ, પણ લેતે કીનો દબલ,
 ને મયેદાંને લાવતે સેપાહને અવલ.
 ધોયાય મેંખી હાથેને લોહીએ બખર,
 તેનાંથીજ લડવાને બાંધીય કમર.
 રખા દે મને પહલવાં તું જો ખાસ,
 તો બજી મસ્ત ચિત્તા જેવો તેની પાસ. ૨૧૬૦
 હવે ગેવ સદરિને કહે તું એ,
 કે સ્યાવક્ષ જંગીના હુશ્યાર જે.
 કોલાહ રૂમો બખ્તર મને દે હરેક,
 જેના બદ અને ગાંઠ છોડી દરેક.
 સુની વાત શુદહે તેની તમામ,
 તથા બેઈ હુશ્યારી અઝલ ને હામ.
 ખુશીથી દોઆ તે ઉપર કીધી સખ્ત,
 કે તુથી ન ફરતું કદી તારૂ બખ્ત.
 બેઠો બ્યારથી જીને ચિત્તાની ખાસ,
 છે બંધ સિંહ મગરના લડાઈથી સાંસ.

ન કોઈ રીતે રહેશે તું આરામમાં,
 છે આગળ તું હર જંગ હર કામમાં.
 હરેક જંગમાં તું બને છે દીલેર,
 હરેક જંગમાં ગા ફતેહમંદ શેર.
 નઝર કર કે તે સંગ તું જંગગાહ,
 ફતેહ પાંમશે કે? પછી જંગ આહ.
 રીમન છે હુમાં બદ કુનશનીનો જે,
 લડાઈમાં બખ્તર તળે પાહાડ છે.
 જવાં છે, નથી ક્યું આંસમાન સર,
 નથી જેથી પર્વાબી તનની મગર. ૨૧૯૧
 તું થોભી જા, ચિતો લડાઈનો તદન,
 હું મોકળું છું જંગે ગરજતું ગગન.
 કરાં સમ તીરો પાડશે તે ઉપર,
 સીવી લેશે પેલાદીબી ટોપ સર.
 કહયું બેઝને કે અરે પહલવાન,
 હુનરમંદ હોવો બેઝયે, જંગી જવાન.
 ન બેઝો મને હોય જંગે ફરદ,
 તો બેવોબી બેઝયે નવેસરથી ખુદ.
 જમીં ખુદી જંગે પશન સારી જસ,
 નહાં પીઠ કોઈએ દીઠી જંગ દીવસ.
 કે લાયક નથી મારે જવવું અગર,
 બીબાઓથી કમ હોયે બે મારો હુનર.
 ફેરવશે મને તું એ વાતે અગર,
 કે હોમાંથી લડવા ન તું જ્યાલ કર.
 તું પહલવાં ની ફર્યાદ શાહથી કરશ,
 કમરબંદ ને કોલાહ કદી ના ધરશ.

હસી પડયો ગુદર્થ થઈને ખુશાલ,
 થયો સીધો એક સીધાં સર્વ મીસાલ.
 કહયું જેવ છે ભાગ્યશાળી અખર,
 જે રાખે છે તું જેવો બાહદુર પીસર. ૨૧૬૨

મુખારક તે દહાડો સદા રહેજો યાદ,
 કે જન્મ્યો બીજન માદરે પાકઝાદ.
 લડાઈમા બે દસ્ત ખોલ્યા તેં મસ્ત,
 થયા બંદ જંગથીબી ચિત્તાનાં દસ્ત.
 રઝા દંડી હું હુમાંની જંગે અણુન,
 બને તુંજ નેકે અખતબી રહનમુન.
 કે નામે ખુદાવંદે ગેતી તમામ,
 ફતોહમંદ દીલ્લેરોના શાહથી મુદામ.
 કે આં અહરીમન તારા હાથે મરે,
 કુશીશ કરજે, હોકમ ખુદા બે કરે.
 કે પુશ્તેપીરાં જંગમા દુટી બયે,
 ન શર્મેની કોશેશ, ન નામે મળકાય.
 તે અખતર, કહુચ જેવને એમ કે,
 જે માંગે છે બેઝન તેને આપી દે.
 થશે બે તેપર તું ફતોહમંદ ખાસ,
 ઘણી પાંમશે આખરૂ મારી પાસ.
 વધારશ હું ફર્હાદ જેવથી સંરસ,
 સેપાહ, ગજથી, તખ્ત, કોલાહથી બસ.
 બપાવાએ કીધું નબીરાથી ખ્યાન,
 નબીરો, કે જે ફાંના ને ચુકિતવાન. ૨૧૬૩

પેચાદો બની ઘોડેથી ને ઝમીન-
 ચુમી, કીધી ન્યાગાંન પર આફરીન.

ખોલાવ્યો. પહલવાંને જેવને તુરત,
 કીધી વાતો તે જવાંનની હર સુરત.
 અને યાદ બખ્તર તે શાહી કીધા,
 જે જંગ માટે બેઝને માંગી લીધું.
 દીધો બેટાએ ખાપને એ જવાબ,
 સમજ પહલવાંને ઝમાના શીતાબ.
 એકજ મારો છે હોશ, જીવ, ને જહાન,
 નથી સુચ્છ મુજ આંખમાં તેનો જાન.
 ન આહતો જીદો, પારંથી આ અશમ,
 મોકળવાનેખી ભારી અરદાહને દમ.
 કહયું ત્યારે શુદર્જે અવ મહરબાન,
 નહીં કર એને માટે એવું તુ ધ્યાન.
 ગમે એવો નવજવાંન બેઝન ઠરેચ,
 હરેક કામે ડાહપણુને આગળ ધરેચ.
 ખીજી એ કે છે આય જંગનું મેદાન,
 ને ધોવી છે અહરીમનેથી નેહાન.
 આવ્યા કીને સ્યાવક્ષમાં હુકમે શહ,
 સગઈ પર ઘટે છે ન કરવી નિગાહ. ૨૧૯૪
 ફલકથી પડે તેગે પોલાદ ગર,
 ન કરવી ઘટે તોખી જીવની ફીકર.
 ન દાલ તેનું તોડવું લડાઈથી ખાસ,
 નહીં લાંકવી તેની કીર્તિની આસ.
 ધરે છે જે સુસ્તીનો ધધો જવાન,
 અકલ ગુમ તેની, સિયાહ તેનો જાન.
 મલ્યો જવાબ એવો, ન ખાહનું રહયું,
 તો બેટાને સમજવાનું મન થયું.

કે વારે કદી તેને જંગથી. મુદમ,
 કહે બેટો, નાંખેય શરમમાં તું નામ.
 ગદગ્ધને 'કહે ઓ જહાં પહલવાન,
 જો આપણાં જીવે છે લડાઈનું મેદાન.
 તો ચાહતા નથી ગંગ, ફર્ક, સેપાહ,
 કે ના શર્મા, સરદાર, ના હુકમે શાહ.
 આગ્યો છે જો મુજ સામે ભારી દીવસ,
 તો કાં તે પોતાનો દીએ જાન બસ.
 છે હથારો ક્યાં, જો તે ચાહે છે જંગ,
 કાં બખ્તરને માંગે, જો છે તેની સંગ.
 કહયું તે લડાયેકેબી આપ પાસ,
 કે મુજને નથી તારાં બખ્તરની આસ. ૨૧૬૫
 તું સમજે છે એવું કે જગમા તમામ ?
 કરેય તારાં બખ્તરે પહલવનો નામ ?
 હો બખ્તર ન સ્વાવશ્યનું જંગ મુકામ,
 તો પાંમતાં ન જંગી શું કીર્તિ ને નામ ?
 માર્યો તેણે ઘોડો, કણેથી સેપાહ,
 કે આવે સેપાહમાંથી તે જંગ ગાહ.
 ગયો ફોજ સામેથી ચાલી અગર,
 દીલે ગેવ ગમથી બળ્યું તે બિપર.
 પાડી ખુન પસ્તાયો તે દીલને ગમ,
 જો ફરજના કેવાં દરદો અલમ.
 બિડાળ્યું તેણે આંસમાં તર્ક સર,
 ખુને લયું દીલ, દરદો અખમી જીગર.
 કહયું દાદગરને ઓ ગેતી પનાહ,
 મારાં અખમી દીલે તું કરજે નિગાહ.

ખીઝન મારે દીલને જલાવતો ન તું,
 મારાંજ આંસુઓથી છું કાઢવમાં હું.
 બખશજે મને પાછો યા રખ તું બસ,
 ફેરવજે એના જીવથી પુરો દીવસ.
 આંચો ગમ લયાં દીલે તે નામવર,
 જવાં બેટાના કામે, દીલ ખુને તર. ૨૧૮૬
 કહ્યું દીલથી, દુઃખી નકાંમો કીધો,
 તેનો બોલ કાં મે ન માની લીધો.
 હુમાંથી જો પુગશે ઝરર તેને સર,
 તો શું કામના, તેગ, બખતર, 'કમર,
 રેહવશ રજો ગમ કોધ લયોં ઝખર,
 દીલે આરજી, આંખે આંસુઓ તર.
 દોડયો ગર્દ સમ તે જગાએથી ખાસ,
 લડંબગાહમા આંચો તે બેટાની પાસ.
 કહ્યું, કાં હમોને તું દુઃખી કરેય,
 ધીરજની જગે કાંચે તેજી ધરેય.
 કુંકારેય સિયાહ સાંપ જંગમાં ઝખર,
 ન ઊડા જો દર્યાથી આવતું મગર.
 ને ત્યાં વેર ઝળકી રહેય માહેતાખ,
 કે જ્યાં વેર છુપ્યો રહેય આફેતાખ.
 ધસે છે હુમાં તર્ફ હમણાં અગર,
 ને ફેરવે છે મારા હુકમથી તું સર.
 અકલથી પોતાનીજ ચાલે છે તું,
 ન જાણતો કે આવશે પરીણામ શું?
 કહ્યું ખીઝને કે ઓ બાહદુર પીદર,
 ફેરવ દીલ ન સ્થાવક્ષને કીને ઝખર. ૨૧૮૭

ન કાંસાં કે લોહાંને હુમાન છે,
 ન છે મસ્ત હાથી ન શયતાન છે.
 હુંબી જંગી છું, જો તે છે જંગી નર,
 ન તેથી હઠીશ તારાં બખ્તે ઝખર.
 સ્રીવ! હોય લખેલું નસ્રીબે દીગર,
 છે જીંદગી ખુદાનાજ હાથે મગર.
 બને બન્યાતું, માટે દીલને તું ગમ-
 માં રાખી, ન ગમગીન થા દમ બ દમ.
 સુની વાત . જો તે પીસરની દીલેર,
 કમર જંગની બાંધેલો ગોયા શેર.
 બિતરે નિચે તેજ ઘોડેથી તે,
 દીધો ઘોડો બખ્તર સિયાવક્ષના જે.
 કહ્યું જંગની છે જો ખાહેશ અગર,
 ને ફાવે છે ઈચ્છા તારી અકલ પર.
 તો થા સ્વાર આ તેજી ઘોડા બિપર,
 કે બેસી ફરે કુલ ઝમીં તું અગર.
 તે હથ્થારો આ કામ આવી જશે,
 તુને જંગ જો અહરીમનથી થશે.
 ઘોડો બાપનો જોયો કદમોની પાસ,
 તુરત આવ્યો પોતાના ઘોડેથી ખાસ ૨૧૯૮
 પેહલુ બખ્તરે સિયાવક્ષ નામવર,
 તેનો ગાંઠ વાળ્યો કમરબંદ પર.
 થયો શાહી ઘોડા બિપર સ્વાર મસ્ત,
 કમરબંદ બાંધી લીધો ગુઝ દસ્ત.
 લીધો એક દુભાખ્યો, સેપાક દરમેયાન,
 સમજતો હતો ખુબ તુર્કી ઝખાન.

આબ્યો દોડતો ગોયા ચિતો ઝખર,
 સેવાવક્ષના કીનામા ખાંધી કમર.
 આવી લાગો બેઝન ને હુમાન પાસ,
 બિછળતો દીઠો પાહાડ પોલાદી ખાસ.
 હતું મયદાં રોશન તેના બખતરે,
 હતો નિચે બખતરની હાથી ખરે.
 ફર્માબ્યું જેથી તે દુભાખ્યાએ ખાસ,
 પુકાર એક માર્યો તે ખદગુમાં પાસ.
 તું ફર પાછો, માંગે લડાઈ ને ચાર,
 કારણ તુંથી લડવા છે બેઝન તોયાર.
 કહ્યું કે અરે જંગ નેયલા સવાર,
 કાં ફેરવે છે ઘોડો તું મયદાંને ચાર.
 અક્રાસ્યાબથી આયો પુરાઈ કાજ,
 છે શ્રાપોને લાયક તુરાંમા તું આજ. ૨૧૬૬
 બદી કીનાના બીજ રોપનાર તુજ,
 તુરાંમા ને હોય તો ગુનેહગાર તુજ.
 ખુદાના શુકર, ને ખુદાની પનાહ,
 કે મુજ સાંમે લાબ્યો તુને જંગગાહ.
 ફેરવ તેજ ઘોડાની પાછી લગાસ,
 કે બિછળે છે મુજ લોહી કીને તમામ.
 પસંદ કોઈ જગા તું લડાઈની કર,
 લડવા ખીણ, મયદાં, કે કોહની બિપર.
 ચાતો આય બેતર્ફી લશ્કર મેયાન,
 તું આવ નામ કીર્તિને માટે નિદાન.
 બુએ દોસ્ત દુશ્મનો જ્યાં તું તણે,
 બહાદુર તુને બાહદુરોથી ગણે.

એવું સમજી હુમાન હસ્યોખી સખત,
 જવાબ એમ દીધો કે અય પુરાં બખત.
 થયો છે તારાં તન ઊપર તું નચિત,
 ધતાયું છે તન તારાં સરથી ખચિત.
 એવી રીતે મોકલું તુને ફરિયાજ મહાય,
 કે થાય જેવ દુઃખી, ગળાતોખી બાય.
 કર તારાં સરને જુદુ તનથી હાલ,
 કીધા કંઈ દીક્ષેરો તખાહ, તે મીસાલ. ૨૨૦૦
 હતા ગોયા મુજ હાથમાં તે તિતર,
 જેને બાઝ ખેંચે છે સર્વને સર.
 કે ખુન ટપકે આંખે, કરે છે પુકાર,
 તોખી દુખી પર લોહી ચુસે અપાર.
 શું બપતું તું આવ્યો છે જો રાત થઈ,
 હવે જા સિયાહ રાતનો લાભ લઈ.
 હુખી જાઝી છુ ફરિયાજમા મારી ખાસ,
 જવશ ખાંમદાદિ હું સરદાર પાસ.
 અને ત્યાંથી ગર્દન ઉઠાવી અપાર,
 આવશ તુંથી લડવા બની ને તયાર.
 દીધો જવાબ ખેઝને કે જા નિદાન,
 પીઠે તારા ખાઝો ને આગળ શેતાન.
 કે કાલે જો તું આવશે જંગગાહ,
 ન જોશે તુને પાછો શાહ ને સેપાહ.
 કરશ તારૂં સર તેની જગ્યાથી દુર,
 ન આવશે સેપાહનો વિચારજ અરૂર.
 પછી ત્યાંથી મોંઢાં ફેરવ્યાં નિદાન,
 ગયા છોડી રાતે લડતું મોદાન.

ગયા છાવણીમાં પોતાની તે ખાસ,
અને આવ્યા તેઓ પહલવાંને પાસ. ૨૨૦૧

પસ્તાવાને દુખથી સુતા રાત ભર,
લડઈ માટે દીલથી હતાં નાસખર.

ઉઠાવ્યું સફેદીએ પાહાડેથી સર,
જણુઈ ના સિયાહ શબની દામન અગર.

ભીડી જંગ દુશ્વારો હુમાન ખાસ,
કીધી વાત સર્વે તે પીરાંન પાસ.

મેં તેયોં બેઝન, બેવનો જે પીસર,
તૈયારી કીધીય જંગની રાત ભર.

સેપાહથી દુલાખ્યાને લીધો મગર,
બેસાડયો તેને લાલ ઘોડા ઉપર.

આવી લાગો ઠેરવેલી તે જંગગાહ,
અને રાખી બે આંખો બેઝનની રાહ.

આવ્યો તુર્ત બેઝનખી દોડી તેવાર,
દુલાખ્યાની સંગ જંગનો ઉસ્તવાર.

ને ખાંધી શબઆહંગની પીઠે તંગ,
આવ્યો જંગી ચિ-તો, પુકારીને જંગ.

પહલવાની બખ્તર સજેલ ઝખર,
ઝળકતું હતું શાહી કોલાહથી સર.

કહયું એમ હુમાનને અય ગમાર,
ગયાવી ગયો કાલે સર યાદગાર. ૨૨૦૨

ઉમીદ આજ છે મારી તેજે ઝખર,
કરશ તનથી બુદ્ધ એવી રીતે સર.

થશે ખુને કાદવ તારાં, ખાક પર,
સમજ વાત આં તારાં દીલમા મગર.

હરણને કહ્યુંય મસ્ત બકરાએ ખ્યાન,
 થયું હાય ગમ એવું તાઝું મેદાન.
 છુટે મારો પગ ફાંદાથી બેગુમાન,
 જવશ ત્યાં ન હું, સોંપુ તુને મેદાન.
 હુમાને કહ્યું આજ ગેવતુ મગર,
 થશે ઝખ્મા દીલ જંગી બેટા વગર.
 તું લડશે કનાબદના કોહની ઉપર ?
 યા રમખદના જંગલે લડશે અગર ?
 કે આવશે મદદમાં નહીં કોઈ દૂર,
 ધારી દેવા ઇરાની, યા કોઈ તૂર.
 કહ્યું બેઝને ક્યાં સુધી કરશે ખ્યાન ?
 ગમે તે જગે કર લડાઇનું ધ્યાન.

બીઝનની હુમાન સાથની લડાઇ અને હુમાનનું
 માયું જતું.

ઉઠી ગઈ, માર્યા બે ઘોડા નિદાન,
 ને ચિલ્લાએ ખેંચી લડાઈની કમાન.
 ઉઠાવ્યાં બે ખુનીએ સર ગોયા માહ,
 થયા એવા કીનાવરો કીને શાહ. ૨૨૦૩
 કનાબદના પાહડેથી દોડ્યા તે બાહાર,
 ઉઠાવ્યાં સરો તર્ફ મયેદાં તેવાર.

ગયા તેઓ એવાંતો મયદાન ગમ,
 કે માણસના જોયાં નહીં ત્યાં કદમ.
 ન કરતા ગીધો આંસ્રમાંથી ગુઝર,
 કદમળી ન જ્યાં રાખતા શેરેનર.
 સેપાહ જેથી, ચારો કે ફર્યાદરસ,
 તેઓ પાસે કોઈ જણાંતા ન બસ.
 કીધા કઓલ કે આં દુભાખ્યાઓ સાથ,
 નહીં ભીડવી કોઈએ અદાવતની બાથ.
 બચે આપણાંમાંથી કોઈનો જન,
 દુભાખ્યાને મારે ન કીના મેયાન.
 કે જેથી તે શાહ પાસે જુદે કે નેંક,
 ઝમાનાની ગર્દીશનુંબી કહે દરેક.
 ચલન શું તેઓના, કેવી જંગ થઈ,
 ચલાવી કેવી જંગમા ચાલ, જઈ.
 કહી, નિચે ઘોડેથી આવ્યા મુંદામ,
 ને બખ્તરના બદોને બાંધ્યા તમામ.
 લડાયેક ઘોડે લડાયેક સવાર,
 કીનામા કસી તંગ પથર અપાર. ૨૨૦૪
 કે બાંધ્યાં ઝીનોળી ઘોડાઓ બિપર,
 હીલેરે, કીના ગુસ્સા ભર્યે જીગર.
 કમાનો કીધી ઘટતી રીતે તૈયાર,
 પડ્યા જંગ મયદાનમા તેજવાર.
 ખદંગી તીરે, નોકે પોલાહ ગર,
 ને મળતા કમાં ના છેડા એક હીગર.
 હતા જેટલા તીરે તે ફેંક્યા, ફરી,
 ને નેઝાથી લડવા તૈયારી કરી.

ફર્કા ડાલી જમણી ફેરવતા લગામ,
 નેઝા પાણીદારો, ને ભાલા તમામ.
 થયાં બખ્તરો પુર્જે પુર્જાળી સખ્ત,
 તું જો, કેાંણોં બર્ગશ્તા છે દાહડો બખ્ત.
 થયાં ખુલ્લાં ગર્મીથી મોંહ સિંહ માસાલ,
 જણાઈ અરૂર, આખો આરામે હાલ.
 તો થોભ્યા, અને ખાધો દમળી અખર,
 ને નાખ્યું પાણી 'તેઝ આતશ ઉપર.
 પછી લીધી દાલો, ને તલ્વારો તેઝ,
 તું કહે કે હતો તે દીવસ રસ્તખેઝ.
 પડે સિયાહ વાદળથી વિજળી અથાગ,
 સળગતી હતી ટોપ તલ્વારે આગ. ૨૨૦૫
 પોલાદ રકાપનારીથી ઉપોલાદ તેઝ,
 ટકીના, બની અખમથી રેઝ રેઝ.
 અખાટાઓ શમ્શીરના ગોયા આગ,
 વરસતા દીલેરોની જંગે અથાગ.
 ન કોઈ ખુન રેડવા ફતેહમંદ થયા,
 લડાઈથી દીલેળી ધરઈ નહીં ગયા.
 લીધા તેગની બાદ ગુર્જો મગર,
 કુદાવી લડાઈની હદથી અખર.
 કીધો તે પછીથી તેઓએ વિચાર,
 લડાઈમા બળને અજમાવા અપાર.
 ચાહ્યું જંગમા નામ કરવા અગર,
 કે જિંદગી લે ઘોડાની પીઠથી નર.
 કમરબંદ ધરે હોય ઝોરેમંદ જે,
 કે ઘોડેથી ખેંચી નિંચે નાંખે તે.

દીલેરેના ઝોરે પટા ને રેકાળ,
 કે જંગગાહે દુટવાને લાગા શિતાળ.
 જાહા ન થયા ઘોડેથી તે ઝખર,
 ફતેહમંદ થયા ના તેઓ એક દીગર.
 બિતર્યા નિચે ઘોડેથી બેહુ જાણુ,
 લીધા જંગથી દમ થોડીવાર પાણુ. ૨૨૦૬
 દુલાખ્યાઓએ ધર્યા ઘોડાઓ દસ્ત,
 અને બધે જંગી ગોયા શેર મસ્ત.
 ફરી થાકેલાઓ ઉભા થઈ ગયા,
 ને તઈયાર કુશ્તીબી લડવા થયા.
 સવારથી કીધો ખુરશીદે છાવ ન્યાં-
 સુધી, ડર ઉમીદે ખુની બેહુ ત્યાં-
 સુધી, લડવા લાગા તેઓ એક દીગર,
 કીનાથી ફેરવ્યું ન એકેબી સર.
 સુકાયાંમી મોહુ, તન પસીનાથી તર,
 મુરજ તાપથી, રંજથીબી ઝખર.
 તે જંગ્યાએથી લઈ રઝા એક દીગર,
 ગયા દોડી પાણીના ચશમા બિપર.
 બિઠયો ગમગીં બેઝન, પીતું ન્યાર આળ,
 કીધો યાદ નેકીનો સાહેબ શીતાળ.
 ધુંજયું દર્દે તન, ગોયા તુફને ૧બીદ,
 થયું જાન ખ્યારાથી, દીલ નાબીનીદ.
 કહયું એમ દાવરને યા કીરહેગાર,
 તું જાણે છે માફ છુપું આશકાર.
 જુએ દાદ બે જંગ હંગામમાં,
 તથા મુજ કીનો લેવાના કામમાં. ૨૨૦૭

તો બળ મારૂં તોડતો ના મારેથી આજ,
 નિગેહમાં થજે તું મારા હોશ કાજ.
 હુમાં કાગ સમ આયો અખમી જગર,
 સિયાહ થયેદો દહે, દીલે સખત તર.
 આવ્યા અખમીઓ પાછા જંગ દર્મેયાન,
 જિતયાં લડાઈમા ચિત્તા સમાન.
 કરવા જે ર લાગ્યા એકક પર ચકીન,
 ધસા તો કળી આ, કળી તે, અમીન.
 હતો હુમાં બેઝનથી તાકાતે સખત,
 હુનર અયેમ થાયે, ફરે જ્યારે બખત.
 કરા જોયાં હર રીતે તાકાત ફંદ,
 મગર દાવ ફાવ્યો ફલકનો ખુલંદ.
 માર્યો બેઝને હાથ, ચિ-તો અખર,
 ને લંગાવી ચુંગાલ પગથી તે સર.
 ધરી ડાલે ગદન, સીધે હાથ રાન,
 કીધી ૧સાંધણી પીઠ વાંકી નિદાન.
 તેને ત્યાંથી જાંચકી પટક્યો નિદાન,
 નાંખ્યો ખંજરે હાથ વાની સમાન.
 તેને દાંબી, તનથી જુદું કીધું સર,
 ને ફેંક્યો ગોચા એક અઝઠાડ અખર. ૨૨૦૮
 પછાડ ખાકમાં લાગો ખાવા હુમાન,
 નદી થઈ ગોચા લોહીની તે મેદાન.
 દીકું બેઝને તેનું હાથીનું તન,
 પડ્યું હોય ૨સરવ સીધું ગોચા ચમન.
 ફર્યો ત્યાંથી હેરત બની સખત ખાસ,
 કચું મોંદુ ગેતીના સાહેબ પાસ.

કે રે ઓ અમી ને અમાંથી સરસ,
 હું બોલનારાના પાક બાંધી સરસ.
 તું તે, કે સિંવા તું ન કોઈ ખુલકેશમ,
 નથી કરતી એ કામે અક્કલથી કામ.
 નથી મુંજમા યુક્તિ, કે હું નર તમામ,
 નથી મુંજમા હાથીથી લડવાની હામ.
 મેં કાપ્યું છે સ્યાવક્ષનાં કીનામા સર,
 ને સી-તેર કાકાના ખુનમા અખર.
 રવાન મારાંનો બંદો, એનું રવાન,
 સિંહોથી પિખાળે એનું તન નિદાન.
 પછી બાંધ્યું ઘોડાના જીનથી તે સર,
 ક્રીધું ખાકમા ખવાર તનને મગર.
 છુટેલાં ઓઝારો, ટુટેલો રકમર,
 શરીર એક તરફ તો બીજી તરફ સર. ૨૨૦૬
 અમાનો છે સર્વે ફરેબો દેનાર,
 મુસીબતમાં ક્યાં દાદનો છે લેનાર ?
 અમાનો નથી તેના કામો સમાન,
 ઘટે ના તેને દીલ દેવું નિદાન.
 થયું કામ હુમાનેવિસેહ . તખાહ,
 તો હોડયા દુલાખ્યા બેતર્કી સેપાહ.
 ગયા સીફત કરતા તે બેઝનની પાસ,
 ગો મુર્તિ ચીની પાસે બ્રાંહમણે ખાસ.
 કીધી બેઝને જંગગાહે નિગાહ,
 સેપાહ તુર્કીથી બેઈ જવાની ન રાહ.
 કીધો માણસો તે લયકરનો ઝર,
 કે પડશે બે તેમણે એ કામે ખખર.

તો આવશે પહાડ જેવા લડવા તેવાર,
 હતો ના તે ટોળાંથી લડવાને ત્યાર.
 હુમાં હાથ વાવડો સિયારંગ હતો,
 અને સ્વાર ખીદરંગ ઘોડે થતો.
 જેથી બખતરે સેયાવુગ કાઢી દઇ,
 ને બખતર તે હોમાનનું પેહેરી લઇ.
 બેઠો હાથી સુરત તેન ઘોડે જઇ,
 ને ઝુડો તે સરદારનો હાથ લઇ. ૨૨૧૦
 અને ત્યાંથી ચાલ્યો કરી આફ્રીન,
 બુલદ બખત પર, ને મુંબારક ઝમીન.
 એ જોઇ ખાધો હુમાંના સાથીએ ડર,
 બની એવી પોંહચી જો સરદાર પર.
 ન ડર હાંનિથી, એમ બોલ્યો બીઝન,
 અમો વચ્ચે છે એજ નસીહત વચન.
 હવે દોડ તું તારાં લશ્કરની પાસ,
 કહે તેઓને મારેથી જોયું ખાસ.
 દુભાળ્યો ગયો, બીઝન આવ્યો નિદાન,
 કનાબદને કોહ, બેચી ચિલ્લે કમાન્દ
 હવે જ્યારે દુરથી પેલા દાંડબાન,
 તે સરદાર તુરકીનો ઝુડો રસનાન.
 જોયો, કે ઊઠ્યા ચોકી પરથી તે વાર,
 અને બહુ ખુશાળીના કીધા પુકાર.
 દોડાવ્યો તુરત સાંઢણી એક સવાર,
 પીરાં પાસે ધુવાં મીસાલે અપાર.
 કે હુમાં કતેહમંદ તે શાહથી,
 હયાં આવે છે દેડી લડઇગાહથી.

પડયો ઝુડો ઊઘો દીલેરે ધરાન-
 નો, ખુન ખાકમા ગર્ક છે તન નિદાન. ૨૨૧૧
 પુકારોળી કીધા તે ફર્યોજે ઝખર,
 કીધા કાન 'સરદારે હુમાન પર.
 ખુશી કેવી? લાવશે કઝાતું રૂદન,
 વરસશે કરાંનોળી વસાદ તન.
 આવ્યો તે દુલાબ્યો તુરક ફરમેયાન,
 જે દુશ્મનથી બેયું, કાંધું તે બયાન.
 બે પીરાનને આ તુરત થઇ ખખર,
 થયો દબદબો શાહી, કાળો ઝખર.
 રૂદનના થયા શોર તુર્કી સેપાહ,
 દીલેરોએ સર પરથી ફેંકી કોલાહ.
 સિયાહ ગેતી થઇ, ના હતી રોશનાંઈ,
 ન બુક વાતે આવ્યું પરિણામ કાંઈ.
 હતી રોશની તે સિયાહ થઇ મુંદામ,
 અવ્યાં સઉની આંખે અધારાં તમામ.
 બે બેઝન બે તર્કી સેપાહથી તમામ,
 આવો સાંચામા તખ્તે શાહના મુદામ.
 તુરત શેરે દીલ જંગી લશ્કર પનાહ,
 કીધો જેને ઊઘો તે ઝુડો સિયાહ.
 પછી ચોકીબાંનોએ ધરાં સેપાહ,
 દીઠો બ્યારે ઊઘો તે ઝુડો સેયાહ. ૨૨૧૨
 તો મોંઢાંને ફેરવી તે પહલવાન પાસ,
 કીધા પેલી ચોકીથી શોરોળી ખાસ.
 સવાર સાંઢણી ત્યાંથી કાસદ સમાન,
 તલાયો દોડાવ્યો તરફ પહલવાન.

ફતેહથી બીજન આવે છે શેરે નર,
 લાવ્યો છે નિચે સિયાહ ઝુંડાનુ સર.
 હતો ગેવ રડતો દીવાનાઓ સમ,
 ને દોડતો પુકારતો હતો ચારો ગમ.
 ને શોધતો તે જંગી પીસરની ખબર,
 ખુશીમાંબી કરતો તે માતમ ઝખર.
 ખબર થઈ તેવાંમા જો બેઝનની ખાસ,
 ગયો તુર્ત દોડી તે ફરજંદ પાસ.
 પડી વાહલા બેટાના ચેહેરે નઝર,
 કીધું ઘટતું, ઘોડેથી બિતરી મગર.
 નિચું સર નમાવ્યું પડી ખાક પર,
 કીધી દાદગરની દોઆ સર બ સર.
 પછી તેણે ધર્યાં બગલમાં પીસર,
 અકલમંદ, ખાહૂર, જવાં, નામવર.
 ગયા ત્યાંથી ઝટ પાસે સદરે શાક,
 કે તારીફ કરતા તેની, લીધી રાહ. ૨૨૧૩
 દીઠો તેઓએ જો પહલવાં દૂર,
 ઘોડેથી બિતર્યાં નખીરો ઝર.
 ખુનેતર તે બખતર, ને સર ખાકતર,
 શિકારખંદે હુમાન જંગીનું સર.
 કે બખતર, ને સર, ઘોડો, હુમાંનો ખાસ,
 ધર્યાં લાવી સદરે ગુદર્જ પાસ.
 થયો એવો બેઝનથી ખુશ પહલવાન,
 કરે તે ઉપર જાણે કુર્બાન જાન.
 કીધાં શુકબી બાદ દાદાર પર,
 સિતારા સલા, બખતે બિદાર પર.

કહયું પહલવાંને ખજાંન્થીને ખાસ,
 કે લાવ તાજ ને પાદશાહી લીખાસ.
 જેની લોંચ ઝરની, ગોંદરનો ચિતાર,
 કમરખંદ અને તાજે, 'દર આખદાર.
 ઘોડા દસખી લાગ્યે ઝરીની લગામ,
 કમરખંદ ઝરી ખુખરૂ દસ ગુલામ.
 તે દાંને કહયું શેરે નર ઓ દીલેર,
 ન નાંખ્યોનો કોઇએ આ અઝદાહને રહેર.
 કરી દસ્તથી તેગથી ખુશ સેપાહ,
 અને તેયું છે તેં દીલે તુર્ક શાહ. ૨૨૧૪
 થયું બસિંહ જેવું જેથી લશ્કર તમામ,
 તેઓ નિચે ઘોડા કરેચ ધુમધામ.

નસ્તીહનનું રાખીખુન કરવું અને તેનું ખીઝનના
 હાથ ઊપર માયું જવું તથા ખંને લશ્કરનું
 એકમેક સાથ વળગવું.

થયો તે તરફ પીરાં ગુસ્સે ઝખર,
 કે દીલ ઝખમી રજે, ને આંખ આંસુ તર.
 દોડાગ્યો કોઇ નસ્તીહન ખાસ ખસ,
 કે અયે નામી પહલવાંન કુર્બાનસ.

ઘટે તેજ ચુંગલ જગમા કરે,
ન લાઇના ખુનથી ધીરજ તું ધરે.

ધરાંનીઓ પર તું શખીખુન કર,
ઝર્મી લોહીએ દરિયાવ જયહુન કર.

સવારો જા લઈ અકલમદ દસ હઝાર,
કમર બાંધેલા જગમા કીનેદાર.

કીનો લઈ શકે તું હુમાંનો મગર,
ને દુશ્મનોના લાવે છટકાંમા સર.

ધરાંની સેપાહ પાસ પોંડુએ જેવાર,
દોડાવજે તારી ફોજ મયદાં તેવાર.

કરશ હું એમજ, એમ કહે નસ્તીહન,
કરશ ખુનથી ધર્તી જેહુન તદન.

સિપાહ રાતે બે લાગ વિટયા નિદાન,
સવારોના જોશે બિછળ્યું મેદાન. ૨૨૧૫

દરેક તુર્કીઓએ તૈયારી કીધી,
તૈયારીથી ગરદન ઉઠાવી લીધી.

જ્યારે નસ્તીહન તે સેપાહ કીનેખાહ-
ને, લાવ્યો જો પાસે ધરાંની સેપાહ.

આવ્યો બાંમદાદે જગા એવી પાસ,
દીઠો ચોકીથી ચોકીદારોએ ખાસ.

કીધો જાસુસોની તરફ એક પુકાર,
આવેચ ફોજ તુરાંથી દોડી અપાર.

ખબર એ સુની જાસુસોએ જેવાર,
ગયા દોડી ગુદર્જ પાસે તેવાર.

કે ફોજ આવે છે વેહતાં પાણી સમાન,
નથી જેને ખોલવાની ગોયા ઝખાન.

શબ્દેશુનની હોએ રસુમ તે સમાન,
 તે હોય કેવી ? સદાર બાણેય નિદાન.
 સેપાહને તે પહલવાંને દીધું ફરમાન,
 કે બેદાર થઈ બાવો રચોશન રવાન.
 તમે સઉ કરો તેના આવાજે કાન,
 મળે ક્યોજ આવવાની કાંઈ નિશાન.
 બોલાવ્યો બીઝન ગેવનો તેજવાર,
 દીલેર જંગી શમ્શીરનો મારનાર. ૨૨૧૬
 કહયું તુજ સિતારો, મુરાદો, છે નેંક,
 દુટેય દીલે શત્રુ તારાં નામે છેક.
 જેવા બેધયે લે, મુજ પહલવાનથી,
 મારા નામી મદોને દરમેવાનથી.
 યા હુમ્લાની સામે ગોયા શેરે નર,
 દીલેરીથી તોડ આંસમાં તે બિપર.
 તો બેઝને લશ્કરથી ચુંટયા સવાર,
 લડાઈને લાયક દેલાવર હઝાર.
 આવી લાગ્યાં તે એક બીજાની બે પાસ,
 બે લશ્કર, કીનાવર લડાએક પાસ.
 તો ખેચ્યા દરેકે ગોરબ બીશુંમાન,
 જમી વાદળી ખાકની આંસમાં.
 ઉઠી ગઈ તે વાદળીથી સેયાહ,
 તો ઢંકાઈ ચેહરાથી તુરકી સેપાહ.
 દીડી બચારે 'સદારે ખાકે સેયાહ,
 કે ઢંકાઈ છે જેથી તુરાં સેપાહ.
 હુકમ કીધો ચિલ્લો ચઢાવા કમાન,
 ઉઠયા શોરબી ધર પકડના નિદાન.

કે ખીઝન ગયો નસ્તીહનની જો પાસ,
 દીઠો ઝુડો પીરાન વીસેહનો ખાસ. ૨૨૧૭
 કે એક તીર નસ્તીહનના ઘોડા પર,
 છુટો પોહળી છાતીના બેઝનથી ગર.
 જેના દર્દે પડ્યો તેનો ઘોડો ખાસ,
 કે આંચો ખીઝન નામવર તેની પાસ.
 માર્યો ઝુર્જ જેથી કોલાહલાર સર-
 થયું લેખાં વિન, આંચો છેડો અગર.
 પછી બોલ્યો ખીઝન ધરાંનીઓ પાસ,
 કમરબંદ કમર જેને બાધ્યો છે ખાસ.
 લેશે હાથ કંઈ, ઝુર્જો, તેગો વગર,
 કમાં તેની ભાંજશ તેના સર ઉપર.
 દેખાવે છે તુરકી પરીચેહેરા આમ,
 મગર જંગમા છે નકાંમા તમામ.
 દીલેરોએ પકડી દીલેરી અખર,
 અને ખેંચી શમશીર સહ્યે મગર.
 હવા કાટ પોલાદી રંગની થઈ,
 ઝમી લોહીના ઢ્યાં જેવી થઈ ગઈ.
 ગાયા હાથી મયદાંને એકક ઉપર,
 હતાં પડ્યાં તનથી જુદાં કીધાં સર.
 હતા તુર્કી બે ભાગ બાંધા અખર,
 ઘોડાઓ તણાં પગ તળે ખુને તર. ૨૨૧૮
 લડછગાહેથી, તર્ક તુરકી સેપાહ,
 ગયા નાહસી બાકી, ધરી પુઠે રાહ.
 ન જોયો પીરાંને, જો સાથે સેપાહ-
 બેરાદરને, તો થઈ તેપર જગ સેયાહ.

કહયું જાણુસોને કે આ જંગગાહ-
 થી, જાય સાંઢણી સ્વાર ઇરાં સેપાહ.
 પતો નસ્તીહનનો તે લાવે સવાર,
 ન તો મારી ખેંચશ જો આંખો બહાર.
 દોડાવ્યો સવાર સાંઢણી તે વખત,
 ગયો, જોયું, ને આવ્યો દોડી, તરત.
 પડેલો છે ત્યાં નસ્તીહન જંગગાહ,
 કે સંગ નામદારોની તુરકી સેપાહ.
 પડ્યોય હાથી જેવો વિના સર તદન,
 ગોરજથી છે જખમી ગુલી જેવું, તન.
 ને લઈ હયાંથી કે તે તરફ જંગગાહ,
 જોયા તુર્કીઆને પડેલા મેં રાહ.
 સુનાને પીરાં બિસ્કેરાઈ ગયો,
 તુરત હોશ સરદારનો કમ થયો.
 રૂમી ફાડ્યાં વસ્ત્રો તંજો મારી હાથ,
 કીધો શેર, ને હાય હાય સાથ સાથ. ૨૨૧૬
 પીખી નાખ્યા બાલો, અને રડ્યો આખ,
 કીધાં દૂર આરામ, ખાવું, ને ખાખ.
 કહયું કે આ ગેતીના દાદાર તું,
 છુપા લેદો જાણે છે ધાડ હું હું.
 તોડયું મારી બાજુનું તેં ઝોર સખત,
 સિયાહ મુજ થયાં છે સિતારો ને બખત.
 અફસોસ જંગી ને, સિંહો મારનારનો,
 લલા, નાજવાં, બાહદુર, અસ્વારનો.
 માયા જાનથી ઝયાદા ખ્યારો નિદાન,
 વીસેહગાંનો સરદાર જંગી હુમાન.

તથા નસ્તીહન જંગમા શેરે મસ્ત,
 થતો કોહલી સમ વાઘળી જેને દસ્ત.
 થોડીવાર રડયો, કહયું અયે સેપાહ,
 છે સુજ આંખે મેહેરો માહાળી સેયાહ.
 હવે કોંણુને મોકલીશ આં જંગગાહ,
 ચલાવવીજ પડશે લડઇમાં સેપાહ.
 વગાડીળી કનાયો ખાંધ્યાંળી 'કુસ,
 હવાં થઈ બહુ, ને ઝર્મી રઆબનુસ.
 કનાબદના પાહાડેથી નિકળી સેપાહ,
 ગઇ શૈશની ખુરશીદની ને મહ. ૨૨૨.
 નિકળ્યા બે પાહાડેથી સર્વે બાહાર,
 થયા મયદાંને જંગ માટે તયાર.
 વગાડી સનાઈ ઇરાં સદારિ ન્યાં,
 ચલાવી સેપાહ ને જગા લીધી ત્યાં.
 સેપાહ વચ્ચે કાવ્યાની ઝુઝો ધરી,
 બહુ શમ્શીરોને હુરોલે કરી.
 બધા નામદારો લડાયક તુરત,
 ઉભા નેંઝા લઈ, ગુર્જ ગાએ સુરત.
 બડી ખાંમદાદે તે ચાલી સેપાહ,
 લડી, ન્યાં સુધી થઈ ગઇ જંગ સેયાહ.
 કીધી જંગ એવી કે તેના સમાન,
 ન બાણુતાતા સદારિ કે પહલવાન.
 ફરી છાવણીમા પછી રાત વખત,
 સેપાહ બે લડાયક, કીને પુર સખત.
 આવ્યો ઇરાં સદારિ રયબદની પાસ,
 વિચારે થયું દીલ ન તેનું ખલાસ.

તે બોલ્યો કે આજે લડાઈ અપા-
કરી, કાપેલા છે તેઓના સર્દાર.
મગર ધારૂ છું કે હવે તે પીરાન,
દોડાવશે સવાર, તર્ક શાહે તુરાન. ૨૨૨૧
મદદમા લડાઈની આહશે સેપાહ,
ખબર હુંબી મોકલું તરફ મારા શાહ.

ગુદઝનું ખુસરૂ ઉપર મદદ માંગવા
માટેનું નામું.

કહયું નામાખરને બોલાવીને ખાસ,
છુપી વાત માગું છું કેહવા તું પાસ.
જે કરશે તું ઝાહેર, જે હોટો અંદ,
અબાં તારી લાવશે તારે સર ગઝદ.
કહયું નામું લખ એક નઝદીક શાહ,
તેને કરવા વાકેફ કામે સેપાહ.
લખાવ્યું, જે બન્યું તે ખુસરૂ ઉપર,
ને પીરાંએ કહેલી જે વાતો અગર.
ને ગેવને મોકલવું, ને દોસ્તી, મહર,
ને ફરતાં ફલકનાળી કામે અખર.
તેને દેવો પાછો જવાબ ગેવ પાસ,
તથા ડહયા, દાંન, દીલેચેને, ખાસ.

પછી પુઠે લશ્કરનું ચિત્તા સમાન,
 કનાબદ સુધી જવું લડવા નિદાન.
 પછી તેમણી જંગની તૈયારી મુદ્દામ,
 કીધું દીલને ઠંડું તે જંગે તમામ.
 તથા નસ્તીદુન ને લડાયક હુમાન,
 લખાવ્યું તેમા સર્વે પુરૂં બયાન. ૨૨૨૨
 લડાઈને દહાડેની બીજનની વાત,
 કીધું શું તુરક ગુર્જદારોની સાત.
 દરેક વાતો જે કે બનેલી મુદ્દામ,
 લખાવી તે નામામા તેણે તમામ.
 લખાવ્યું અક્રાસ્થાબ માટેબી ખાસ,
 કે લઈ ક્રઓજ આઠ્યો છે નદીની પાસ.
 ઓળંગશે તે જૈહુન નદીથી સેપાહ,
 ને આવશે ઇરાની સામે જંગગાહ.
 તો ટકશું ન સામે તું જાણેય મગર,
 ઓ ગેતીના વાલી, ઇરાં તાજવર.
 તું ખુસરૂં ને આવે સેપાહની પનાહ,
 ગણાંશે મુકી સરે મદાં કોલાહ.
 ને લખાવશે પીરાંન એખલોજ દસ્ત,
 મદદ શાહથી ચાહશે નહીં ફોજ મસ્ત.
 તો મળશે પછી તું શહાને ખબર,
 કરેય શું આ બદો, :તું બખ્તે ઝબર.
 બીબું એ કે, તે રૂસતમે દેવબંદ,
 લોહરાસ્ય ને અશકશ ઘણો હોશમંદ.
 જેના કામે નોકરને સર્વે ખબર,
 તું કરશે ફતેહમંદીનો શાહ મગર. ૨૨૨૩

થયું ખંદ નામું, થઈ મોહાર અગર,
 રૂમાંચું જેથી તેજ ઘોડા ઊપર.
 કે ખાંધી દીધું જીન શાહી તેવાર,
 ઘણું બીજા ઘોડાઓ કાઢ્યા બાહાર.
 કરી હુકમ તેડ્યો હજીરને નિદાન,
 હતો અંદક ડાહ્યા જેવો તે જવાન.
 કીધી વાત સઉ પદલવાનેબી ખાસ,
 તે હુશ્યાર ને જવાન બેટાની પાસ.
 ને બોલ્યો કે અય બેટા હોશ્યાર દીલ,
 તું કર તારૂ આ કામે બેદાર દીલ.
 બે કોઈ વખતબી મર્તબો મારી પાસ,
 તું ચાહે, તો હમણાંજ છે વખત ખાસ.
 જેવું તું આ નામું લીયે તેજ વખત,
 કે બ જોયા ઉડતી હવા જેવા સખત.
 દીવસ રાત આરામ કે દીલ વગર,
 શહા પાસે મુજ નામુ લઈબ મગર.
 વિદાય કરવા છાતીએ દાખ્યો અપાર,
 કે આવ્યો મુબારક પિદરથી તે બાહાર.
 રેપાહથી લીધા ખેશીઓ બે ઝબર,
 બેસાડયા તેને તેજી ઘોડા ઊપર. ૨૨૨૪
 ગયો આપના તંબુથી તે મગર,
 બદલતો ઘોડા મંજીલ હર દીગર.
 ઘોડા પર હતું ખાવું, આરામ. ખાબ,
 શું રાતે સિયાહ, શું નુરી આફતાબ.
 એવી રીતે દોડતા હતા તેઓ રાહ,
 આવ્યા સાતમે રોઝ નઝદીક શાહ.

સવાર આઘ્યો રાહે ઇસં તર્ક ખાસ,
 કહ્યું કોઇએ નામેવર ખુસરૂની પાસ.
 તો મોકલ્યો શરમાળને લેવા ખાસ,
 દીલેરો ને નામીઆને તેની પાસ.
 પુછ્યું, જ્યાં જ્યારે દીદારે હજીર,
 કે અથ પેરેલવાંઝાદા ને શેરગીર.
 એવું જા' અચાંક થયું છે નિદાન,
 કે આઘ્યો તું દરઘાહે શાહે જહાન.
 પછી હકમથી પહોં ભયકી લીધો,
 ને દરગાહમાં અસ્વાર દાખલ કીધો.
 હજીર અંદર આયો, ને શાહની અગર,
 નઝર ગઈ કે મુક્યું તેને ખાકે સર.
 ઘણી વાતો પુછી, ઘણું દીધું માન,
 બેસાડ્યો પોતા પાસ તેને નિદાન. ૨૨૨૫
 શું ગોદર્ઝ, મહારીખી તે સેપાહા,
 હરેક માટે પુછવાને લાગો શાહા.
 દોઆ કહી જીઝગોની શાહને મુદામ,
 પછી કીધી લશ્કરની વાતો તમામ.
 દીધું નામું પહલવાનનું બેશુમાન,
 જવાં, ને અકલમંદ, રોશન રવાન.
 બોલાવ્યો તેણે પાસે મુનશી રદામ,
 હકમથી તેના નામું વાંચ્યું તમામ.
 રહ્યો વાંચી નામું શહાથી રદખીર,
 તો યાકુત ઝળકતાંથી મોંદુ હજીર-
 નું લયું, ને બોલ્યો ખજાન્ચીની પાસ,
 કે લાવ કીંમતી વસ્ત્રો ને દીનારો ખાસ.

સુની હુકમ ઠેલીઓ લાવ્યો ઝખર,
 કીધી ખાલી જેથી જણાયું ન સર.
 પોશાક એક શાહી ઝરીનો ખચિત,
 લાવ્યો તાજળી સાથ ગોંદર જડિત.
 હઝીર પાસે મુક્યું તે લાવીને બસ,
 ઝરી જીન લેય તુખમ ઘોડાળી ફસ.
 પોશાકોળી સાથીને દીધા અપાર,
 હરેક ચીજો સાથે દીરમ ને દીનાર. ૨૨૨૬
 ઉઠી તખ્તથી શાહા સાથે ગયા,
 શરબો ને ગાયલુના જલસા થયા.
 હજીર ને ખુઝર્ગોળી ખુસરૂ પરસ્ત,
 લીધો સઉએ દારૂળી પોતાને દસ્ત.
 કે એક રાત બેઠા અને એક દીવસ,
 વધુ કમ કીધી મસ્લતો શાહે બસ.
 શહા ખાંમદાદે કરી સાફ તન,
 ઉભો તે પ્રથમ રખની સાંભો તદન.
 નવો જાંભો બંદગીનો પેહેર્યો શીતાબ,
 ગો વસાવે બે આંખ વાદળથી આબ.
 નમાવ્યું કરી પીઠ વાંકી ને સર,
 દોઆઓ કીધી દાદગરની ઉપર.
 તેનાથીજ માગ્યાં ફતેહ ને દમામ,
 ને તાજો તખ્ત ખુઝરગીના તમામ.
 કીધો રખ કણે ચોરે અક્રાસેયાબ,
 બે આંખોથી વસાવી દુખોના આબ.
 પછી ત્યાંથી આવ્યો સરવનું શજર,
 બેઠો ફબદખાથી પછી તખ્ત પર.

ગુદઝનાં નામાનો જવાબ અને કયખુસરૂનું
તેની મદદ માટે લસ્કર ખેંચવું અને
તુસને દહેસ્તાન મોકલવું.

બોલાવ્યો અકલમંદ મુનશીને પાસ, ૨૨૨૭
કીધી વાનો, લાયક હતી જેની ખાસ.
લખ્યો જો તે નામાનો પાછો જવાબ,
તો દરશાવ્યું ભુડું ભલુંબી શીતાબ.
પ્રથમ તેણે કીધી દોઆ દાદગર,
ફતેહ, દબદબો, ઝોર, દેનાર પર.
બીજી આફરી કીધી પહલવાન પર,
કે રહેજો તું રોશન રવાં, ને અમર.
નસીબદાર સરદાર બાહોશ છે,
જેમા અકલ, દાનઈ, ને જંગજેશ છે.
ગુરજ તેગનો તે ધરાવનાર છે,
ને કાવેયાની ઝુટે ઉઠાવનાર છે.
કડ શુક : તે ગેતીનો રબ બુલંદ,
થયા આપણાં પહલવાં ફતેહમંદ.
નસીબે દીધી રઓશની તુને જ્યાર,
થયો નાશ દુશમનનો જલદી તેવાર.
તું કહે છે કે મેં ગેવને ખાસ અવલ,
તથા દાંના બહાદુરો ને પુર અકલ-
હતા, મોકલ્યા જેને પીરાંન પાસ,
ઘણીએક શિખામણો આપીને ખાસ.

કીધી ના તે બદખુએ વાતો કમુલ,
 ન જોડાયો તે મારાં કામોમા કુલ. ૨૨૨૮
 કીધું છે તુ સદ્દરિ એ વિષે ખ્યાન,
 કે આપ્યો આગળની રીતે જંગ મ્યાન.
 નફર થઇ વમાસે જે ખુરૂ નિદાન,
 ભલઇથી ફરે, સિયાહ તનું રવાન.
 હતી વાત મુજને અવલથી ખબર,
 કે ફરશે ન કીનાથી પીરાં મગર.
 તોખી મેં ભલાં તેના કામો તમામ-
 ને લીધે, કહયુંતું ન લડવા મુદ્દામ.
 હવે કીધું આંરમાને ખુલ્લું મગર,
 કે પીરાંની માયા છે તુરાં ઉપર.
 સિવા શાહ, તે જોનો નથી ગેતી આ,
 તેનું દીલ તું માયાથી ફેરવતો ના.
 અકલથી વધુ ચાહે છે લોભ ખાસ,
 ન પત્થરમા ઉગે છે કોશીશથી ઘાસ.
 ભલું, શત્રુથી કીધી ઠીક વાતચિત,
 ઠીકજ ખોલવું સદ્દરિએ તો ખચિત.
 ખીળું એ, દીવેરોની જંગત ખ્યાન,
 કીધું યાદ કે ભારી ગુર્જે નિદાન.
 માહા મેહેરની ચાલ, ને નેક બખત,
 લઇગાહે કીધેલી કોશીશો સખત. ૨૨૨૯
 એ કામોથી મારી છે ખાતર તમામ,
 ફતેહ પાંમશે તુ લડાઇને ધામ.
 બપાવો નખીરાનો હોય તું સમાન,
 દેખાડે હુંનર તે ઝરૂ જંગ મ્યાન.

ન શેરોથી પચેદા, સિવા નામી શેર,
 તેમજ આપ જેવો છે નામી દીવેર.
 ન બેદાદી છે તારી જંગ દરમયાન,
 પસંદ છે, ખુદા તુજ રહો નિગેહુબાન.
 દીવેરી ને કઉવત છે યજ્ઞાંથી ખાસ,
 કબુલ એ કરીને તેની કર સેપાસ.
 ત્રીજું તું કહે છે કે અક્રાસેયાબ,
 સેપાહ લઈ ઓળંગશે નદીને શીતાબ.
 ને કાસદ પીરાંથી ગયો તેની પાસ,
 પીરાં તર્ફ આવ છે સદાર ખાસ.
 તું કહે છે જે વાતો તેમજ છે શીતાબ,
 અમો હવે દહએ છે તેનો જવાબ.
 સમજ મુજ અકલમંદ હોશીયાર તું,
 પુરણ કામ કરનારા સરદાર તું.
 તં થોભ્યો છે જબહુન નદીને કીનાર,
 ન આપણથી લડવાને માટે લગાર. ૨૨૩૦
 તેપર ફર્યોજ ખેંચે છે ખાકાને ચીન,
 કમીગાહની બેગમથી આવશે યકીન.
 બીજું આપણી ફર્યોજ ભારીથી ખાસ,
 ગયા છે દીવેરો તુરાં આસપાસ.
 લોહરાસ્ય ને અશકશ દીવેરો તદન,
 ને જંગમા પનાહ જંગીની તેહેમતન.
 તેપર શત્રુ યોગમથી આવ્યા જેવાર,
 સેપાહ જેથી ખેંચી છે નદી કીનાર.
 જો વધશે તે જગ્યાથી આગળ મુદ્દામ,
 તો સોંપશે તે શત્રુને મુઠકો તમામ.

ને ચોથું, પુછાવે છે તુ જો ખબર,
 કે દીલ તારૂં છે જે પહલવાનો પર.
 તો જાણી થા વાકેફ ઓ સરદાર તું,
 હરેક કામોમાં થા નસીબદાર તું.
 કે જે રાહે રૂસ્તમ ગયો શેરમદ,
 તો હાઈ અને કશ્મીરની કાઠી ગઈ.
 ગયો જ્યાંથી છે અસ્કશે નામદાર,
 તો ખારજમથી ઉઠ્યા છે ભારી પુકાર.
 ગયો નાસી જંગથી શીદેહ બેશુમાન,
 ભરાયો છે જઈ શેહેરે ગુરગંજ મ્યાન. ૨૨૩.
 લોહરાસ્ય ગયો જે તરફ લઈ સેપાહ,
 દીધી સર્વે સદશિએ તેને રાહ.
 કીધા તાબે ગયે, ને મુલકે અલાન,
 જ્યાં થઈ આપણી પાદશાહી નિદાન.
 કે વધશે હવે જો અફ઼ર્યાબ રાહ,
 ને જૈહુનથી જો લાવશે હયાં સેપાહ.
 તો પુઠ તેની ધરશે દીલેરોળી આય,
 ન મુઠીમાં રાખશે હવાના સિવાય.
 તુ ચાહ રાખ તે શેહેરે આબાદખી,
 ખર્મો, મુલક, ને વાહળી બુન્યાદખી.
 ન આવશે તે પીરાંના કેહવાની સાથ,
 જો વધશે તે આગળ, જશે શત્રુ હાથ.
 નથી બોલતો બે હોટેથી એવી વાત,
 પડે ના ખબર જેની દહાડો ને રાત.
 દુઆનો ન હોતો કદી તે દીવસ,
 કે લાવે નદીથી સેપાહને તે બસ.

કરે આપણી પર ફતેહ જ ગગાહ,
 ના જોતું દીવસ કોઈ તે તંગ સેવાહ.
 ફમાંડિ છું હમણાં કે હાથીએ કુસ,
 ને, ખાંધે બહાદુર સરદાર તુસ. ૨૨૩૨
 દહેસ્તાં, ને ગોગાં, ઝમીં, ને મુલક,
 જીતી સર ઉઠાવે તે ખુરશીદ તક.
 હુંબી તુસ પછવાડે હાથી, ને તખ્ત,
 મદદ માટે આવીશ લઈ ફઝોજ સખ્ત.
 ફેરવતો ન જંગે પીરાંથી 'તું' સર,
 સેપાહ ત્યાર કરજે, ને લડજે મગર.
 પીઠેથી હુમાં, નસ્તીહન, દુર થયા,
 જેથી મુઠીમા ગમ, ન આતશ રહ્યા.
 અગર જંગ દીલેરે ઇરાં સાતથી-
 તે માંગે, તો ફરતો ના તે વાતથી.
 પીરાં જંગ માંગે જો તુથી દીલેર,
 તો બેદીલ થતો ના, જજે સાંભો શેર.
 ન કરતો અફ્રાસ્યાબની જંગે ડર,
 ના હઠતા, ધરી દીલ ઠેકાંણા ઉપર.
 તું લડજે, તે લડવાને આવે અગર,
 ન થાય એવું, હાથીથી ફેરવે તું સર.
 ફતેહ પાંમશે તે ઉપર વખતે જંગ,
 મગર દીલ ન કરતો તું એ કામે તંગ.
 અમાનાથી એવી છે આશા અપાર.
 કે દેશે ખુશાળી મને કીરદેગાર. ૨૨૩૩
 એબી ધારૂં છું હું કે જો આયે રાહ-
 થી, લાવીશ સેપાહ પુઠે મારી સેપાહ.

તો કાવશે મુરદોળો તારી તમામ,
 ઉકાવશે તું નુરમંદ ખુરશીદે નામ.
 વળી તુસ, કાઉસની, ફઝોજ પર,
 દોઆ શાહે મોકલાવી તેમાં ઝખર.
 પછી નામા પર શાહે દાઓ 'નગીન,
 તે હઈ નામાખરને, કીધી આફરીન.
 કે આલ્યો શહા પાસેથી તે હઝીર,
 કીધો શાહે મન્સુબો, સાથે રદખીર.
 સેપાહ પર હતી મેહેરખાંની અપાર,
 કીધો શાહે જંગમા જવાનો વિચાર.
 તે બોલ્યો અગર ફઝોજ અફાસેયાબ,
 જમાથી ઝોગ'ગશે નહીં જો શીતાબ.
 હટાવશે સેપાહ મારી ત્યાંથી તેવાર,
 જવું જોઈએ મારે એવો છે વિચાર.
 તેથી નાઝરી તુર્ત સરદારને,
 કહ્યું લઈ જવા ફઝોજ તૈયારને.
 કે જેથી સેપાહને દહેસ્તાંન પાસ,
 સેપાહ લાવે ખાઝમના મયદાંને ખાસ. ૨૨૩૪
 બને ચાર અશકશ તણો જંગ વખત,
 ગોયા ચિ-તો ઉતરે લડાઈમા સખત.
 તો નાંખતબી વાગી તે દગાહિ તુસ,
 ને પિસનળની સનાઈ, ઠોકાયાં કુસ.
 તે સદાર ને ફઝોજબી ત્યાંથી ગઈ,
 થોડાની ખડીથી ઝમીન છુપી થઈ.
 ઉભો રહી ગયો ગોયા ફરતો મહર,
 સવારોની દહેશતે જગ્યા બિપર.

બે હફતા સેપાહ એમ ચાલતી થઈ,
 ન શેશનીળી ખુરશીદો માહની જણઈ.
 ફેલાઈ ખબર ગેતીની આસપાસ,
 ફ-તેહમંદ શાહની તે હીલચાલે ખાસ.
 ગયો શાહે ધરાંના ઘરથી બે તુસ,
 જવા ત્યારી શાહેળી કીધી ખસુસ.
 ને એક લાખ ચુટેલા સાથે સવાર,
 તમામ પહલવાંનો, અને નામદાર.
 પછી ત્યાંથી ચાલ્યો તે ગુદર્જ પાસ,
 કે લઈ નામદારો લડાયેકો ખાસ.
 નગારાં, ને હાથી, ને દબદબો, સખત,
 તથા સંગ તાબે અને શાહી તખત. ૨૨૩૫
 હજાર આંચો ખુસરૂ કણેથી નિદાન,
 પુકારતો ને દોડતો દીલે શાહમાન.
 પોશાકો, ખુશી, ખુરરમી, સંગ આમ,
 ગોચા ઢાંકી દેતો ઝમીન તમામ.
 આવી લાગ્યો તંબુની પાસે જેવાર,
 તો કનાંચોનાળી થયા ત્યાં પોકાર.
 ગયા તેની સાંભા ખુઝરગો ઝખર,
 ને સદારિ, બાંધેલા ઝરરીન કમર.
 આંચો નામવર પહલવાંની બે પાસ,
 કહયું જે દીકું શાહોના શાહથી ખાસ.
 શહાની નવાઝેશ અને કુલ મહર,
 ઉદાર્તા, ને બોધો, કહયા સર બ સર.
 તથા રાખે છે શું સેપાહ પર મહર,
 ને પેગામથી કેવો ખીલ્યો ચહર.

પછી દીધો તે જવાંન શાહનો પેગામ,
 સદરિની ગોદઝંને કહી સલામ.
 કે સમજી નવાઝીશ શાહની અગર,
 મસજુ' તે નામું સરો ચશમ પર.
 દીધું વાંચવા મોહોર ખોલી મુદામ,
 તો વાંચનારે વાંચ્યું તે નામું તમામ. ૨૨૩૬
 કે સદરિ, શાહ પર કીધી આફરીન,
 હુકમ તેનો સમજીને ચુ'મી ઝમીન.
 કીધી બેટા સંગ મસ્લતો રાતભર,
 ને ખાંમદાદે બેઠો તે ખોલીને 'દર.
 તે ખાંમદાદે સઉ નામદારે સેપાહ,
 કે આઁયા મુકી માંથા ઉપર કોલાહ.
 પછી શાહ મુ'બારકનું નામું હજીર,
 કે લાઁયો અન મુકયું પાસે 'દબીર.
 તુરત મુનશીએ બોધ, ફર્મા'ને શાહ,
 કે સમજાવ્યું વાંચીને પાસે સેપાહ.
 દોઆઓ કીધી કુલ સેપાહે અખર,
 તે ગેતીના માયાળુ શાહની ઉપર.
 ખજાન્યીને સદરિ તેડયો તેવાર,
 બેસાડયો તેને દેવા ખાટે દીનાર.
 હતાં ટોળાં ઘોડાના પાહડે મુદામ,
 મંગાવ્યાં સેપાહમાં તે ટોળાં તમામ.
 ઝકમર, તેગ, દીનારો, ગંબેનો દર,
 તથા તાજ, ખખતરો, ને ટોપ, ઝર.
 ખજાન્યીને ચાવીઓ દીધી તમામ,
 ને આઁયો જેવારે લડકનો હીગામ. ૨૨૩૭

સેપાહને દીધો ગંજ વેંહચી અપાર,
 થયા આસુદા ખ્યાદાઓ ને સવાર.
 સેપાહ પાહાડ જેવી લેગી થઈ ગઈ,
 ઘોડાઓને પગલે ઝમીં ઝેર થઈ.
 થયાં ડર ભયાં શેરે નરના જીગર,
 હતા ગર્ક, ચાંદી, ને પોલાદે, ઝર.
 ફર્માવ્યું તો જંગની તૈયારી કરી,
 દીલો, કાનો, આંખો, કીના પર ધરી.
 કે સદ્દાર પામેથી ચાલ્યાં નિદાન,
 સેપાહોના ટોળાંઓ, કોહની સમાન.
 કીધું મદ સદ્દારે તેપર ધેયાન,
 જી બેઠ સિયહ, ને બલુ, આંસમાન.
 ને બોલ્યો કે જમશીદના વખત થી,
 સજી એમ ન કોઈએ સેપાહ સખત થી.
 કે ઘોડાઓ, હથ્થારો, ચાંદી. ને ઝર,
 લરાએક હાથીઓ, ને શેરે નર.
 મદદગાર થાએ જહાં આફરીન,
 તો ફેરવશ લગામો ને હયાંથી કે ચીન.
 કહી એમ બોલાવ્યાળી હાંનેશવર,
 ને બેઠા ખુશીમાં તે સૌ નામવર. ૨૨૩૮
 પીધો દાડ અંગ વાંસળી સંગ ખુશાલ,
 કીધો જંગનોળી દીલેરોથી ખ્યાલ.
 ખબર થઈ બે પીરાંનને એ તમામ,
 કે સરદારે ઇરાંએ કીધું શું કામ.
 ડચ્ચ દીલ તેનું એ ખબરથી ન કમ,
 ફર્યો ફંદ, ફરેબો, ને ચારાઓ, ગમ.

સલાહ દાંના દસ્તુરોની તેજ વખત-
લીધી, તે કીનામાંથી છુટવાને સખત.

કેશવાદના ગુદર્ઝ ઊપર પીરાનનું નામું.

પછી બોલ્યો કે નામું એક સુખનવર,
લખે નાચારીએ તે પહલવાન પર.
દોઆ કીધી 'દાનાને નામાને સર,
પનાહ દેવોથી દે તુને દાદગર.
ખીજ વાત, તે કીરદેગારે જહાન-
થી, ચાહું છું આહીર ને બાતીન મેયાન.
કે બેહુ તર્કની ફઝોજમાંથી તમામ,
ખુદા નાંખે ઊચકી આ કીનાનું ધામ.
તું ગુદર્ઝે ચાહયું છે જો એમ અગર,
કે કીનાથી ગેતી લરે સરખ સર.
તો જગથી મુરાદો પડી તુજ પાર,
શું કહે છે, શું છે, તારો આંખર વિચાર ? ૨૨૩૬
તું જો કે મારા આય કેટલા દીલેર,
તથા મારા નઝદીકના ખેશીઓ શેર.
કે નાંખ્યા વિના સરના તનથી તેં ખાક,
નથી તુને યઝદાનોખી ડર કે ધાક.

ફેરવ્યું છે માયા, ને દાંનધથી સર,
 મળ્યું હાલ, માંગ્યું તુંએ જે અગર.
 વખત આવ્યો, કીનાથી ફેરવે તું સર,
 બને ના દીલેર, ખુન રેડવા અગર.
 તું જો કે ઇરાં ને તુરાંથી સવાર,
 થયા જંગમા કેટલ એક ખુવાર.
 દયા તુને આવે, એ આવ્યો છે વખત,
 ને આરામ પકડે તું કીનાથી સખત.
 મુવાં એક માણસના કીને મગર,
 કે કાપશે તું કેટલાં આં જીવતાંનાં સર.
 ગયો વખત પાછો ન આવતો નિદાન,
 તો ના રોપ કીના તણાં બી જહાન.
 નહીં ગાળા તનને, દુખી જીવ ન કર,
 તથા લોહી રેડવાથી પાછો તું ફર.
 મરણ બાદ લાઅનત પડે છે તમામ,
 ખુરદમાંજ રહેલું જેનું ભારે નામ. ૨૨૪૦
 સિયાહ બાલ થાય જેવારે સુકીદ,
 તો જીવવાની રેહતી ન અયાદા ઉમીદ.
 છે ડર, કે બીજી મર્તબે જો સેપાહ,
 બિતરશે લડાઈમાં આં જંગગાહ.
 બે કુઆબેમાં કેઈ જીવતો જોશે નહી,
 જશે જાન નિકળી, જશે કીના રહી.
 વળી કોણુ જાણે થશે કોણુ સર,
 બાધું બખત, યા ગેતી અફરૂઝ ગર.
 મગર ખુન રેડવા તણો હોય વિચાર,
 લડી મુજથી આં જંગ ગાહે અપાર.

ને હોય એમ લડવું સિંહોની સમાન,
 કે ઇરાં તણાં મુલક માટે નિદાન.
 તો કહે, કે હવે હું શીતાબીથી ખાસ,
 કે કાસીક મોકલું અક્રાસ્યાખ પાસ.
 ઝમીન આય, તે જેમ ક્રમવિ તેમ,
 વેંહચી દુર કરે કીનાનેબી એમ.
 કે જેમ વખતમાં તે મનુચેહેર શાહ-
 બી, વેંહચી ને રાખતો ઇરાં પર નિગાહ.
 ઇરાંથી તું જોડવા જે આરશે શહર,
 તે તુકેથી ખાલી કરી દઇશ અગર. ૨૨૪૧
 શું આખાદ, વચેરાં, ઝમીં, મુલક, હર,
 જે ઇન્સાફી કયખુસરૂ માંગે અગર.
 કર હું શુરૂ કોહે ઇરાંબી ખાસ,
 હરે ગરચેગાંથી લઇ રજોસ્ત પાસ.
 ને તાલકાંન શેહેરથી લઇ ફારેયાબ,
 કે જેમાં સમઇ જાય છે અન્દરાખ.
 બીજાં પાંચ શેહેરો, સુધી વખામેયાન,
 બીજી શાહી જગ્યાઓ લગતી ઇરાન.
 ગુર્કાનાંનતુંબી મુંબારક મુકામ,
 દીધું ગેતીના શાહોએ જેનું નામ.
 હરે ખલખથી લઇ ખલખશાં મુદામ,
 જે ઓળખાશે શાહી ઇરાંની તમામ.
 વધુ તેથી આમુયનું જંગલ ને ઝમ,
 સમઇ જાએ છે જે કે ખત્લાંન ગમ.
 વિસહગર્દ, તેમ્દ, ને શેન્ગાન, ખાસ,
 બોખારા, ને શેહેરો તેની આસપાસ.

તથા એ પ્રમાણે દરે સોજ ખાસ,
 ન કોઈ ચીજે આહશે શાહી તારી પાસ.
 દીલેરોને ખાળનાર કીલતન છે જ્યાં,
 તેને દઇશ નિમરૂઝનો મુલક ત્યાં. ૨૨૪૨
 તેની તર્ફથી લઇશ ખેચી સેપાહ,
 કરશ ખુલ્લી ખાખાર સુધીની હું રાહ.
 દરે હિન્દ સુધી દઇશ છોડી નિદાન,
 હવેથી કરશના સિયાહ મુજ રવાન.
 કે કશ્મીરથી કાબુલ, અને કંદહાર-
 થી, સિંધુ સુધી જેમાં આવશે અપાર.
 ગયો છે લડાયેક લોહરારખ જ્યાં,
 કીલ્લા સાથે દઇશ હું અલાનાન ત્યાં.
 અને તે મુલકથી કોહે કાફ લઇ,
 વિના જંગ, તકરાર, ખુસરૂનેડે દઈ.
 ગયો છે તેમજ જ્યાં કે અશકશ વરી,
 મુલક દઇશ હું ત્યાંનો ખાલી કરી.
 ઇલાકા આ સોંપી દીધા બાદ ખાસ,
 બોલાવી લેવશ કુલ સેપાહ મારી પાસ.
 ને સોગંદથી તું પાસે કચ્છોલ હું કરશ,
 પછી તારેથી દુરમની નાં ધરશ.
 પસંદ રાસ્તી જાણુ કયું છે મેં,
 વફા, મેહર, બિપર દીલ ધર્યું છે મેં.
 હું મોકલીશ શાહે તુરાં ને ખખર,
 કે ફેરવવાં આપણને કીનાથી સર. ૨૨૪૩
 એમજ ખુસરૂ પાસે, કરી તું મહર,
 મોકલ એક નામાને હસ્તે ચહર.

પસંદ કર મહરબાનીથી મારી વાત,
 નથી લોની રેવાની જંગ તારી રાત.
 કરી લઇશું નકી કરારોને એ,
 તો જંગ મુજથી ખુસરુએ માંગેલો જે.
 તે શાહ પાસે મોકલીશ હું સર બ સર,
 સેપાહ પર કરે જંગનો બંદ દર.
 કે આં સો કીધા બાદ કરવા પતીજ,
 મુકશ ગીર્વી માણસો. ને સર્વ ચાલ.
 મળુચ ધર્મી રસ્મે તુંવી ખ્યાર સાથ,
 વિંચું આંખો વેરની, વફાઈને હાથ.
 કે ખુસરુગ શાહની તે શાહીનો ખાસ,
 થયો બદતુખમ તુર સદ્લમખી નાસ.
 ફરીદું દુઃખી દર્દથી શું થયો,
 દરય નામેવર ને કતલ થઈ ગયો.
 કરી મેહેર માંગ એ સિવાએ તમામ,
 પછી શાહ પાસે તું મોકલ પામ.
 ન સમજે આ મારા ખુબીના સુખન-
 થી, સુસ્ત હુમને થયલા તારૂ અંબુમન. ૨૨૪૪
 નથી કંઈ હું કેહતો એ મોહબત સિવાય,
 સરંજામ જોજી છું સારો હું આય.
 સેપાહ જંગ મુજ, તુંથી ઝયાદા તમામ,
 છે મહીમા આગળ તુંથી માફ નામ.
 મગર આય કીનો ઊઠાવ્યાથી ખાસ,
 બેઠાદીથી ખુન રેડવા ચારા પાસ.
 બળે છે આં મુજ દીલ, સેપાહ પર વિષેશ,
 કરૂચ કીનો તોડવાની જેથી કુશેશ.

બીજું એ કે તે કીર્ત્તિગારે જહાન-
 શી, બીહુ છું ઝાહીર ને ખાતીન મેં ન.
 બની નાં પસંદ કરશે તે દાદગર,
 અમીં મુલકનો નાશ કરશે અબર.
 જો હોય મારી વાને ફેરવતો તું સર,
 ને ચાહતા હોય મુજથી લડાઈ અબર
 ગુનેહગાર ધારે તું મુજ બેશુનાહ,
 ન કરે હોય મુજ વાતે જો તું નિગાહ.
 છે દાદો, ને ઇન્સાફ, સખાં તું પાસ,
 નથી જંગ વધારવા સિવા કંઈ ક્યાસ.
 લે સદરિ ઝાંટી દીલેરે ઇરાન,
 ગોરઝથી જે લડવાને લાયક નિદાન. ૨૨૪૫

હુખા મારાં લશ્ક થી લાયક નર,
 લડાઈને માટે ચુટી લઈશ ગર.
 લડાવ્યે પછી તેઓને એક દીગર,
 ને લાવ્યે ફરી જગમાં નામવર.
 તેમજ હું ને તુંબી વળી જંગગાહ,
 બિતર્યે અરૂર એક બીજા કીનેખાહ.
 તો લોહી રેડવાથી આં નિર્દોષ તમામ,
 અને જંગ કરવાથી પામે આરામ.
 ગુનેહગાર જાણે જેને તું આં વખત,
 ને દીલ તારૂં હોય હુખા તનાથી સખત.
 લાવશ જંગને દી તેને તારી પાસ,
 કે જોઈશે તુને કબોલ કરવોબી ખાસ.
 અગર મારાં ખુનમા તું ફાવે જો સખત,
 બિધું થાય તુરકા દીલરાતું બખત.

ન તું દુઃખ દે મુજ સેપાહને અઠાગ,
 ઝમીં, મુઠક, તખ્તે, લગાડે ન આગ.
 સેપાહ દીએ ફરવા તું પાછી તુરાન,
 કમિગાહથી તેને પુગાડે ન ઝયાન.
 ફતેહમંદ થાજી તું પર હું જે વખત,
 અને નેક ફળ જો દીયે મારૂં બખત. ૨૨૪૬
 ઇરાંનીઓ પર ના કમિગાહ કરશ,
 નહીં વેર લેવશ, ન ગુસ્સો ધરશ.
 તરફ શેહેરે ઇરાં જવા દઈશ રાહ,
 દરેકને હું મોકલીશ નઝદીકે શાહ.
 ન ઓછો તેમાં એકબી થઈ જશે,
 'ઝરર માલો જીવને ન તેના થશે.
 ન ચાહતો હોય લડવા એ રીતે તમામ,
 જુદી રીતે ચાહે જો કરવાને કામ.
 ને લશ્કરથી લડવાનો જો હોયે વિચાર,
 તો કુલ તારૂં લશ્કર લડઇમાં ઉતાર.
 પછી ખુન જેટલાં લડઇમાં થશે,
 તે બદલે મિનોઇમાં તું લટકી જશે.
 ને બાંધ્યું તે ડોરીથી નામું અગર,
 બોલાવ્યો પોતાનો પીયારો પીસર.
 હતો એટોળી અફસરે અંજુમન,
 જેનું નામ રૂઇને રૂઇનતન.
 કહ્યું જા તું ગુદર્જ પાસે શીતાબ,
 કરી વાતો ડાહી સમજજે જવાબ.
 દરે પીરાંથી પડ્યો રૂઇન બાહાર,
 બની નામાબર, સાથ લઈ દસ સવાર. ૨૨૪૭

ને આવ્યો અકલમંદ રચોશન રવાન,
 ઝડપથી તે પહલવાંના ત'બુ મેયાન.
 પીરાંને રૂઢન આવ્યો દગાહિ ખાસ,
 દોડ્યો કેઈ, સેપાડના તે પહલવાન પાસ.
 કે પહલવાને તેરો તે કાસદ નિદાન,
 ને પરદામાં આવ્યો જ્યો તે જવાન.
 તે આવ્યો ને ગુદર્જો જ્યો ને ખાસ,
 અદખથી નમાવ્યુંખી માંથું તે પાસ.
 તો સદાર ઉઠ્યો જગાથી મગર,
 શીતાબીથી ધર્યો ખગલના ઝખર.
 ખખર પુછી પીરાં, ને લશ્કર, તણી,
 દીલેરોની, શાહની, ને કીશવર તણી.
 રૂઢને તે નામાને કાઢીને પાસ-
 ધરી, કહ્યો પોતાનો પયગામ ખાસ.
 વાંચ્યું આવીને નામું મુન્શીએ ખાસ,
 કહ્યો સાર નામાનો ગુદર્જ પાસ.
 ને વંચાયો ગુદર્જ પાસે પેગામ,
 તો હયરત થયા નાંમદારો તમામ.
 હતી સારી વાતો, સુખોધો, તમામ,
 તથા નેક રોહો, સલાડના કલામ. ૨૨૪૮
 કે હાંના પીરાંને શું લખ્યો પયામ,
 કેવા નેક બોધો, તે વાંચ્યા તમામ.
 રૂઢન પાસે બોલ્યો પછી પહલવાન,
 એ સદારના બેટા ઉદરોખ જવાન.
 થવો જોઇયે મેહમાં ન અવલ મુજ શીતાખ,
 પછી માંગજે નામાનો તું જવાખ.

નવો તંબુ ખાલી કીધો ત્યાં મુદામ,
 ને બેઠક સજી પાદશાહી તમામ.
 ને રેશમને કપડે સજાવ્યો ખરો,
 આઝ્યા ઠાલા ખાનાના, રામેશગરો.
 પડ્યો અદેશામા દીવે પેહલવાન,
 સલાહકારોથી બેઠો સલા મેયાન.
 રચી રાખ્યો પયગામનો તે જવાબ,
 કીધો ત્યાર સો નેક વાતે શીતાબ.
 કે એક હકતો ગુદર્જે ગાયણ શરાબ-
 થી, નામાનો તૈયાર કીધો જવાબ.
 જાગેથી સુરજ ગેતી અફઝ જે,
 ફરી ચુક્યો અર્ધો, કે સદરિ તે.
 શરાબ, ગાણું, રામેશની, કરતાંજ ખાસ,
 બાલાબ્યો તે કાસદને પોતાની પાસ. ૨૨૪૬

ગુદર્જ તરફથી પીરાનનાં નામાનો જવાબ.

વિટો હકતો કે આઠમે દીન સદવાર,
 તેડ્યો રશાહે લખનારો નામું તેવાર.
 ફર્માવ્યું, તો નામાનો લખ્યો જવાબ,
 નવા કીનાતું બીજ રોખ્યું શીતાબ.
 શરૂ નામું કીધું દોઆથી શીતાબ,
 લખ્યો બાદ એકેક તણા ખુબ જવાબ.

કે વાંચ્યું છે મેં તારૂં નામું તમામ,
 સમજ્યા છે એકેક તારા કલામ.
 પુગાડયો છે રૂઢને મુજને પયામ,
 કહ્યાં તેં જે એકક પછી સર્વ નામ.
 તારાં કામે તાઅબુળી લાગેચ મગર,
 મને એવી ખુબ તારી વાતે ઝખર.
 ન દીલ તારૂં મળતું ઝખાં સાથ ખાસ,
 અકલનો નથી ગંજ તું જીવની પાસ.
 કરે છે હરેક કામે નર્માસ તું,
 કરે છે શીરી વાતોળી ખાસ તું.
 ન હોય કોઈમાં જાતી બુદ્ધિ અગર,
 તે વિશ્વાસ લાવે તારી મેહેર પર.
 તું ખારી ઝમીન છે, કે જે દૂરથી આખ,
 જેવી લાગે, જ્યારે તપે આફતાખ. ૨૨૫૦
 નથી કામ આવતા ફરેઓ, ને બંદ,
 કે વખતે ગોરઝ, નેઝાઓ, ને કમંદ.
 કીનો, જંગ, વિના કંઈ નથી તુંથી ખસ,
 નથી જવાબ વાતોનો આં કંઈ દીવસ.
 હવે જો ફરેચ કેમ આંસ્માન સહી,
 સગઈ ફંદ માયાની જગ્યા ન રહી.
 કુવત કોણે દે છે તે યજ્ઞદાન સખત,
 કોણે ખખત દે છે ફતેહમંદ તખત.
 સમજ વાતનોળી જવાબ આં મગર,
 ચલાવ ખખત આગળ, અકલ દોસ્ત કર.
 પ્રથમ તું કહે છે કે મોહબતને કાજ,
 ને યજ્ઞદાં, તથા આં કયાંમતને કાજ.

ન ચાહતો કે આગળ પડે કરવી જંગ,
 છે દીલ માડ એ વાતે રંજીદા તંગ.
 ઝખાંથી ન દીલ તારૂ મળતું હતું,
 તું હોઠે ભે ખ્યાન આં નિકળતું હતું.
 ભે તુજ દીલે કંઈ દાદ જેવું હતે,
 તો ખુનની નહીં પેહેલ તુંથી થતે.
 પ્રથમ જેવ આવ્યો હતો તારી પાસ,
 ડહયા, દાંના, સંગ જંગી, બાહદુરો, ખાસ. ૨૨૫૧
 હરેક વાતો કીધી તુંથી સર બ સર,
 દરેક નામદારો ને મુલકોની હર.
 કીધી કંઈક નસીહતો, તકરાર, નેક,
 ખુઝર્ગે ઇરાં પાકીઝા મગઝ છેક.
 સેપાહ જંગ માટે કીધી તેજ ત્યાર,
 મુલક લેવા, પડ્યો મુલકથી તું બાહાર.
 કીધી પેહેલ તેજ આય જંગની તમામ,
 સેપાહ તેજ હટાવી જગાથી તમામ.
 પુઠે આવી અક્કલ, તે હોતે પ્રથમ,
 તો રાહત સલાહથી થતે દમ બ દમ.
 ખુરી ટેવ, બદ લોહી, તારૂ ઝરૂર,
 કરે છે તુને અકલની રાહથી દૂર.
 બદી જાતી ગુણ છે, તુખમમાં તમામ,
 છે કૃતાંનિ લાયક એ ગુણો મુદામ.
 તું જાણેચ, કે એરચ ઉપર નેંક બખ્ત,
 પડયું તુરથી શું લીધે તાજ તખ્ત ?
 બદી તુર સદ્લમથી જંગમાં મુદામ,
 ફેલાયાં કીનો, ને બેદાદી, તમામ.

ફરીદું દુઃખી દીલે રાતો દાવસ,
 તે પર કરતો લાઅનત બે હોટોથી બસ. ૨૨૫૨
 મદદથી તે નેંકીના રમની અગર,
 દયામાં પળેલો દયાળુ જીગર.
 મનુચેહેરે કીને લીધો બેશુમાન,
 સુધારી ખુઝર્ગીના દબદબે જહાન.
 બદી તુરે કીધી, બદી બેઈ સખત,
 ઘણોએક નિકળી ગયો જેને વખત.
 ખુરી ટેવ આવી અફ્રાસ્યાબ પાસ,
 તે કમ અકલના નામદારોથી ખાસ.
 બિઠાવ્યો છે કીનો મનુચહર થકી,
 નવેસરથી, કોખાદ, નવદર થકી.
 બન્યું તે કરી કાઉસથીબી લીધું,
 ને આખાદ ઇરાં ને વિરાં કીધું.
 પછી ખુનથી સિયાવક્ષના મુદામ,
 નવા કીનાના બીજ રોપ્યાં તમામ.
 ત્યારે લાગુ ઇન્સાફે ના તારૂં ધ્યાન ?
 ખોયો બ્યારે નિદોષિ ખ્યારે તે જાન ?
 કેટલા ખુઝર્ગો તાજના, તખ્તગાહ,
 ઇરાંના, આ કીનામા બન્યા તખાહ.
 તું કહે છે કે અઈકીની સાથે અગર,
 કે ખુન રેડવા કેટલી ખાંધશે કમર ? ૨૨૫૩
 સમજ તું ઓ દાંના દગ્ગખાઝ નર,
 અને ચઢતી પડતીના બેયલા મગર.
 કે યઝદાંએ મુજને આં ઝીંદગી દરાઝ,
 ને દીધું છે એમ બખત ગર્દનફરાઝ.

કે જંગને દી શેહેરે તુરાંથી શીતાબ,
 કીનામાં ઉઘરશ હું ગદ્ ગદ્ આફતાબ.
 છે ડર મુજને કે મારો યઝદાન તે,
 લીયે કાઢી તનમાથી મુજ જાન તે.
 પુરેપુરો કીનો અગર ના ધર,
 મુલક મેહેલ પામાલ જો ના કર.
 ત્રીજું કહે છે તુ કે તે યઝદાને પાક-
 નો જોતો નથી, તારાં દીલમાં હું ધાક.
 નથી જાણતો ? કમઅકલે રેડેલાં ખુન-
 થી, આખરે બધાશે તન તુજ જખુન.
 હવે હું જો તારાં નરમ આંખ્યાન-
 થી, પાછો ફર તારી જંગથી નિદાન.
 તો ઇન્સાફને વખત તે દાદગર,
 આ જગના ચલન માટે પુછશે અગર.
 કે સરદારી, ઝોર, અને મરદાઈથી,
 દીધાં મેં તને ગંજ દાનાઈથી. ૨૨૫૪
 તો સ્યાવક્ષને કીને, કમરબંદ કમર,
 ઇરાંનીઓ સંગ કાં ન બાંધ્યો ઝબર ?
 ને ખુન માટે સી-તેર પ્યારા પીસર-
 ના, પુછશે મને દાવરો દાદગર.
 તો ગેતીના સાહેબની પાસે જવાબ-
 શું દેવશ ? કાં ફર્યો હું જંગથી શીતાબ ?
 ને ઓથું સિયાવક્ષના કીનાનું ખ્યાન-
 તેં કીધું છે, બુઢા ઓ સરદાર માન.
 કહેચ તનને માટે, કે થયલું જે ખાક,
 ન લેવો ઘટે જાન જીવતાંનો પાક.

તો ભુંડાં તારાં કામો તું યાદ કર,
 દુઃખનારાં હર રીતે દીલને ઝખર.
 જે કીધાં છે શેહેરે ધરાં સાથે ચાર,
 કીધા કેટલા ક્યાંની આઝોદે અપાર ?
 તોડ્યા દ્રાલ કેટલા, કીધી શુંશું જંગ ?
 હંમેશાં દબ્યો તું ભુંડાઈની સંગ.
 મુલેહ કેમ કડ એ ને આવે છે યાદ,
 ગણી તેતો નેકી, ખુરશને આબાદ.
 ને પાચમું કહે છે કરાર હું કરશ,
 ને તુરકી સરદારોને ગીરવી ધરશ. ૨૨૫૫
 ને મોકળશું ખુસરૂની પાસેથી ગંજ,
 કરશું બંદ હમારી ઉપર રાહે રંજ.
 તુરાંની સેપાહના નિગેહબાંન બાણ,
 નથી અમને શાહથી હુકમ એ પ્રમાણ.
 હુકમ છે મને જંગ, હુમ્લો, જખુન,
 ને ખુને સિયાવક્ષમાં કરવાને ખુન.
 હુકમ તોડુ ખુસરૂનો ને બેગુમાન,
 તો શમયે દરગાહે દાવર રવાન.
 ઉમીદ હોય ખુસરૂની માયાની એ,
 કેં તુજની આં વાતોએ તે ધ્યાન દે.
 તો ગીરવી, ખઝનો જેથી હોય દસ્ત,
 ને રૂઈન, ને લહકાક, ખુસરૂ પરસ્ત.
 રવાંના તે કરજે તુરત પેશે શાહ,
 તરફ શેહેરે ધરાં, ની ખુલ્લી છે રાહ.
 ને છહું તે શેહેરો, કીધાં તેં જે યાદ,
 છે ફળદરૂપ મુલકો, ઝમીંથી આબાદ.

ને કહે છે તે સર્વે મુલક સોંપી દઇશ,
 સેપાહ એકકે એકને ખોલાવી લઇશ.
 મને કીધો છે દાવરે એથી પુર,
 ન જાણતો હોય તો લેદ ખોલું ઝર. ૨૨૫૬
 કે પશ્ચિમ તરફનો મુલક જે ખઝર,
 લોહરાસને તાબે થયો સર બ સર.
 ને દક્ષિણ તરફથી તો છેક સિંધ પાસ,
 ઝમીં થઈ છે રેશમ ઝમી જેવી ખાસ.
 ને રસ્તમે બહાદુરે તલવારે તેજ,
 કે દમ તેના કાઠી કીધી રસ્તખેજ.
 ને સદારિ હીન્દુ, ને ઝુઝો તિયાહ,
 મોકળ્યો છે રસ્તમે નઝદીકે શાહ.
 દહેસ્તાં, ને ખાઝમ, મુલક ને ઝમીન,
 બિઠાન્યુંતું સર તુર્કીએએ યકીન.
 તો મયદાન શત્રુથી ખાલી થયું,
 જ્યાં હુમલામા લશ્કર હમારૂં ગયું.
 વસાવ્યાં કરાં અશ્કશે શીદેહ પર,
 મરણ કાઠે લાવ્યો છે તેને ઝખર.
 કેદીઓ, ને ગંજેની ચીઝો, દરેક,
 રવાના કીધી ખુસરૂં પાસે હરેક.
 તું ને હું છીએ હયાં લડઇમા મુદામ,
 છે નાંમોશી ને કીર્તિ તું આ મુકામ.
 દીલેરીતો મારી તેં જોઇય ઘણી,
 ને સિહ, બાહુદુરો, નામદારો, તણી. ૨૨૫૭
 હવે સામસામી જો તું આવી જાય,
 કરૂં તુને છુટો બધી વાતે આય.

તે યજ્ઞાંના કૌવતે, કૃમિ શાહ,
 કરશ ખુનમા ગર્ક આં જંગગાહ.
 સેપાહના પહલવાન અય નામવર,
 નઝર મેહેર માહની આ ગદ્દીશે કર.
 ફલકને નિચે આયો કાંદો ઝખર,
 છે કાતરમાં તુર્કીના બખ્તોતુ' સર.
 તું બેજે તારાં ખુરાં કામે મગર,
 શું લાવે છે યજ્ઞાં તારા સર ઉપર.
 ઝમાનો આં છે ખુરાં કામેથી દૂર,
 ખુરાઈનો બહલો ખુરો છે ઝફર.
 ઉઘાડી તું કાંનો ઘણો કર વિચાર,
 સમજ વાત ડાહ્યા નરોની અપાર.
 સમજજે કે આં લશ્કરે નામદાર,
 છે એક લાખ તલ્વારો સાથે સવાર.
 છે સઉ નામ શોધનારા, સઉ કીનાખાહ,
 જે હટશેના બહુથી આં જંગગાહ.
 તારી સાતમી વાતનો આવ્યો વખત,
 વફા તું દેખાડે છે સોગંદે સખત. ૨૨૫૮
 નથી કૌલની વાત તું હું મેયાન,
 નથી તારૂં ડાહ્યપણનો સાથી રવાન.
 કરે છે તું જે સાથે કૌલો કરાર,
 કરે છે વફા તેની રહતી અપાર.
 થયો તારા સોગંદે સ્યાવક્ષ ઠાર,
 ન કોઈ કરતું તુજ વાતનો એતેખાર.
 ન દુઃખને દીવસ કોઈ થયો યાદગાર,
 કીધો યાદ દુઃખમાં તુને બેશુમાર.

ને આઠમું તું કહે છે મારૂ તાજ તખ્ત,
 વધારે છે તારાથી મહીં ને બખ્ત.
 તેમજ છે વધારે સેપાહી ને ગંજ,
 મગર માયા કાજે છે આં દીલે રંજ.
 હું ધારૂ છું હમણાં સુધીમા નિદાન,
 મને જોયો છે જંગમાં બેગુમાન.
 મને ધાર્યો હોય બેહુનર જંગે ખાસ,
 તો જાણે તું ! જોઈયે ફરીથી તપાસ.
 ખઝાના, તખ્ત, તાજમાં, ને હુનર,
 બરાબર થવશ તુંથી હું સર બ સર.
 કહેય અતે મહાને મહોની પાસ-
 થી, ચુટ મહો ને જંગ માટે તું ખાસ. ૨૨૫૯
 સેપાહ તુર્કીમાંથી હુંબી એ મીસાલ,
 સવારો દીલેરોને લાવીશ ખુશાલ.
 સેપાહની દયા ખાઈને દમ બ દમ,
 નથી ચાહતો ફયેલાવા કીનો સીતમ.
 દયાથીજ ભરે છે કદમ હું બ હું
 તારા દીલના જાણે છુપા ખ્યાલ તું.
 બને ગુસ્સે મુજથી તે ગેતીનો શાહ,
 બુદ્દી એક બીજાથી કરું ને સેપાહ.
 સેપાહ પુરગુનાહ સામે છે ને તદ્દન,
 જેથી દહે પુર છે, દીલે અબુમન.
 એવાઓથી પાછો ફરે વાતે આશ,
 નહીં મળતો મુજથી મારો શાહા થાય.
 પ્રથમ પાહાડ જેવી સેપાહથી તમામ,
 ઘટે ફટકો પડવો બે બાજુ મુદામ.

સમારવી સફે બે સેપાહ બે મેયાન,
 મળે જેથી ફતેહ કહી બેગુમાન.
 નતો મદ નામેવરોથી તમામ-
 ચુટીને, સભવીશુ જંગનું મુકામ.
 બે ફેરવશે આં વાતે તું તારૂ દીલ,
 કે મુજ વાતે ફેરવશ ન હું મારૂ દીલ. ૨૨૬૦
 બે તું હાલમા મારી સંગ જંગગાહ,
 ઉતરવું ન ચાહે આ લઇને સેપાહ.
 તો માંગ તારા શાહથી મદદની સેપાહ,
 ને રાખજે તારી હદ ઉપર તું નિગાહ.
 સેપાહથી જે પડ્યા છે ઝખ્મી મુદામ,
 તારા ખેશી, ને પક્ષદારો તમામ.
 તુ થોભ થાય સાબ તળીબે મુદામ,
 હવે દીલ શોધવાનું છે તારૂ કામ.
 ધીરજ, વખત, બેઘયે તો લે મારી પાસ,
 ન તો કર તઇયારી, લડઈ ચાહે ખાસ.
 કહુચ એ લીધે કે તું જંગને દીવસ,
 ન કાઢે બહાનાઓ મારેથી બસ.
 આંબો લડવા એકદમ અમોથી સખત,
 કમિગાહ કીધી, ના દીધો કંઈ વખત.
 અગર આ કીનો હું રહી સો વરસ-
 લેવશ, તોળી હમણાં જેવો સખત બસ.
 કીનાથી ફર એવી ધરતો ન આસ,
 દીનો સત છે એક મુજ આંખ પાસ.
 થયો પુરો નામાનો ન્યારે જવાબ,
 બોલાવ્યો પરી જેવો 'કાસદ શીતાબ. ૨૨૬૧

હતો ઘોડે, બાંધી કમરબંદ કમર,
હતા કંઈક સાથે સવારો મગર.
ઉતર્યો રૂઢન જંગી, ઘોડેથી ખાસ,
લાંબો સઉ દીલેરોને સર્દાર પાસ.
ફર્માવ્યું જો સરદારે તો અકલવર,
સેપાહના દરેક હાંનાઓ નામવર.
તુરત તેઓ આવ્યા પહલવાન પાસ,
કે રઓશન રવાનો, અકલમંદો ખાસ.
તે નામાનો, જંગીઓ પાસે જવાબ,
કહ્યું વાંચવા પહલવાને શીતાબ.
જો હાંનાઓએ નામું તે દીલપઞીર,
સમજ્યું મુખારક રઝખાંને દબીર.
ગણ્યાં તુરંત અકલ, હોશ, પીંગ તણાં,
ગણ્યાં સર્વે બોધોને હલકા ઘણાં.
અને કીધી ગોદઝ ઉપર આફરીન,
ગણ્યો નામવર પહલવાંને ઝમીન.
કરી મોહર નામું દીધું તેની બાદ,
પીરાંના રૂઢનને, જે વિસેહ આલાદ.
ઉઠ્યા તેઓ ગુદઝ પાસેથી જ્યાર,
ફર્માવ્યું, કે સરપાવ કીધો તૈયાર. ૨૨૬૨
ઘોડાઓબી અરબી, ઝરીની લગામ,
ઝરીન મ્યાંનની તેગો તાબે તમામ.
ને સાથીઓને દીધું ચાંદી ને ઝર,
કમરબંદ, કોલાહ, લાયકોને મગર.
ગયો ત્યારે રૂઢન, ને આં દસ સેપાહ,
ને પકડી પોતાના તે લશ્કરની રાહ.

બે રૂઠન ગયો પીરાં નઝદીક ખાસ,
 આવ્યો ઘટતી રીતે પીરની તે પાસ.
 અને સર નમાવ્યું તેના તખ્ત પાસ,
 ધર્યો છાતીથી હાંના પીરાંએ ખાસ.
 પુગાડ્યો બે સરદારે શાહનો પયામ,
 જે મયદાંને બેયું, કહયું તે તમામ.
 પછી વાંચ્યું મુનશીએ નામું તે પાસ,
 થયો ચેહેરો ડાંમર, પહલવાંનો ખાસ.
 થયું રંજદા દીલ, ડર ભર્યો જન,
 સમજ્યો કે આવી છે પડતી નિદાન.
 પીરજ ને ખમોશી ધરી બહુ લીધી,
 સેપાહને તે વાતો ન ઝાઝેર કીધી.
 પછી એમ બોલ્યો તે પેશે સેપાહ,
 નથી આવ્યું ગોદઝંતુ દીલબી રાહ. ૨૨૬૩
 ખુને, તેના સી-તેર વાહળા પીસર,
 નથી લેતું કીનાથી રાહત જીગર.
 બે એમ તેણે વિટેલી વાતો ઉપર,
 ઉઠાવ્યો નવેસરથી કીનો ઝખર.
 તો શા માટે ભાઈને કીને કમર-
 ન બાંધુ, ઉઠાઉ ન કીનામા સર.
 થયાં ખુન નવસો, સરે નામવર,
 થયાં જુદાં તનથી લડાઈમા ગર.
 તુરાંની ઝમીં મુલકમા કોઈ દીગર,
 નથી સ્વર, બાંધે હુમાં સમ કમર.
 સરવ સાંચો ફેકનાડ તે નસ્તીહન,
 એકાએક શુભ થઈ ગયું જે ચમન.

જેથી ભેદયે આપણને કસ્વી કમર,
 ન રાખીશ ઇરાંના હું મુઠ્ઠો શહર.
 તે યજ્ઞાંના, ઓરે ને શમ્શીરે તેજ,
 કરશ તે સેપાહની ઉપર રસ્તખેજ.
 હતા ઘોડાઓમાં જે લાયક મુદામ,
 લાવ્યા ચારોગમથી તે મથેદાં તમામ.
 કીધા સ્વાર, પ્યાદા સેપાહો અપાર,
 દીધા લડવા ઘોડાળી બળે તેવાર. ૨૨૬૪
 ખોલ્યો જુના ગંભીરો દર તેજવાર,
 અને દીલ લગાડ્યુંબી દેવા દીનાર.

પીરાનનું અક્રાસિયાબ ઊપર પયગામ મોકળવું
 અને તેની પાસેથી મદદ માંગવી.

કરી એ ચુકો કે અક્રાસિયાબ પાસ,
 મોકલ્યો સુતી વખતે કાસીદ ખાસ.
 હતો દાંના કાસીદ, વિચારોનો પીર,
 સુખનવર, બહાદુર, સવારે દેલીર.
 તું જા કહે ઝમીને તુરાં શાહા પાસ,
 ઓ શાહ ! તાજ શોધનારા ઇન્સાફી ખાસ.
 કે જ્યારથી જુલદ આંરમાંનો મેહરાબ,
 સિયાહ ખાકે ફરતો થયો ને શીતાબ.

નથી બેઠો તું જેવો શાહ તખ્ત પર,
 આબું નામ શાહી નથી કોઇને બર.
 ન તું સીવા લાયક થયો તખ્તથી,
 કોલાહથી, કમરબંદથી, બખ્તથી.
 તું શાહથી થવાનો તબાહ, જેથી ખાસ,
 લડાઇને દહાડે આવે તારી પાસ.
 ગુનાહગાર બંદો છું તારો 'અગર,
 ફેરવું તારી ડાહી સદ્લાથી સર.
 ખફા ખુસરૂ માટે છે મુજથી તું શાહ,
 મગર એમાં બેતો ન હું મુજ ગુનાહ. ૨૨૬૫
 થવાનું થયું. મરજી રખની હતી,
 વધુ વાતે હાસેલ નફો ના રતી.
 નઝર નેકથી જોયે જો મુજને શાહ,
 કરે ખુદી ગર્દન, ને બખ્શે ગુનાહ.
 પોંદ્યાડું હવે આં ખબર શાહને હું,
 કે આંરમાને નોકરને બતલાવું શું?
 કનાબદના પાહડે મેં ખેંચી સેપાહ,
 અને લીધી બાંધી ઇરાંનીની રાહ.
 સેપાહ ત્યાંથી આવી ઝબર બેદીરંગ,
 સેપેહદાર ગોદર્ઝ, સરદારો સંગ.
 કે ઇરાંથી, વખતે મનુચેહર શાહ—
 થી, આવી ન તુરાંમા એવી સેપાહ.
 જગા જેને રયબદમા કીધી છે ખાસ,
 સેપાહ રાખી નઝદીકના કોહો પાસ.
 સેપાહ રાત હી ત્રણ, મીસાલે 'પલંગ,
 બિલી સામ સામી કરી મોહો તંગ.

લડાઈ ન શોધી અમે જંગગાહ,
 કે આવશે તે મૈદાંને સામી સેપાહ.
 ન થાક્યો તે સરદારે ઇરાં અગર,
 સેપાહ કોહથી લાવ્યો ન મૈદાં મગર. ૨૨૬૬
 તો દુન્યાંને જીતનારો ભાઈ હુમાન,
 કીનામા થયો ત્યાર લશ્કર મેયાન.
 ગયો લડવા સામે ઇરાનીઓ તે,
 ન જાણું થયું શું શેરે નરને એ.
 આવ્યો જેથી લડવાને ગીવનો પીસર,
 દીલેર જંગી હુમાંથી બાઝ્યો ઝખર.
 મુવો હાથે ખેઝન જેવાને અગર,
 ફર્યું છે જેના ગમથી આ મારૂં સર.
 હવું, કોણ જાણતું કે સર્વે ખુલદ-
 ચમનના, ને તનખાંથી પુગશે ગઝદ.
 દુટાં છે દીલે નામદારો મુદામ,
 જેના દર્દથી ગઈ ખુશાળી તમામ.
 વળી ખીજું કે નસ્તીફન નામદાર,
 લડાયક સવારોની સંગ દસ હઝાર.
 ગયો મુજ પાસેથી બાંમદાદ મ્યાન,
 પુશું તેનેખી શુર્કે ખેઝનથી ઝયાન.
 દુખી દીલે થઈને મેં ખેંચી સેપાહ,
 ને આવ્યો પોકારતો પછી જંગગાહ.
 ને જંગ, જ્યાં સુધી રાત થઈ પાહાડ પર,
 કીધી લશ્કરોએ મળી એક દીગર. ૨૨૬૭
 ને નવસો દીલેરોખી શાહના ગયા,
 લડ્યગાહે તનથી વગર સર થયા.

દીવેરોમાં જે ભાગે આં અંબુમન,
 છે દીલ દદે, અખી, ને શમ્શીરે તન.
 ધરાંનીઓ ફાળ્યાય અમારી ઉપર,
 કસી છે જેઓએ કીના પર કમર.
 છે ડર, કે આ આંરમાન ફરતું અગર,
 તોડી દેશે આપણી સઘળી મહર.
 જેની ખાદ સમજી ખુરી એક ખમર,
 જેથીની થયો છું હું ખરગરતા સર.
 કે આવે છે ડયખુસરૂ લઈને સેપાહ,
 મદદ માટે ગુદર્જની જંગગાહ.
 અગર હોય ને કે આ સાચી ખખર,
 અમો તર્ફ ખુસરૂ કરે છે ગુઝર.
 તું જાણે છે શાહ, કે હું લઈને સેપાહ,
 જવશ ના તેની સામે થઈ કીનેખાહ.
 મગર શાહ સેપાહ લઈ કીનાથી ભરી,
 ધરાં તર્ફ લડવાને આવે ફરી.
 ખદી તુકીઓથી કરે દુર અગર,
 કીનાનો કમરખંદ ખાંધી કમર. ૨૨૬૮
 અમારા અગર જાન ધરાં સેપાહ-
 થી જાણે, તો કેાઈ નથી કીનેખાહ.
 સમજ્યું ને પીરાંતું કાસીદે ખ્યાન,
 તો દોડયો તે પુકતો પવનની સમાન.
 કે બેઠા તે ઉંચી ને તેજી નિદાન,
 ખુલંદ સાંઢણીએ, ગો આતશ સમાન.
 પુગો જ્યાં સુધી, પાસે અફરાસેયાગ,
 લીધો દમ ન રાહમા, ન આરામ ખાખ.

હવા સમ તે આવી પુગો ઘાહા પાસ,
ચુંખી તખ્ત દીધો તે પયગામ ખાસ.

પીરાંની દુઃખી વાતો સમજી રહ્યો,
દીલે દુઃખી, ને અર્ધ ચેહેરે થયો.

થયો દીલે અખમી મુવેલાંથી ગર,
દીધું દુઃખ દીલને એ વાતે અખર.

દુઃખી એ કે શત્રુથી તેની સેપાહ,
જતી નાહસી, ને મુલક ખનતા તખાહ.

લીધો ઘેરી હર તર્ફ જંગે અખર,
ખની તંગ ગેતી દુઃખે તે ઉપર.

છતાં સમજી પીરાનનો તે પયામ,
ને જોયું ટકેલું છે લશ્કર તમામ. ૨૨૬૯

ખતાવી ખુશી દોઆ સાથે મુદામ,
થયું દીલ ભિત્તરથી રોશન તમામ.

ખોલાબ્યો તે કાસદને પાસે તેવાર,
ધીરજથી તે રાતે ચલાબ્યો વિચાર.

સહવારે તેણે તાજ સર પર ધરી-
ને, કાસદને પાસે ખોલાબ્યો ફરી.

કહયું તેને હયાંથી જા પાછો તું ખાસ,
મુખારક અકલ પીરાં જંગીની પાસ.

અફ્રાસિયામ તરફથી પીરાનના પયગામનો જવાબ.

જવાબ એ દીધો, કેહેજે તેને નિદાન,
કે રાસ્તીના કેહનારા, નામી પહલવાન.
જન્યો પાક તન માંદરે જ્યારથી,
કીધુંય તુએ તન ઢાલ સમ ત્યારથી.
બુલંદ આબરૂ તારી છે મારી પાસ,
બુલંદ મર્તબો છે દીલેરોમાં ખાસ.
હરેક કામે ખરચે છે પોતાનો ગંજ,
ને મુજ માટે વેઠે છે લારે તું રંજ.
ગયો લઈ તું ચીનથી ઇરાં તક સેપાહ,
કીધાં શત્રુના બખ્ત, દીલ, તેં સેપાહ.
છે સદ્દાર તું, પહલવાને ઝમીન,
તારા બન પર હો હઝાર આફરીન. ૨૨૭૦
રહ્યો તું પશંગ તુરની માયા મેયાન,
ફલક કરશે ના તું જેવો પહલવાન.
ન જોશે સેપાહ તુંજેવો નામદાર,
ન તું જેવો દાના કમર બાંધનાર.
પ્રથમ તું કહે છે કે આપણી સેપાહ—
માં, ધાડે છું હું પોતાને પુર ગુનાહ.
આવ્યો ખુસરૂ તુરાં ઝમીંથી, ઇરાન,
ફેલાવ્યો કીનો આપણી પર નિદાન.
સમજ શાહ છતાં છું ન ગમગીં હું આજ,
નથી યાદબી કીધી દીલમા તે કાજ.

ન એ માટે ત'ંગ દીલ કરતો તું આં,
 એવાં દુઃખે દીલથી તું શરમાતો નાં.
 ખીના છે જે બનવાની દાદારની,
 ઝરૂર શું તેમાં બોધ દેનારની.
 મોટઈ મુજથી ખુમરૂ મેળવશે નહી,
 ના ગણતો નખીરો, છે બુકો સહી.
 મમાવો નથી હું તેનો આ જહાન,
 ન એ વાતે બેતો હું બાહનું નિદાન.
 ગથી તેના કામે ગુનેહગાર કોઈ,
 મનેખી ખુદાથી ન તકસાર કોઈ. ૨૨૭૧
 તેણે કામ ધાર્યું, થયું તે મગર,
 તુંથી શું પુગો રંજ મુજ દીલ પર?
 કહે છે સેપાહના તું કામે દીગર,
 ને ફત્તા ફલક માટે ને માહ મહર.
 નથી આંસમાં ફરતું સરખું બુલંદ,
 કખી ખુશ કરે છે કખી ગર્જમંદ.
 ન દીલ ઝખમી કર એવાં કામે નિદાન,
 ન સખ એવા ખ્યાલે તું બાંધેલો જાન.
 એમજ છે લખેલું લાઇનું કામ,
 ફરેચ ફરતો ગુમ્બદ હરેક કામેકામ.
 ચઢાવે છે ઉચે તે ખુરશીદ પર,
 ને ખુર્શીદથી લાવે નિચે તેનું સર.
 મુવાં માટે બોલવું છે સ્વપનો મગર,
 ન ફરવતો લાઇના કીનાથી સર.
 બે હોય લાઇના હદે ઝખમી જગર,
 હકીમોથી તેને નફા ના મગર.

ત્રીજું કહે છે કચખુસરોળી તખ્તગાહ-
 થી, આવે છે જંગમા આં, લઈને સેપાહ.
 નથી સાચી, તુને મળી જે ખખર,
 કે પાપતખ્તથી ખુસરૂ આવે છે ગર. ૨૨૭૨
 મગર તુસ સરદાર, સંગ લઈ સેપાહ,
 દહિસ્તાન ખાતુ તે આવ્યો છે રાહ.
 એવા દહાડાની કોઈ રાખે ન આસ,
 કે આવશે વધી, જંગ કરવાને ખાસ.
 છે ખુદ ખ્યાલ મારો કે હયાં તખ્તગાહ-
 થી, તે તર્ફ જયહુન ઉતાર સેપાહ.
 ન રાખશ હું ગોદર્જ, ખુસરૂ, કે તુસ,
 ન તખ્તો, ન તાલે, ન લશ્કર, ન કુસ.
 ને ખેચીશ ઈશં પર હું એવી સેપાહ,
 કે નેશે ન કોઈ પછી તખ્તે શાહ.
 ન રાખીશ કચખુસરૂ માટે જહાન,
 પડશ દુટી તે પર એકાએક નિદાન.
 કે ખજરથી કાપીશ માથું જેવાર,
 તો રડશે તેપર તેની માં ઝારઝાર.
 મગર આંસમાં કંઈ ખીજી રીતે કામ,
 જો ગેતીની ગરદીશે લાવે તમામ.
 તુને ઓ જહાંનેય સરદાર આજ,
 ન કોઈ ચીજે ચઝદાંએ કીધો મોતાજ.
 સેપાહ, ગંજ, હાથેનું કુવત, મુંદામ,
 જે માંગે તે છે તારા હાથે તમામ. ૨૨૭૩
 સેપાહ એક હવે નાંમવર ત્રીસ હજાર,
 દીલેરે અકલમંદ પડલવાં સવાર.

મહદમાં તે મોકળું છું હું તારી પાસ,
 સિયાહ જન રેશન જાને તારો ખાસ.
 ઇરાંનીઓના દસ જેવો એક બસ,
 છે એકની નજરમાં તેઓ તુરંદ દસ.
 ન થાલતો, તેઓ પાસે આવે અગર,
 ઉખેડજે તું ગુદર્જતું તાજ સર.
 તે કોહ, જેને કીધો છે કીલ્લો મુદામ,
 તે ઘોડાઓ ને પગે ખોદજે તમામ.
 નહીં ખુન રેડવા અચકતો મગર,
 ફતેહમંદ થાયે તું જંગમાં અગર.
 મુની શાહનો પયગામ કાસીદ ખાસ,
 આવ્યો ફરોજના તે પહલવાન પાસ.
 આવ્યો તેની પાસે, ગોયા કે ચમન-
 માં, વાંકી વળી જાય રેશાખે સમન.
 લાયો શાહનો પયગામ પીરાંન પાસ,
 સેપાહ જંગીના નાંભીઓમાંથી ખાસ.
 સેપાહ તેડી પીરાંને સમજી વરી,
 મુખન વાંચ્યા કાસીદે અવ્વલ ફરી. ૨૨૭૪
 દીલે આવી હીંમત સેપાહને તમામ,
 કીધાં દીલને આઝાદ ગમથી મુદામ.
 હતો જાન લિત્તરથી પુર દર્દ સખત,
 જાગર ખુન લયું, લયું ધુળે બખત.
 કારણ ચોતરફથી સેપાહ શાહ તણી,
 થતી કમ દીઠી જંગમાં તે ઘણી.
 હતું દીલ તેનું શાહે ઇરાંથી તંગ,
 હતો ડર કે આવે એકાએક જંગ.

કહ્યું એમ યજ્ઞાંથી યા કીર્દિગાર,
 શું જોઉં અન્નથેળી જંગમા અપાર.
 નથી પડતો, જેને ચઢાવેય બિપર,
 નથી જંગનો સાહેબ સિવા તું અમર.
 આ ખુસરૂને અત્યારે જોતાં અગર,
 કે કોણુ જાણુ' એક થશે તાજવર.
 નજર કર તું ફરતાં ફલકતું આં કામ,
 પોતા મેળે પાંમેલું મોટું તમામ.
 કરેય સુકા કાંટામાથી તાજુ શુભ,
 બનેય ખાકખી કસ્તુરી જેવી કુલ.
 અજબ જેવું એ કે લલા મર્દનું,
 લયું દીલ રહે છે સદા દર્દનું. ૨૨૭૫
 મમાવો, નખીરો, બે શાહો મેયાન,
 ન જાણતો, જોઇયે કાંય જંગનું મેદાન !
 બે મુલકોના બેશાહ થયા કીનેખાહ,
 સફે ખેંચી ઉભી છે બધે સેપાહ.
 શું જાણું શું જંગનો સરનજમ હાલ,
 ફતેહ કોણી કરશે ઝમાનાની ચાલ.
 અગર જો અફ઼સ્યાબ આં કીનેગાહ,
 કે સંગ નામદારો ને તુર્કી સેપાહ.
 અગર જંગ મયદાંને માર્યો જશે,
 તો આં બખ્ત બરગરશે મારૂ થશે.
 આવે ખુસરૂ ઇરાંથી કીનામાં આય,
 અને મુલક સરવે તેને હાથ જાય.
 લલું, કે પડુ ઝખ્ખી બખ્તર મેયાન,
 ખુદા મારા તનમાથી લઇલે રવાન.

દેખાડે કદી નાં ખુદા, મુજ ચશમ,
ધરેલો કોઈ મારી રાહો રસમ.
મુરાદે ન જેની, અમાનાની ચાલ,
તેને મરવું જીવવું છે એકજ મીસાલ.

ધરાની અને તુરાની ટોળાની ભેગી લડાઇ.

પીલાં વસ્ત્ર પાંથર્યાં ખુરશીદે જયાર,
થયો ફર્યો મયદાને જંગ જોશદાર. ૨૨૭૬
ને બે તર્ફ લશકરથી ઉઠ્યા પુકાર,
ઝમીં ધુજી ઘોડાની નાલે અપાર.
સેપાહ ચાલી બે તર્ફ ટોળાં મુદામ,
પેહચાં જંગલે, કોહો, અખતર તમામ.
બે તર્ફોં બે સરદારો જાણે પલંગ,
સેપાહો કીધી ભેગી કરવાને જંગ.
સિયાહ વાદળેથી પડે મેહુ જેમ,
વરસ્યા લડઇગાહામાં તીર તેમ.
જહાં, સિયાહ વાદળ બહમનની રાત,
તે વાદળ! જેનો મેહુ તીરો તેગ સાત.
કરે લોહું ધર્તીને, ઘોડાની નાલ,
સિના, હાથો, જંગીઓના, ખુને લાલ.
મુએલા હતા એટલા તે જંગગાહ,
કે માથાં કપાયલાં હતાં પડ્યાં રાહ.

જગા જંગગાહે ન કરવાની રહી,
 યા ઘોડાએને ચાલવાની નહી.
 હવા થઈ સિયાહ, ને ઝમી લાલા ગુલ,
 ઉછળ્યો ગોચા ઘોડીનો દર્યો કુલ.
 ખોલ્યા ખંધે સદારો, એમજ નિદાન,
 કે જંગ ચાલુ રાખશે દીલેરો મેદાન. ૨૨૭૭
 ન ખચશે કોઈ, રાત પડતાં સિયાહ,
 સિવા ગેતી, આંસુમાં, ને ગેતી પનાહ.
 જોઈ જંગ પીરાંને એ રીતે ખાસ,
 કહ્યું ફરશીવર્દ, ને તે લહહાક પાસ.
 કે છે હયાં તમે પાસે જેટલી સેપાહ,
 લડાયક જે કોઈ કે આં જંગગાહ.
 તે અસ્વારોના ભાગખી ત્રણ કરે,
 જે ચારે લડઈગાહમાં પણ કરે.
 તેઓમાંથી ટોળો જે હુશ્યાર હોય,
 ચતુથી સેપાહનો નિગેહદાર હોય.
 દીઓ સોંપી તેઓને પુરતે સેપાહ,
 અને લેઓ તમે બેહુ બાઝુની રાહ.
 કહ્યું તેને લહકાકને, કોહો પાસ,
 ટોળાં બંદ જાયે સેપાહ લઈને ખાસ.
 ને ફરશીવર્દખી નદીની તે પાસ,
 સુરજ તક ઉઠાવે જઈ ગઈ ખાસ.
 પુરાં ફર્યોજના નામદારોએ તે,
 ચલાવી સેપાહ કીનો લેનારી જે.
 દોડાવ્યો ચોપાખાંને કાસદને ખાસ,
 કે ચોકા ઉપરથી તે પહલવાન પાસ. ૨૨૭૮

નિગેહ્યાંન ગુદર્જ ખુદ સંગ સેપાહ-
 હતો, કરતો શત્રુથી યોગમ નિગાહ.
 જો યોગમથી લહહાક ફરશીદવર્દ,
 ઉઝારી કમિગાહની રાહેથી ગર્દ.
 તો ધરાં સવારો વળગ્યા મુદામ,
 અને ખાક લોહી સાથે લેળી તમામ.
 તો ચોતર્ફથી દોડયા કાસીદો ખાસ,
 ખબર જેની કરવા પહલવાન પાસ.
 નિગાહ કીધી ગુદર્જ, કે પીઠ પર,
 રહયો કોંણુ જંગી દીલેરોથી ગર.
 તો વિકાળ સિંહ, ખ્યારો એટો હજીર,
 હતો આપની પીઠે લઈ તેગ તીર.
 કહયું આં સેપાહની તું પીઠેથી થઈ,
 ને લશ્કર પનાહ ગેવની પાસે જઈ.
 ને કહે કે સેપાહ આં નદી કોહ પાસ,
 મદદ માટે મોકલ ટોળાં બંદ ખાસ.
 કરે પાહું એકડું આં લશ્કરને જે,
 સેપાહો છે ગોરખંદ, ભરવાડ તે.
 ફેહવા ગેવનેળી કહયું એ દીગર,
 કે લશ્કર પુઠે એક બહાદુર નર. ૨૨૭૬
 જવો જોઇયે, કે તે ન થાય તબાહ,
 ન આવે તુરાં મુલકથી સેપાહ.
 જગાહ તારી લાયકને સોંપી દીયે,
 ને તું ત્યાંથી રસ્તોળી આગળ લીયે.
 કમર બાંધી બાહદુર હજીરે નિદાન,
 સમજ્યું મુખારક પિદરથી જો ખ્યાન.

અને આવ્યો દોડી તે ભાઈની પાસ,
 કહ્યું પહલવાનું કહેલું જે ખાસ.
 સુની ગેવે જો વાત આં, તેજવાર,
 સેપાહથી પસંદ એક કીધો નામદાર.
 હતું જેનું પહલવાન ફરદાદ નામ,
 સેપાહ તેન સોંપી, બોલાવી તમામ.
 બસો સદરિ હાંના પહલવાનને,
 કહ્યું એમ તે અંગે શાવરાનને.
 કરે હુમ્મો ફરશીદવાની ઉપર,
 ઉઠાવે ગરદ કોહ, નદીની, અખર.
 બસો સ્વાર ઝુંડાના જલદી લીધા,
 જે મીલાદના ગુરગીનને દીધા.
 આવ્યો દોડી તે નઝદીકે પહલવાન,
 દીકો રતેને હાંના ને રોશન રવાન. ૨૨૮૦
 કહ્યું તેને હયાંથી ફેરવ તું લગામ,
 ગોરઝ, તેજી ભાલાની સાથે મુદામ.
 તુને ખેંચવી જોઈયે તેપર સેપાહ,
 હુનર કરવા આહેર ઘટે જંગગાહ.
 દુટીચ પીઠ તેની સેપાહની અખર,
 તંના જંગીના દુટાં, જંગથી જીગર.
 કહ્યું એમ બીઝનનેથી, શેરે નર,
 તું ભેંકાર છે જંગ દીવસનો બખર.
 હવેજ આવશે શેરમદી તું કામ,
 તને થયુથી પડશે લડવું મુદામ.
 તું પર આસ રાખે ઇરાંની સેપાહ,
 જવું તુને જોઈયે હવે જંગગાહ.
 ના હઠતો હરોલ રાખજે તારૂં તન,
 વખત આવ્યો છે કીના જંગનો તદન.

બા હયાંથી તેઓની હરોલે સેપાહ,
 પીરાં સાથે બન તે જગે કીનાખાહ.
 છે હીંમત તેની શેહેરે તુરાં તમામ,
 તાર મુખ બેઈ ફાટશે તેનું ચામ.
 અગર તું બે ફાળ્યો, સમજ કામ પાર,
 ખુદા, નેકબખ્તી, થયા તારા ચાર. ૨૨૮૧
 રાહત, રંબે સખ્તીથી લેશે સેપાહ,
 થશે શાહમાંથી જહાંદાર શાહ.
 મેળવશે ખઝાનો. ને દલલત, મુદામ,
 તથા તારી કીર્તિની વધશે તમામ.
 થશે પીઠ દુદીનો અફરાસેયામ,
 જગર ખુને ભયુ', બે આંખો પુરઆમ.
 કહી વાતો બેટાને, પેહેલવાને ગર,
 કસી જંગે, બેટાએથી તંગ કમર.
 સુની તે લડાયેકે મારો બે અરપ,
 પડ્યો બહાર ગોયા તે આઝરગોશરપ.
 પછી ડાલી જમણી તન્કથી સવાર,
 થવા સઉને એકઠા કહ્યું તેજવાર.
 પડયા ગોસ્તેહમ, ને ગોરાઝેહ, બહાર,
 વળી સાથે બીઝન, હજીર નામદાર.
 કે ત્યાંથી તુરાં ફર્યાજની કલ્બગાહ,
 પહલવાંન આદાઓએ લીધી રાહ.
 નિકળ્યા, ગોયા સિહો બાએ શિકાર,
 ઉંચી ડોકના, તેઝ, ઘોડે સવાર.
 પડયા વચ્ચે જઈ ફર્યાજની તે ઝખર,
 કરવા લાગા કીનાથી ખાલી જગર. ૨૨૮૨
 સવાર પાખરોનાથી મયેદાન સખત,
 પરાગન્દે બન્યું લડાઈને વખત.

જે કચડાતા ઘોડાના પગથી ઝખર,
 કફન બખતરો, સિંહની છાતી, કખર.
 પીરાંના રૂધને પીઠેથી સેપાહ-
 દીઠી ધુમધામો, અને ધુળ સેયાહ.
 આવ્યો પીઠેથી તે સેપાહની ઝખર,
 વરૂ સમ દીલેરોની સાથે અગર.
 વળગ્યો તેઓથી ભયંકર પલંગ,
 કીધી કોશીશો પણ ન ફાળ્યો તે જંગ.
 ફેંકી હાથથી હીન્દી શમ્શીર ખાસ,
 કીધી જંગથી પીઠ, થઈ નાસીપાસ.
 કે સરદાર પીરાં, ને સાધી મગર,
 ડરી ત્યાંજ ઉભા તે જગાની ઉપર.
 દીઠો ગેવે, પીરાંનો ચેહેરો મુદામ,
 તો ફેરવી લડાઈમાં તેની લગામ.
 પીરાં સામે સરદારોળી તેના ચાર,
 નિચે નાંખ્યા ઘોડેથી નેઝાએ જ્યાર.
 તો વીસેના પીરાંને ખેંચી કમાન,
 તીરો ફેંક્યા રશત્રુ ઉપર મેહ સમાન. ૨૨૮૩

ધરી સર ઉપર ગેવ જંગીએ હાલ,
 ને લઈ નેઝો ધસીઓ વડની મીસાલ.
 કીધો જ્યારે સરદાર પીરાંનો ખ્યાલ,
 કે તે સંગ નેઝે કરે જંગ હાલ.
 રહ્યો જ્યાંનો ત્યાં તેનો ઘોડોળી થમ,
 હતો ત્યાંથી ભયુ ન આગળ કદમ.
 માર્યો તેજ ઘોડાને ચાળુક ઝખર,
 થયો ગુસ્સે જો પહુલવાં નામવર.
 ખોલ્યા હોઠ બધ જોશ ખાઈ મગર,
 કીધી લાઅનતો ખુની રીમન ઉપર.

દીધો ફેંકી નેઝો, ક્રમાં લીધી કર,
 વરૂ ચાંમની એક ધરી ઢાલ સર.
 ચઢાવી ક્રમાં, ખોલી ખાત્રુ ખુશાલ,
 કે પીરાંના હાથે સીવી નાંખે ઢાલ.
 માર્યા ચાર તીરોબી છાતી ઉપર,
 દીલેર મદને ના થયા કારગર.
 એમજ રવારના ઘોડા પર તીર ત્રણ,
 માર્યા ગેવે અખતરના વિંધનારા, પણ.
 ન ઝખમી થયા, ઘોડો, જંગી પીરાંન,
 એટલે અવ્યા સાથીઓ ગેવના નિદાન. ૨૨૮૪

પીરાંને એ જોયું, થયો કીને તર,
 ધુંવાની મીસાલ આવ્યો તે ગેવ પર.
 કે ધાયલ કરે ગેવને તેથી જે,
 કરે ઝેર બહાદુરની ફરિયાદ તે.
 ધુંગા સમ ધર્યો ગેવબી કીનેખાહ,
 પીરાં સરથી નેઝો ઉઠાવી ઢોલાહ.
 મગર પીરાં ઉપર ન આવ્યો ગઝદ,
 થયો ગેવ જેથી દીલે દર્દમદ.
 તો ગેવ પાસે આવીને ખોલ્યો પીસર.
 અરે ઓ મુખારક પીદર નામવર!
 અમજયું છે મેં એવું શાહથી અગર,
 ઘણી કરશે પીરાં લડાઇ મગર.
 ને તેઝ હાથેના જંગમા અઝદહા-
 થી, બનશે તે સખતીને દહાડે રરહા.
 મરશે અંતે ગોદર્જના હાથ પર,
 ન લે એટલી મેહનત અરે ઓ પીદર.
 હજુ આવી પુણ્યો નથી તેનો વખત,
 કાં વિંટલાએ છે રંજમા તેથી સખત.

સેપાહ ગેવની આવી પોંદચી જેવાર,
 ગુસ્સા ભર્યા દીલના દીલેર નામદાર. ૨૨૮૫
 એવું જોઇ પીરાં ફરો પાછો ખાત્ર,
 ને આલ્યો તે પોતાના લશ્કરની પાસ.
 પુકારતો જે દુઃખથી, હતા ગાલો ઝડ,
 અને પાસે લહ્હાક ફરશીદવર્દ-
 ની, બોલ્યો અરે મારા નામેવરો,
 ઓ ખંજરકશો મારા, ને બાહુરો.
 તમેને મેં આ વખત માટે મગર,
 બિધાર્યા હતા સખી છાતી ઉપર.
 હવે જ્યારે જંગમા જો આવી સેપાહ,
 ને થઇ શત્રુથી મુજ ઉપર જગ સેયાહ.
 તમેથી ન કોઇ જોયો કીર્તિને કાજ,
 સેપાહ સામે આવ્યો હોય લડવાને આજ.
 એવી રીતે પીરાંને આવ્યો પુકાર,
 દીનાથી બિછળ્યાં દીલે નામદાર.
 ગયા તેઓ બોલતા અગર જાન પાક,
 બદનમા ન રહેશે, નથી તેનો ધાક.
 કે બાંધ્યે આ દામનોળી એક દીગર,
 ન બોલવી કમર કીનો લીધા વગર.
 લહ્હાક, અને ફરશીદવર્દ, ગેવ પાસ,
 ગયા, ને પડ્યા તેથી લડવાને ખાસ. ૨૨૮૬
 આવ્યો ગેવ પાસે લહ્હાક નામવર,
 માર્યો નેઝો ગેવના કમરબંદ પર.
 ને આહુયું કે ઉચકે, ઉપરથી તે જાન,
 ઉધો નાખે ઘોડા ઉપરથી ઝમીન.
 ચીરાયું તે બખ્તર નેઝાને ઘસાર,
 આવ્યા ગેવના પગ રેકાબે ન બાહાર.

માર્યો નેઝા જેવે તેના રખશ પર,
 જેના હર્દથી ઘોડો પડ્યો ઝખર.
 થયો ઘોડેથી પ્યાદો લહકાક મર્દ,
 આવ્યો દુરથી એટલે ફરશીદવર્દ.
 મારી તેગ નેઝાએ જેવના આખાદ.
 તેનો નેઝા કાપી થયો પોતે શાદ.
 તેનો ઝખમ જેવે દીઠો એમ અગર,
 તો ખેંચ્યો કમરથી ગુરઝને ઝખર.
 કરી, તંઝ દમ અઝદહાનો પુકાર,
 ને માર્યો, પડી તેગ હાથેથી ચાર.
 તુરત ગુર્ઝ ગરદને માર્યો દીગર,
 કે આતથ વરસ્યો તેના તન બિપર.
 અને ખુન ઉકળ્યું, મોંઢાંથી છગર,
 બહન સુસ્ત બન્યું, અને ફર્યું સર. ૨૨૮૭
 હતો જેવ એમા, કે લહકાક ચાર,
 ધુવા જેવે ઘોડે બનીને સવાર.
 ગોરઝ નેઝા સાથે તેઓ બાંહે શેર,
 ગયા જેવ ઉપર તે બંધે દીલેર.
 દેલાવર સવારોના હાથે ઝખર,
 વરસ્યા ગોરઝ ભારીખી તે ઉપર.
 રહ્યો ચિત્તાના ઝીન પર તે સવાર,
 ન આજેઝ થયો જંગીઓથી લગાર.
 રહ્યા ભેઈ લહકાક ફરશીદવર્દ,
 એવો ઉસ્તવારી ભર્યો શેરેમર્દ.
 બની ગુસ્સે ખોદ્યા તેઓ એક દીગર,
 બહી છે સેતારાથી આપણુ બિપર.
 ગોયા લેબુ કાંસાંનુ છે ઝીન પર,
 ન છાતીએ રખતો રચરમ સિંહ વગર.

લીધો જેવે સાથીઓથી નેહો ખાસ,
 ફર્યો જમણી ડાણી તરફ ચારો પાસ.
 કીધો હુમ્લો બે તર્કથી તેઓ પર,
 ન બે માંથી એક પડ્યો નિંચે મગર.
 કહ્યું દીલથી, આવ્યું નવું કામ પાસ,
 મને આં લડાયક દીલેરોથી ખાસ. ૨૨૮૮
 નથી આવ્યા, સદ્દારે શેહેરે તુરાન,
 મગર આવ્યા છે દેવે માંઝદરાન.
 આવ્યો જેવની જમણી ગમ બાંણે ગર્દ,
 ગોરાઝહળી લડવાને સંગ ફર્શીવર્દ.
 રૂમી નેહો પોલાદીળી હાથ મ્યાન,
 ગોચા સાંઢળી ઘોડોળી નિંચે રાન.
 હવા સમ ગોગઝેહે ખોટ્યા બે દસ્ત,
 વળ્યો ઝીન ઉપર વાંકો તુરકી તે મસ્ત.
 માર્યો નેહો તેના કમરબંદ પર,
 ન દુકુ તે બખ્તર, કે બંદો, ઝખર.
 બીઝન હાથ શમ્શીર લઈ ગોચા શેર,
 ગોરાઝહની પીઠ ઉપર આવ્યો દીલેર.
 ને મારી ફર્શીવર્દને સર ચકીન,
 તો જંગથી તે તુરકીએ કાપી ઝમીન.
 કીધો હાથ લાંબો તેના સરની પાસ,
 ઘોડા તક પુગો, આહ્યું મળ્યું ન ખાસ.
 પુઠે દોડ્યો બેઝનનીબી ગોસ્તહમ,
 ઇરાં નામદારોની સંગ એકદમ.
 અને આવ્યો નઝદીક તુરકી સેપાહ,
 બની દીલે ઝખમી, અને કીનેખાહ. ૨૨૮૯
 તુરત અંનદરીમાન તુરકી સેપાહ-
 થી, આવી પુગો દોડતો જંગગાહ.

ધુ'માંચો ગોરઝ ગોસ્તેહમની ઉપર,
 કે જેથી કરી તેની તોડે કમર.
 થયા કટકા, પડ્યાં જો તલ્લવાર પર,
 દીલે ગોસ્તેહમની થયું પુર ખતર.
 મદદ પહલવાનોની આવ્યો હજાર,
 માર્યા અનંદરીમાં ઉપર ખુબ તીર.
 માર્યો તીર પાખર તણાં ઝીન પર,
 થયા બાંનથી દુર ઘોડો અગર.
 થયો પ્યાદો ઘોડેથી તે નર મ્વાર,
 ધરી હાલ સર પર ઉભો થઈ ખોઆર.
 કીધા તુરકીઓએ પુકારો મુદામ,
 ધસ્યા દેવ જેવા સવારો તમામ.
 ને ચારો કરી તેને તે જંગગાહ-
 થી, જેથી ગયા તર્ક પેશે સેપાહ.
 જો બાંમદાદથી રાત થઈ કોહ પર,
 ઇરાં ને તુરાંના સવારોએ ગર.
 કીનાની એવી ધુળ ઉડારી અખર,
 કે ખુનમા કીધી ખાકને તર બ તર. ૨૨૬૦
 ગયા મહો, ઘોડાઓના, હોશ અપાર,
 ગયાં થાકી મોંહ, કરતાં શોરો પુકાર.

